

Sipoon hyvinvointikertomus 2021–2025

SIPOON HYVINVOINTIKERTOMUS 2021–2025

Sisällys

Alkusanat

1.	HYVINVOINTI	1
1.1.	Hyvinvointikertomus ja vuosiraportit	1
1.2.	Kunnan toiminnan tavoitteet	1
1.3.	Valtioneuvoston periaatepäätös hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisestä	1
1.4.	Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	2
2.	KUNNAN RAKENTEET JA ELINVOIMA	2
2.1.	Väestönkehitys	2
2.2.	Monikielinen kunta	4
2.3.	Väestön toiminta	4
2.4.	Elinkeinorakenne	6
2.5.	Perheet ja asutokunnat	7
2.6.	Kunnan taloudellinen tila	8
3.	KUNTALAISTEN HYVINVOINTI	8
3.1.	Terveys ja toimintakyky	9
3.2.	Toimeentulo	10
3.3.	Luonto ja arjen elinympäristö	12
3.4.	Esteettömyys	12
3.5.	Turvallisuus	12
3.6.	Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet	14
3.7.	Nuoret ja nuoret aikuiset	23
3.8.	Työikäiset	30
3.9.	Ikäihmiset	33
4.	VUOSIRAPORTTI 2021: KUNNAN HYVINVOINTITOIMENPITEET	35
4.1.	Laadukkaat, asiakaslähtöiset palvelut	35
4.2.	Aktiivinen vuorovaikutus	40
4.3.	Hyvin toimiva yhdyskuntarakenne ja viihtyisä ympäristö	42
4.4.	Elinvoimainen elinkeinoelämä	45
5.	HYVINVOINTISUUNNITELMA	47
5.1.	Pitkän aikavälin kehitystrendet	47
5.2.	Lähtöleikkauksen haasteet	47
5.3.	Kunnan hyvinvointitavoitteet	48
6.	YHTEENVETO	49

Liite 1. Kuvioluettelo

Alkusanat

Terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava hyvinvointikertomus. Vuosittain on raportoitava valtuustolle kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021), joka astuu voimaan 1.1.2023, määrää, että kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmistettava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma. Kunnan on toimitettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma hyvinvointialueelle ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa.

Kunnan johtoryhmä toimii hyvinvointityön ohjausryhmänä. Hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvointijohtamisen työväline ja poliittisen päätöksenteon tuki, joka toimii kunnan strategiatyön sekä toiminnan ja talouden suunnittelun yhtenä perustana. Hyvinvointipolitiikka sisältää kaiken toiminnan, joka vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin ja sen kokemiseen. Hyvinvointityö koskee kaikkia kunnan toimijoita viranhaltijajohdosta ja poliittisista päätöksentekijöistä työntekijöihin, kuntalaisiin ja alueellisiin ja paikallisiin yhteistyökumppaneihin.

Sipoon hyvinvointikertomus 2021–2025 tarkastelee kuntalaisten hyvinvointia vallitsevan koronaviruspandemian varjossa. Hyvinvointikertomus sisältää katsauksen kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttaviin tekijöihin aikaisemmilta vuosilta sekä tavoitteita kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi lähivuosien aikana. Asukkaiden hyvinvointitilanne vertaillaan Loviisan ja Porvoon sekä koko maan tilanteen mukaan. Hyvinvointikertomuksessa esitellään myös kunnan eri toimintayksiköiden toteuttamat hyvinvointitoimenpiteet vuoden 2021 aikana.

Lähivuosien aikana valtakunnallisessa hyvinvointityössä panostetaan erityisesti Sote-uudistuksen toimeenpanoon, valtioneuvoston Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 -periaatepäätöksen sisältämien tavoitteiden toteuttamiseen ja koronapandemiasta toipumiseen. Tammikuussa 2023 Itä-Uudenmaan hyvinvointialue käynnistää toimintansa, jolloin osa hyvinvointitehtävistä siirtyy kunnasta hyvinvointialueelle.

Työllisyyspalvelujen järjestäminen on tarkoitus siirtää työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa toimivilta työ- ja elinkeinotoimistoilta kuntien vastuulle vuoden 2024 aikana. Tämä uudistus voi myös vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin.

1. Hyvinvointi

1.1. Hyvinvointikertomus ja vuosiraportit

Sipoon hyvinvointikertomus 2021–2025 kertoo kuntalaisten hyvinvoinnista uusimpien tilastojen perusteella ja kunnan toimintayksiköiden toteuttamista hyvinvointitoimenpiteistä vuoden 2021 aikana. Hyvinvointikertomuksessa kuvataan myös kunnan tavoitteet hyvinvoinnin parantamiseksi. Valtuusto hyväksyi Sipoon hyvinvointikertomuksen 2017–2020 lokakuussa 2018 ja merkitsi tiedoksi vuoden 2019 vuosiraportin syyskuussa 2020 ja vuoden 2020 vuosiraportin huhtikuussa 2021.

1.2. Kunnan toiminnan tavoitteet

Kunnan uuden strategian Sipoon strategian 2022–2025 mukaan Sipoossa asuu ja yrittää aktiivisia ja omaloitteisia ihmisiä, jotka voivat hyvin ja saavat asioita aikaan yhdessä tekemällä.

Toiminnassaan kunta pyrkii vähentämään yhteiskunnallista polarisoitumista, jotteivät väestöryhmien väliset erot kasva entistä enemmän – osa väestöstä voi sekä taloudellisesti että terveydellisesti erittäin hyvin ja toisaalta hyvinvoinnin vajeet kasautuvat osalle väestöä.

Kunnan yhteistyökumppaneita hyvinvoinnin edistämässä ovat muut viranomaiset, yhdistykset, yritykset, seurakunnat, yhteisöt ja vapaaehtoiset.

1.3. Valtioneuvoston periaatepäätös hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisestä

Suomi on yksi maailman hyvinvoivimmista ja turvallisimmista maista. Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus jakautuvat kuitenkin epätasaisesti. Lähes 9 prosenttia suomalaisista on köyhiä. Eriarvoisuus nuorten hyvinvoinnissa ja terveydessä on vakava ongelma. Noin joka kymmenes 15–24-vuotiaista nuorista ei opiskele eikä työskentele. Näistä moni ei koe tulevaisuuttaan positiivisena, mikä lisää syrjäytymisen riskiä. Nuorten asunnottomuus on lisääntynyt. Pitkäaikaistyöttömien määrä on suuri. Mielenterveyden häiriöt ovat suurin yksittäinen syy työkyvyttömyyseläkkeisiin. Kansanterveyden hyvä kehitys on pysähtynyt. Lihavuus ja masennus ovat yleistyneet työikäisessä väestössä.

Valtioneuvosto teki 17.6.2020 periaatepäätöksen, jolla linjataan miten saadaan suomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden eriarvoisuus vähenemään vuoteen 2030 mennessä. Periaatepäätös on osa YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelman (Agenda 2030) toimeenpanoa Suomessa. Periaatepäätöksessä on neljä painopistettä:

- 1.. kaikille mahdollisuus osallisuuteen – ihmiset kokevat olevansa yhdenvertaisia ja osallisia
- 2.. hyvät arkiympäristöt – arkiympäristö on terveellinen, turvallinen, esteetön ja esteettinen
- 3.. hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävä toiminta ja palvelut – ihmisillä on mahdollisuus hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävään toimintaan sekä laadukkaisiin ja yhdenvertaisiin palveluihin

4.. päätöksenteolla vaikuttavuutta – päätöksentekijät edistävät hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta sekä vähentävät eriarvoisuutta

Periaatepäätöksen tavoitteiden saavuttamiseksi on laadittu toimeenpanosuunnitelma.

1.4. Itä-Uudenmaan hyvinvointialue

Kesäkuussa 2021 eduskunta hyväksyi hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevan lainsäädännön. Uudistus merkitsee, että vuoden 2023 alussa itäuusmaalaisten kuntien sosiaali- ja terveystoimen palvelut ja pelastustoimen palvelut siirtyvät Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen hoidettavaksi. Hyvinvointialueeseen kuuluu Porvoo, Sipoo, Loviisa, Askola, Lapinjärvi, Myrskylä ja Pukkila.

Laki hyvinvointialueesta edellyttää, että hyvinvointialueella on aluevaltuuston hyväksymä strategia, jossa otetaan huomioon asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen hyvinvointialueen tehtävälalla.

Kunnan on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöstensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kunnilla on jatkossakin keskeinen rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Painotus tulee sote-uudistuksen jälkeen olemaan kunnissa vahvasti hyvinvointia edistävien elinympäristöjen ja palveluiden järjestämisessä.

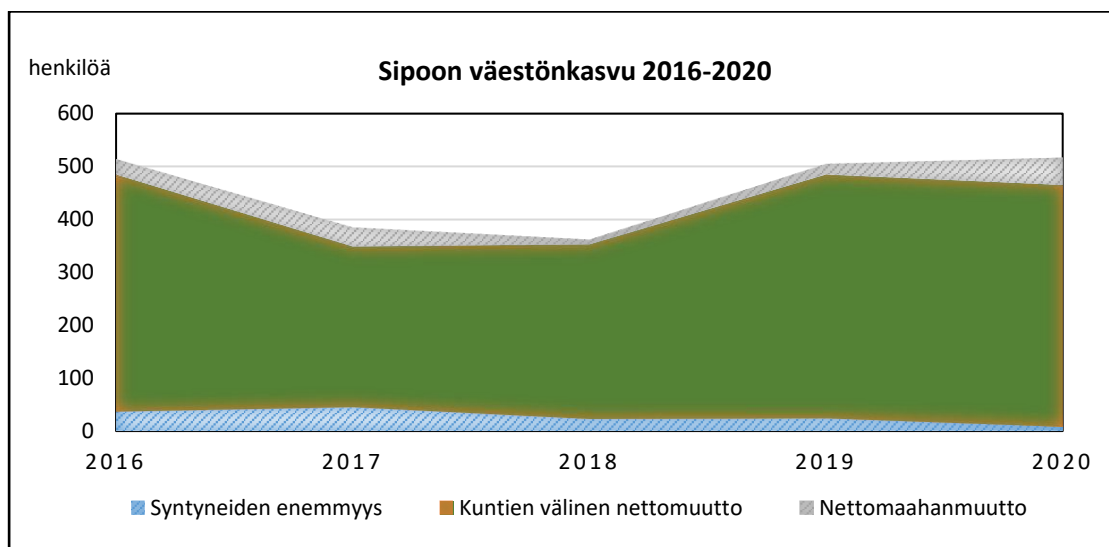
Kunnan olisi toimitettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma hyvinvointialueelle, jotta hyvinvointialue voi oman toimintansa suunnittelussa ottaa huomioon alueensa kuntien ja niiden asukkaiden tilanteen. Uudenmaan maakunnan hyvinvointialueet laativat alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman yhteistyössä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kanssa. Jo vuonna 2017 HUS-yhtymä julkaisi ensimmäisen alueellisen hyvinvointikertomuksen.

2. Kunnan rakenteet ja elinvoima

2.1. Väestönkehitys

Kasvava kunta kohtaa monenlaisia haasteita. Erityisesti vilkkaan muuttoliikkeen takia yhteisöllisyyden vahvistaminen on tärkeää. Sipoo kuuluu maamme viiteenkymmeneen suurimpaan kuntaan (sija 46). Vuoden 2020 lopussa Sipoossa asui 21 687 henkilöä. Viime vuosien aikana väestönkasvu on lähinnä keskittynyt kunnan kahteen taajamaan, Nikkilään ja Söderkullaan.

Kuvio 1. Sipoon väestönkasvu vuosina 2016–2020

Kunnan väestönkasvu johtuu lähinnä muuttovoitosta, vaikka syntyneiden määrä yhä ylittää kuolleiden määrän. Vuosittain syntyy keskimäärin 170 lasta ja kuolee 140 henkilöä. Sipooseen muuttaa vuosittain noin 1 600 henkilöä ja pois noin 1 200 henkilöä.

	2016	2017	2018	2019	2020
Syntyneet	172	169	173	163	180
Kuolleet	135	124	150	139	172
Syntyneiden enemmitys	37	45	23	24	8
Kuntien välinen nettomuutto	448	304	330	461	457
Nettomaahanmuutto	29	36	9	20	52
Kokonaisnettomuutto	477	340	339	481	509
Väkiluvun korjaus	9	3	-6	-1	0
Väestönmuutos	523	388	356	504	517
Sipoon väkiluku	19 922	20 310	20 666	21 170	21 687

Kunnan väestönkasvusta huolimatta väestön ikärakenne vanhenee. Vuoden 2020 lopussa 0–6-vuotiaiden osuus oli 7 %, 7–18-vuotiaiden osuus 16 %, 19–39-vuotiaiden osuus 22 %, 40–64-vuotiaiden osuus 37 %, 65–74-vuotiaiden osuus 10 % ja 75 vuotta täyttäneiden osuus 8 % (lähde: Tilastokeskus).

Porvoo ja Loviisa on valittu vertailukunniksi, koska ne sijaitsevat myös Itä-Uudellamaalla ja kuuluvat Itä-Uudenmaan hyvinvointialueeseen. Vuoden 2020 lopussa Porvoon väkiluku oli 50 619 ja Loviisan väkiluku 14 745.

2.2. Monikielinen kunta

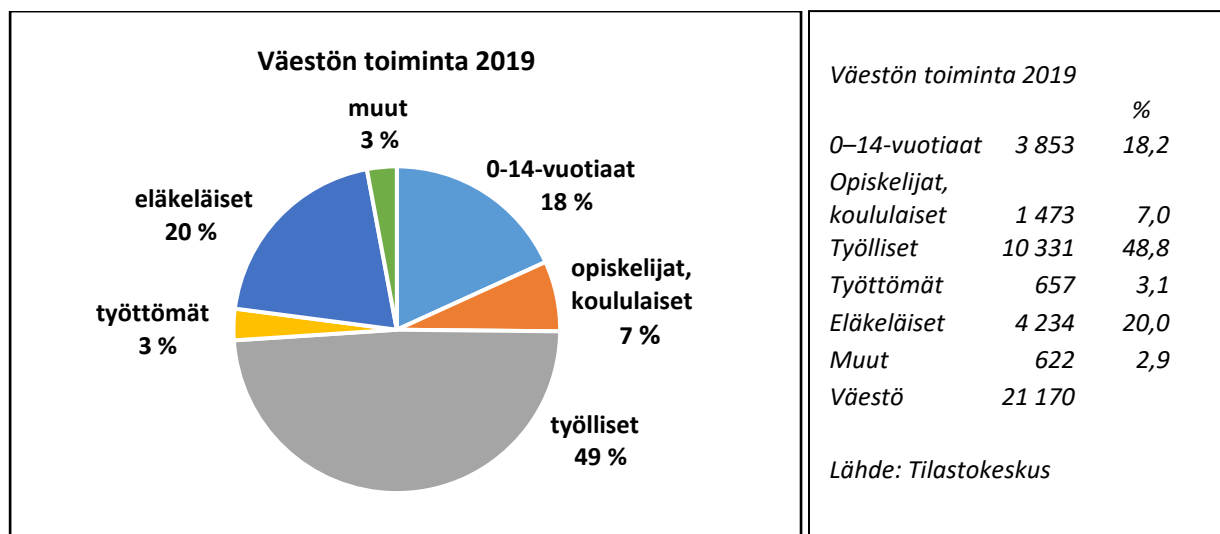
Perustuslain mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Jokaisella on oikeus asioida viranomaisessa ja saada itseään koskevat asiakirjat omalla kielellään, suomeksi tai ruotsiksi. Kielilain mukaan kaksikielisen viranomaisen tulee palvella yleisöä suomeksi ja ruotsiksi. Viranomaisen tulee toiminnassaan oma-aloitteisesti huolehtia siitä, että yksityishenkilön kielelliset oikeudet toteutuvat käytännössä. Myös asukkaiden yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistamiseksi ja osallisuusmahdollisuuksien turvaamiseksi on tärkeää, että kielenäkökohdat huomioidaan kunnan päätöksentekoprosessissa ja palveluissa.

Kasvavaan kuntaan muuttaa yhä enemmän vieraskielisiä. Vuoden 2020 lopussa Sipoossa asui 13 945 suomenkielistä (64 %), 6 496 ruotsinkielistä (30 %) ja 1 243 vieraskielistä (5 %). Puolet vieraskielisistä puhui eestiä tai venäjää. Suurimpiin vieraskielisten ryhmiin kuuluivat äidinkieltään viroa puhuvat (364 henkilöä), venäjää puhuvat (257 henkilöä), englantia puhuvat (59 henkilöä), persiaa/farsia puhuvat (56 henkilöä), kurdia puhuvat (46 henkilöä), arabiaa puhuvat (45 henkilöä) ja thaita puhuvat (45 henkilöä).

2.3. Väestön toiminta

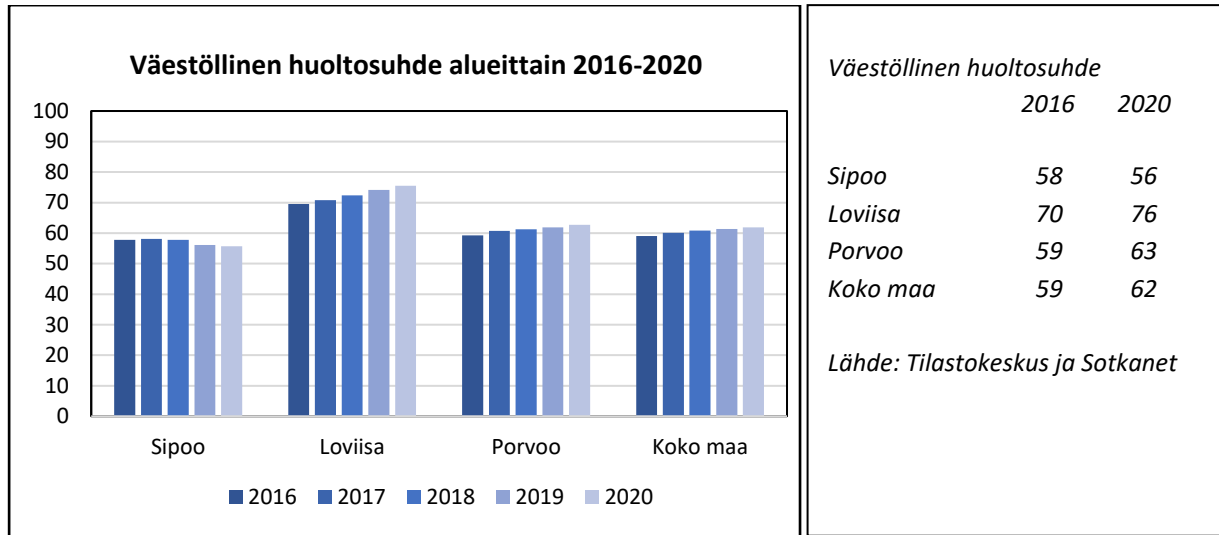
Vuonna 2019 Sipoon väestöstä 51,9 % kuului työvoimaan, lasten ja opiskelijoiden osuus oli 25,2 %, eläkeläisten osuus 20,0 % ja muiden osuus 2,9 %.

Kuvio 2. Väestön toiminta Sipoossa vuonna 2019

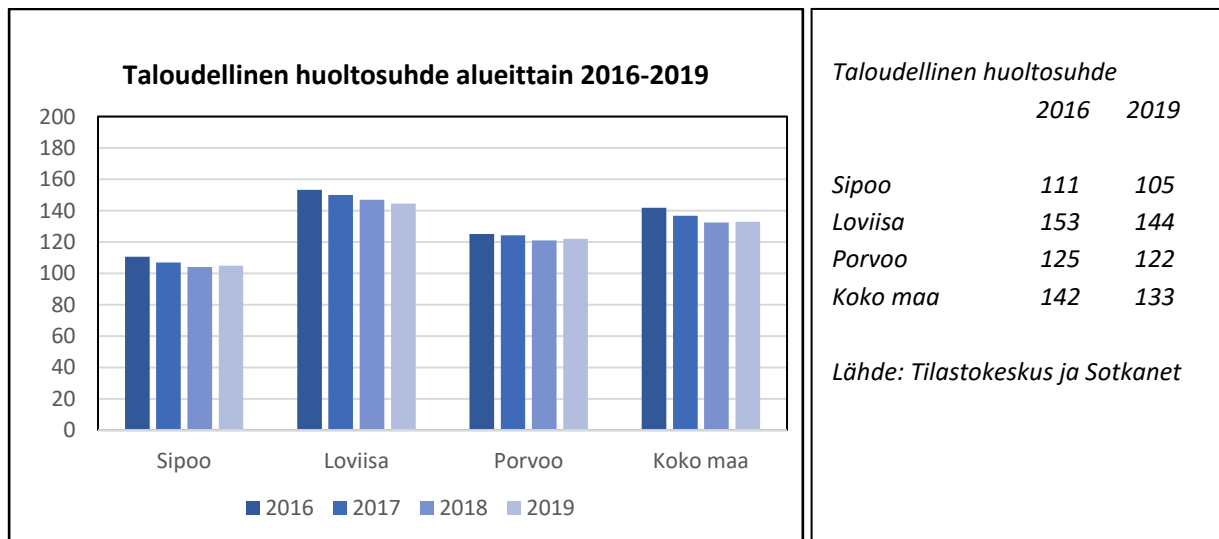
Vuonna 2020 Sipoon väestöllinen huoltosuhde oli 56. Koko maan huoltosuhde oli 62. Väestöllinen huoltosuhde (demografinen huoltosuhde) ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65 vuotta täyttänyttä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Suomessa väestöllinen huoltosuhde heikkenee väestön ikääntymisen takia. Pienevä määrä työssäkäyviä pitää huolta kasvavasta määrästä huollettavia.

Kuvio 3. Väestöllinen huoltosuhde alueittain vuosina 2016–2020

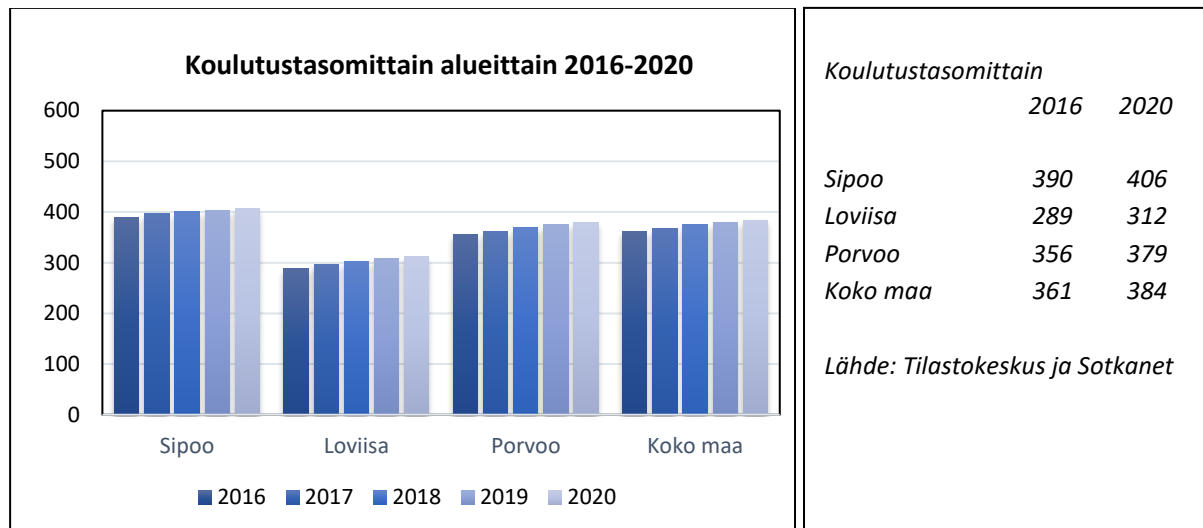
Vuonna 2019 Sipoon taloudellinen huoltosuhde, 105, oli parempi kuin maan keskiarvo 133. Taloudellinen huoltosuhde (elatusuhde) ilmaisee kuinka monta ei-työllistä on sataa työllistä kohti. Vuonna 2020 työttömien määrä kasvoi ajoittain ennätyslukemiin koronaviruspandemian takia.

Kuvio 4. Taloudellinen huoltosuhde alueittain vuosina 2016–2019

Vuonna 2020 Sipoossa koulutustaso oli 4,1 vuotta (koulutustasomittain oli 406). Koko maassa koulutustaso oli 3,8 vuotta (koulutustasomittain 384). Koulutustasomittain kuvaa perusasteen jälkeisen koulutuksen keskimääräistä pituutta henkeä kohti. Koulutustaso nousee vuodesta toiseen.

Kuvio 5. Koulutustasomittain alueittain vuosina 2016–2020

Koulutustasomittain	2016	2020
Sipoo	390	406
Loviisa	289	312
Porvoo	356	379
Koko maa	361	384

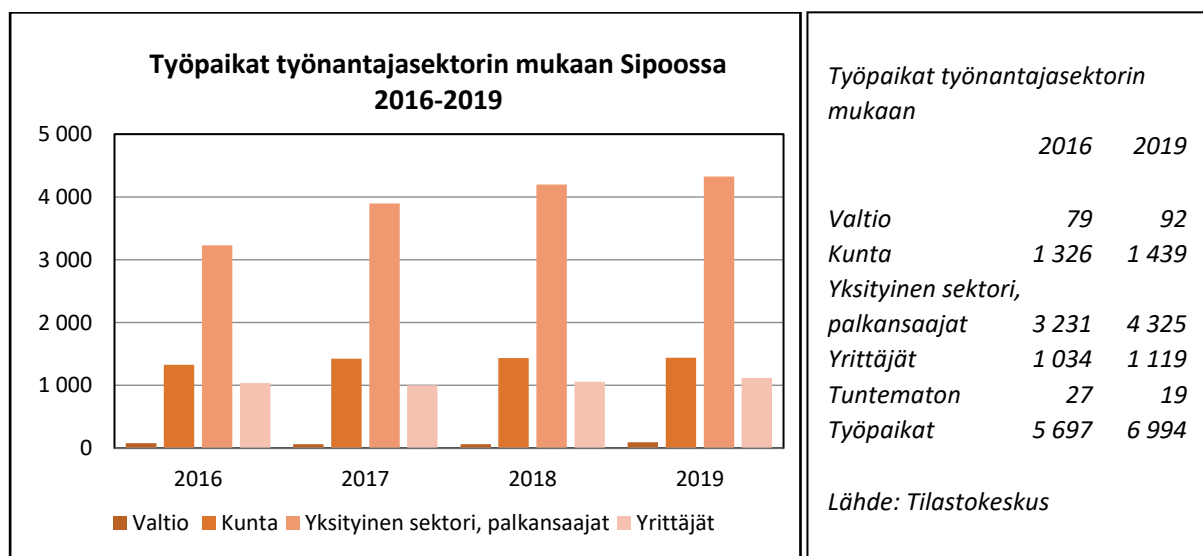
Lähde: Tilastokeskus ja Sotkanet

2.4. Elinkeinorakenne

Vuodesta 2016 vuoteen 2019 Sipoossa työpaikkojen määrä kasvoi 5 697 työpaikasta 6 994 työpaikkaan, työllinen työvoima 9 459 hengestä 10 331 henkeen. Työpaikkaomavaraisuusaste nousi 60,2 %:sta 67,7 %:iin. Vuonna 2019 työpaikoista 2 % oli maa- ja metsätaloustyöpaikkoja, 40 % teollisuuden, rakennusalan ja kuljetusalan työpaikkoja ja 56 % palvelutyöpaikkoja (jakamattomat arvot 2 %).

Vuonna 2019 Sipoossa sijaitsevat työpaikat jakautuivat työnantajasektorin mukaan seuraavasti: valtio 1 %, kunta 21 %, yrittäjät 16 % ja yksityisen sektorin palkansaajat 62 %.

Kuvio 6. Työpaikat työnantajasektorin mukaan Sipoossa vuosina 2016–2019

Työpaikat työnantajasektorin mukaan

	2016	2019
Valtio	79	92
Kunta	1 326	1 439
Yksityinen sektori, palkansaajat	3 231	4 325
Yrittäjät	1 034	1 119
Tuntematon	27	19
Työpaikat	5 697	6 994

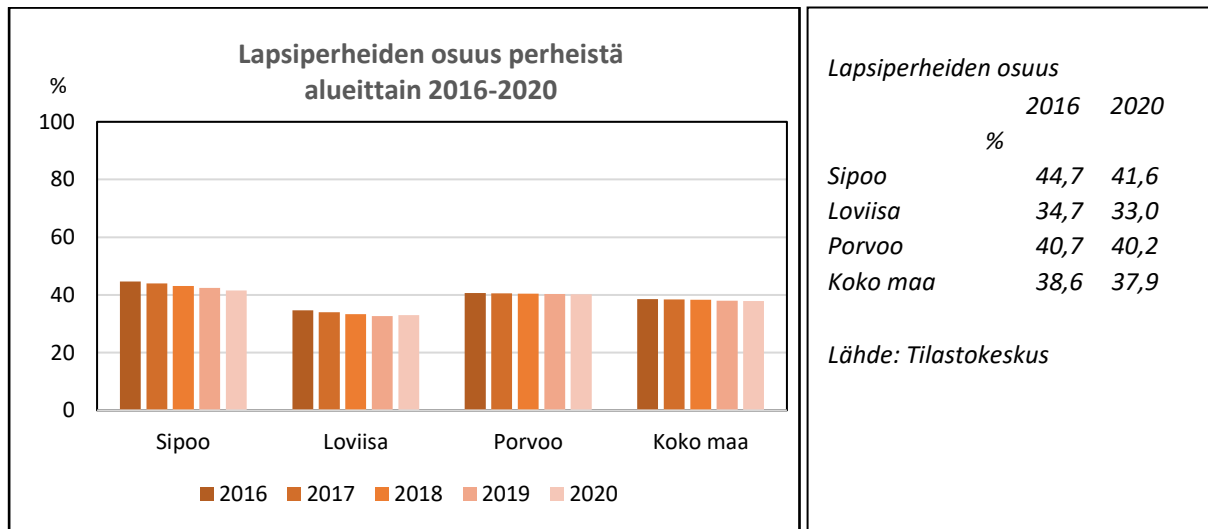
Lähde: Tilastokeskus

2.5. Perheet ja asutokunnat

Kasvavassa Sipoossa sekä perheiden että asutokuntien määrä lisääntyy, mutta niihin kuuluvien määrä pienee. Vuonna 2020 Sipoossa oli 6 134 perhettä. Sipoolaisista 81 % kuului perheisiin. Perheeseen kuului keskimäärin 2,85 henkilöä.

Lapsiperheiden osuus perheistä vähenee (lapsiperheeseen kuuluu vähintään yksi kotona asuva alle 18-vuotias lapsi). Vuonna 2020 Sipoossa oli 2 549 lapsiperhettä, 41,6 % oli kaikista perheistä. Koko maassa lapsiperheiden osuus oli 37,9 %.

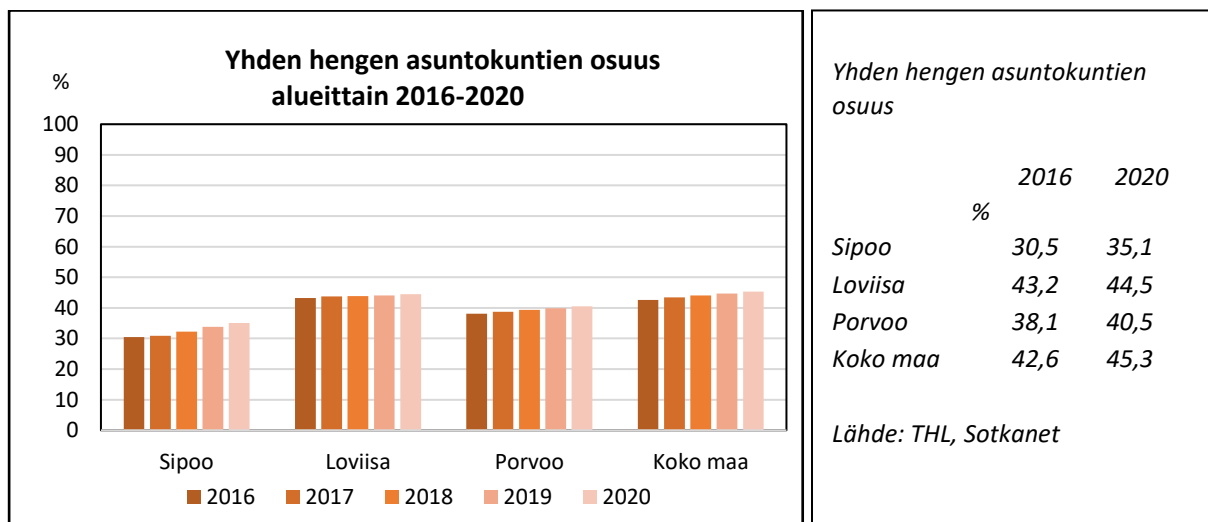
Kuvio 7. Lapsiperheiden osuus perheistä alueittain vuosina 2016–2020

Yksinhuoltajaperheiden osuus kasvaa. Vuonna 2020 Sipoossa oli 748 yksinhuoltajaperhettä – 597 perhettä, joissa oli äiti ja lapsia ja 151 perhettä, joissa oli isä ja lapsia. Yksinhuoltajaperheiden osuus kaikista perheistä oli 12,2 %, koko maassa 12,7 %.

Yhden hengen asutokuntien määrä kasvaa. Vuonna 2020 Sipoossa oli 9 509 asutokuntaa, joista 3 339 yhden hengen asutokuntaa. Sipoossa yhden hengen asutokuntien osuus oli 35,1 %, koko maassa 45,3 %.

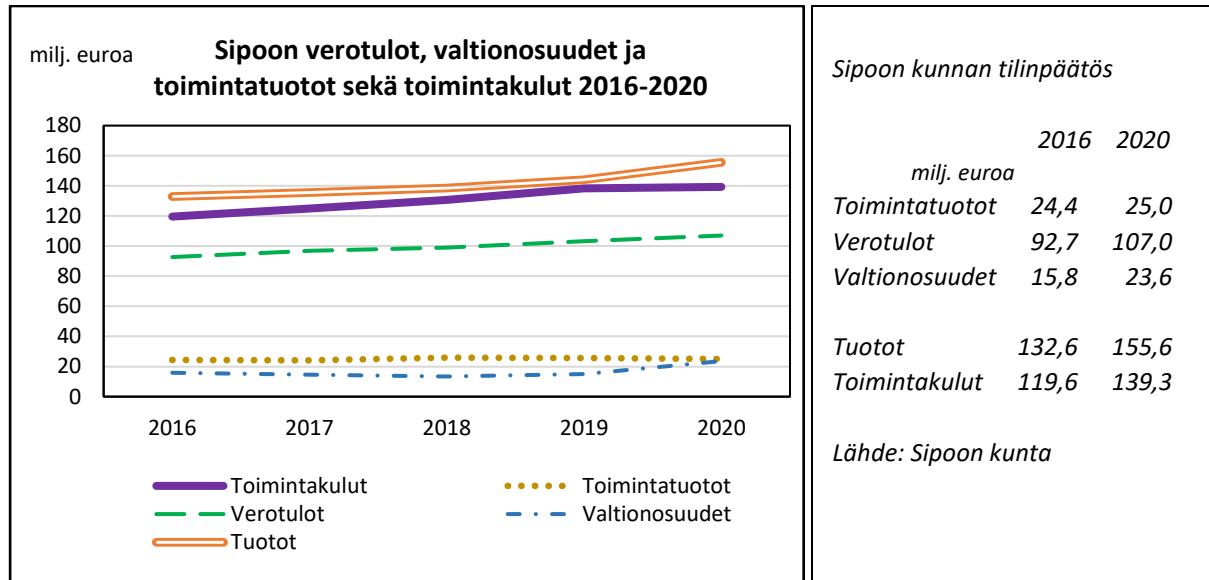
Kuvio 8. Yhden hengen asutokuntien osuus asutokunnista alueittain vuosina 2016–2020

2.6. Kunnan taloudellinen tila

Keväällä 2020 ympäri maailmaa levinnyt koronavirusepidemia on heikentänyt kuntien taloutta. Kunnan toiminnasta aiheutuneet kulut katetaan toimintatuotoilla, verotuloilla ja valtionosuuksilla. Vuoden 2020 lopussa Sipoon kunnan lainamäärä oli 109,4 milj. euroa, mikä oli 5 042 euroa/asukas.

Kuvio 9. Sipoon kunnan verotulot, toimintatuotot ja valtionosuudet sekä toimintakulut vuosina 2016–2020

3. Kuntalaisten hyvinvointi

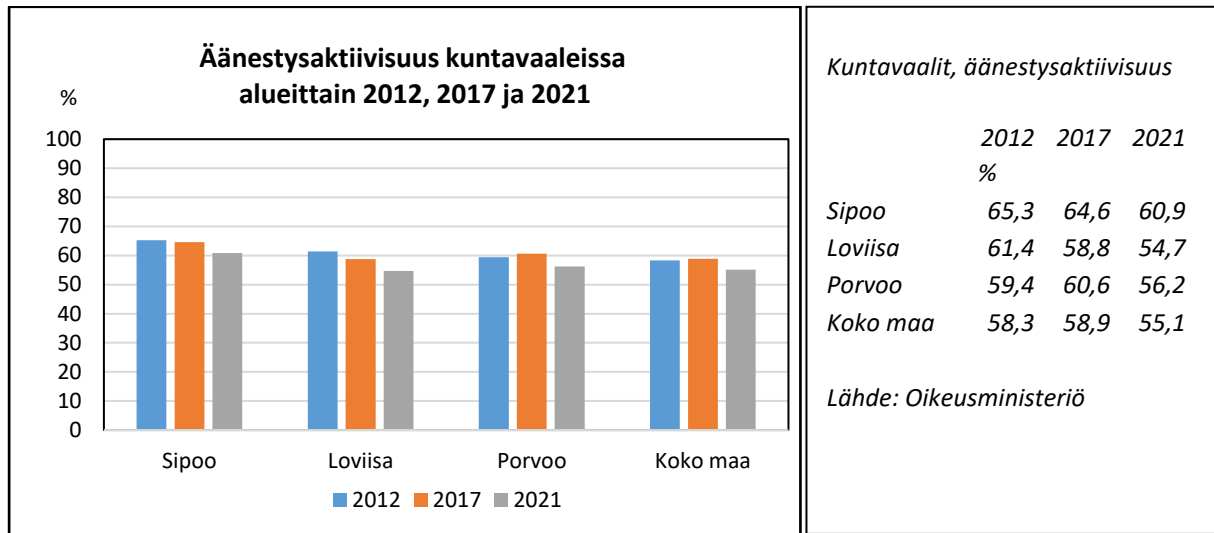
Kunta edistää kuntalaisten hyvinvointia tarjoamalla mahdollisuuksia aktiiviseen ja hyvinvoivaan elämään turvallisessa ja viihtyisässä elinympäristössä. Kevästä 2020 kunta on muiden viranomaisten tapaan käyttänyt paljon resursseja vallitsevan koronaviruspandemian torjuntaan.

Sipoolaiset osallistuvat aktiivisesti, heidän terveytensä on parempi kuin maassa keskimäärin, pienituloisuus on vähäistä ja tulonjako on tasaisempi kuin maassa keskimäärin.

Osallisuus liittyy yhteisöön ja yhteiskuntaan kuulumisen tunteeseen ja merkitsee omakohtaista sitoutumisesta nousevaa vaikuttamishalua ja vastuunottamista. Osallisuutta syntyy esimerkiksi työn, harrastusten, kansalaisjärjestötoiminnan tai muun vaikuttamisen kautta.

Äänestysaktiivisuutta vaaleissa käytetään yleisenä yhteisöön sitoutumisen ja osallisuuden mittarina. Äänestysaktiivisuus on laskenut. Kuntavaaleissa äänestysaktiivisuus on kuitenkin ollut suurempi Sipoossa kuin koko maassa ja vertailukunnissa. Kesällä 2021 Sipoossa 60,9 % äänioikeutetuista äänesti kuntavaaleissa, koko maassa 55,1 %.

Kuvio 10. Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa alueittain 2012, 2017 ja 2021

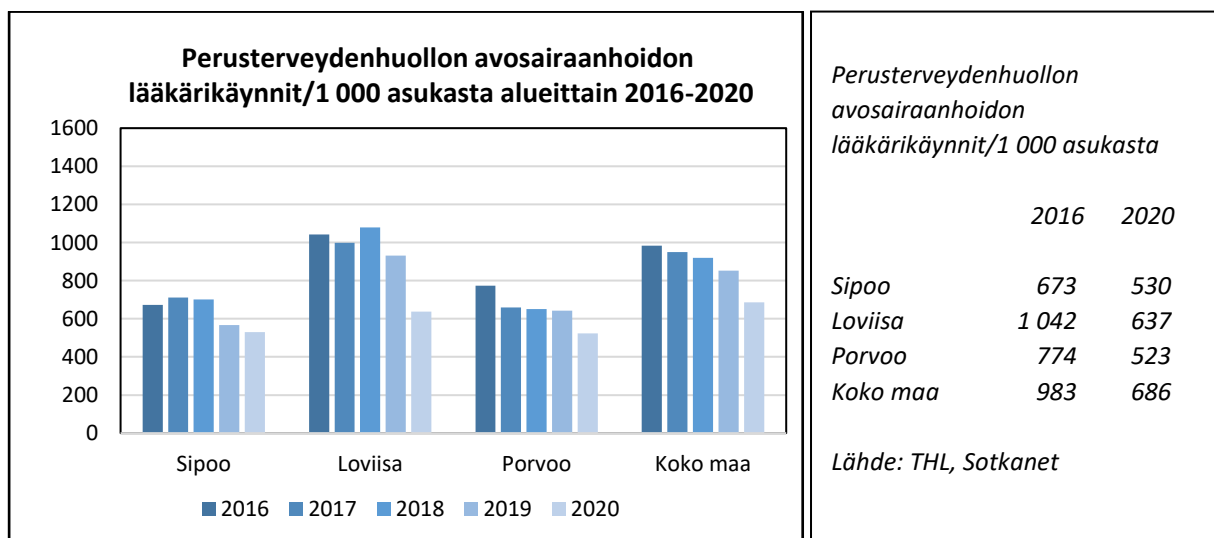

3.1. Terveys ja toimintakyky

Positiivinen mielenterveys -mittari ilmaisee, että 20 vuotta täyttäneiden pistemäärä oli 24,2 Sipoossa ja 24,0 koko maassa 24,0 asteikolla 7–35 vuonna 2020.

Perusterveydenhuollon lääkärin vastaanottokäynnit ovat laskeneet. Vuonna 2020 Sipoossa tuhatta asukasta kohti perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäyntejä oli 530, koko maassa 686.

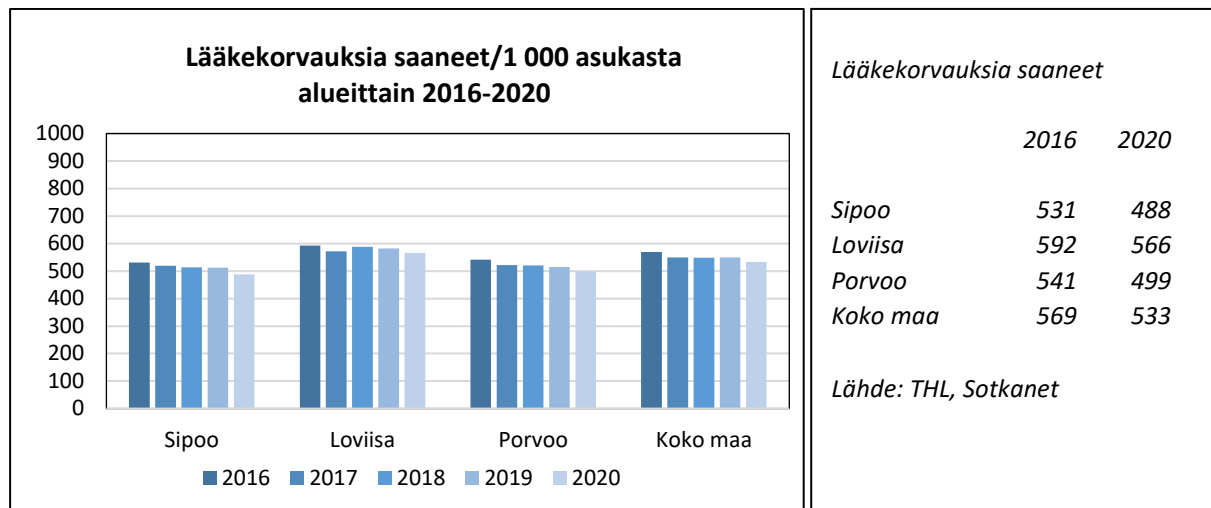
Kuvio 11. Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynnit/1 000 asukasta alueittain vuosina 2016–2020

Vuonna 2020 Sipoossa tuhatta asukasta kohti 488 asukasta sai lääkekorvauksia, koko maassa 533 asukasta. Sairausvakuutus maksaa lääkekorvauksia asukkaalle lääkärin sairauden hoitoon määräämistä korvausjärjestelmän piiriin kuuluvista lääkkeistä.

Kuvio 12. Lääkekorvauksia saaneet/1 000 asukasta alueittain 2016–2020

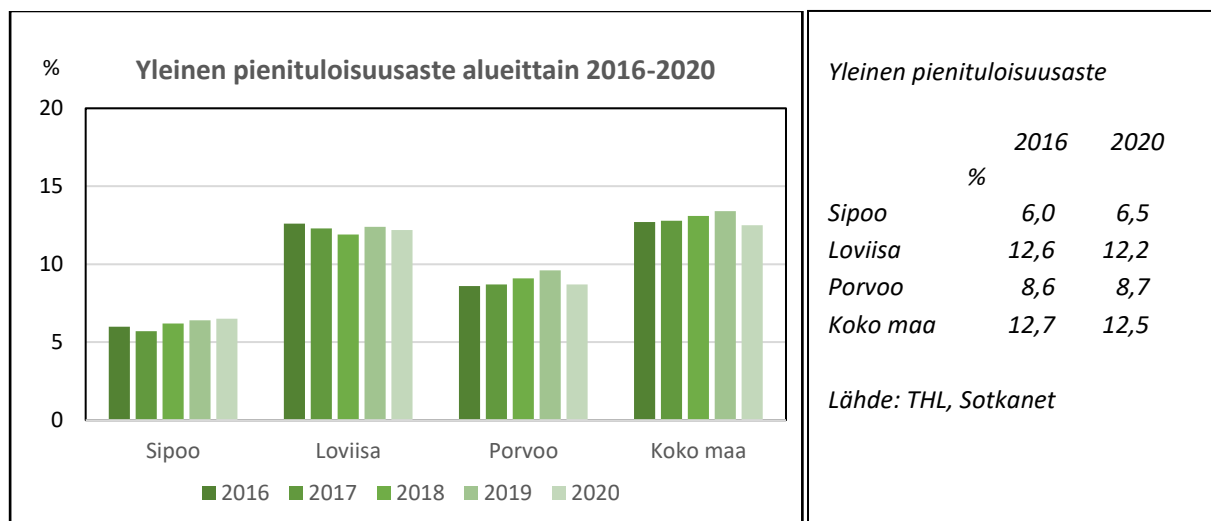

3.2. Toimeentulo

Suurten tuloerojen katsotaan heikentävän sosiaalista yhteenkuuluvuutta, luottamusta ja liikkuvuutta ja vaikuttavan negatiivisesti väestön hyvinvointiin ja talouteen. Pienituloisuusaste kuvaa kuinka suuri osa väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Tulot muodostuvat palkka-, yrittäjä- ja pääomatuloista sekä saaduista ja maksetuista tulonsiirroista.

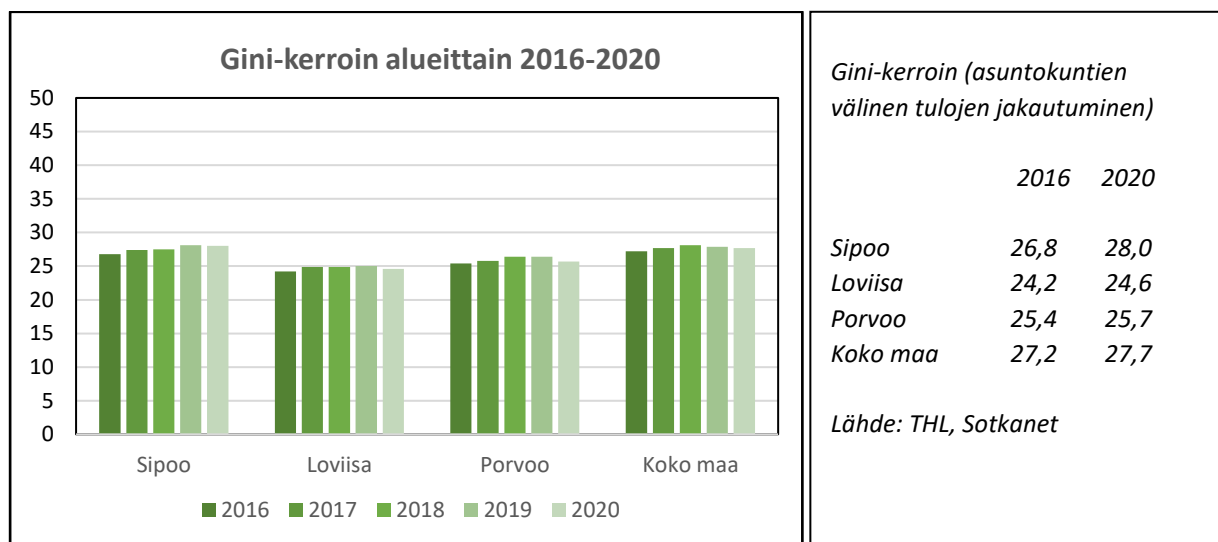
Vuonna 2020 pienituloisia kotitalouksia oli Sipoossa 6,5 %, koko maassa 12,5 %. Pienituloisiksi lasketaan henkilöt, joiden kotitalouden käytettävissä oleva rahatulo kulutusyksikköä kohti on alle 60 prosenttia kansallisesta mediaanitulosta. Kotitalouksien mediaanitulo, josta pienituloisuusraja on laskettu, oli vuonna 2019 yhden hengen taloudessa 25 550 euroa.

Kuvio 13. Yleinen pienituloisuusaste alueittain vuosina 2016–2020

Gini-kertoimen erot ovat olleet pieniä, tosin sanoen tulonjaossa ei ole suuria eroja alueittain. Vuonna 2020 Sipoon arvo oli 28,0, koko maassa 27,7. Gini-kerroin kuvaa asuntokuntien välistä tulojen jakautumista. Kertoimen laskennassa asuntokunnan tulot jaetaan asuntokunnan kulutusyksikköluvulla. Tulot muodostuvat palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloista sekä saaduista ja maksetuista tulosiirroista. Gini-kerroin vaihtelee välillä 0–100. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet.

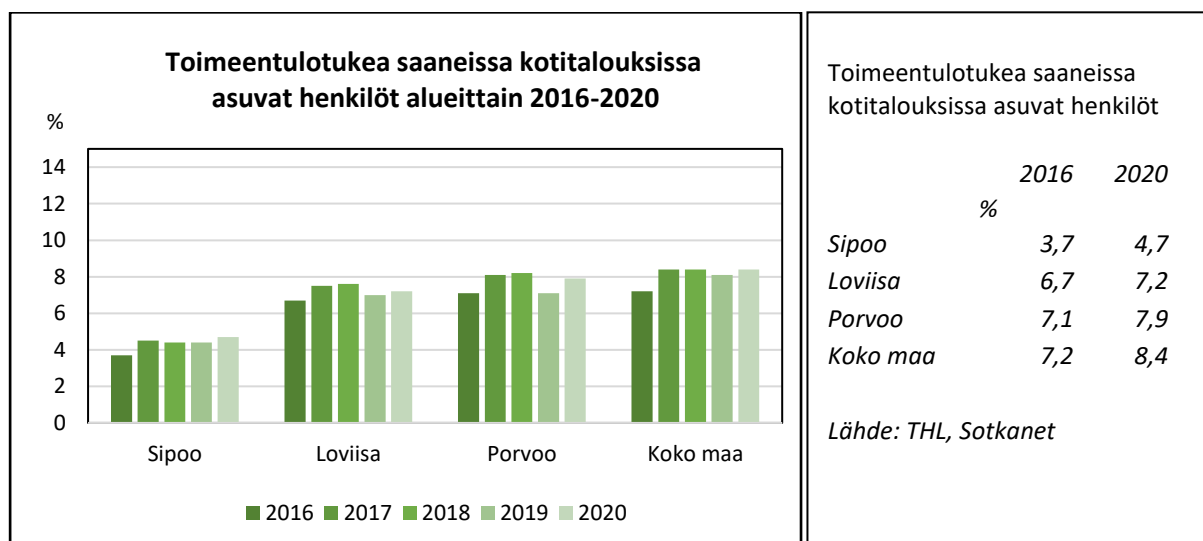
Kuvio 14. Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot alueittain vuosina 2016–2020

Sosiaaliturvajärjestelmät ovat välttämättömiä yhteiskunnallisen hyvinvoinnin ja tasa-arvon ylläpitämiseksi ja edistämiseksi. Lain mukaan toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluvaa viimesijaista taloudellista tukea, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo.

Vuonna 2020 kotitalouksissa asuvista henkilöistä 4,7 % sai toimeentulotukea Sipoossa ja 8,4 % koko maassa. Osuus on kasvanut.

Kuvio 15. Toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvat henkilöt alueittain vuosina 2016–2020

3.3. Luonto ja arjen elinympäristö

Luonnonympäristö tuottaa ihmisille tutkitusti positiivisia terveysvaikutuksia. Sipoon monipuolinen luonto tarjoaa asukkaille runsaasti nähtävää ja koettavaa. Sipoonkorven kansallispuisto ja muut metsäalueet, laaja saaristo, satamat, virkistysalueet ja ulkoilureitit varmistavat hyvät virkistysmahdollisuudet. Golfkentät, ratsastustallit ja hiihtokeskus tarjoavat luonnonelämyksiä.

Kunnan tunnetuimmat nähtävyydet ovat kaksi kirkkoa Nikkilässä ja Sibbesborgin keskiaikaisen linnoituksen muinaisjäänneet lähellä Söderkullan keskustaa. Sipoo on tunnettu vireiden kyliensä verkostosta. Konsertit ja näyttelyt keskittyvät pääosin kuntakeskus Nikkilään, jossa tapahtumia tuottavat niin Sipoon kunta kuin useat yhdistykset ja yksityishenkilötkin.

Arjen elinympäristö on eräs keskeisimmistä hyvinvoinnin osatekijöistä. Teiden, puistojen ja kunnan kiinteistöjen suunnittelu ja rakentaminen tähtäävät terveelliseen, turvalliseen ja esteettömään elinympäristöön.

3.4. Esteettömyys

Esteettömyyden ja saavutettavuuden merkitys korostuu yhä enemmän, kun väestön ikärakenne vanhenee ja ikäihmisten määrä kasvaa kunnassa. Lainsäädännön mukaan ympäristö on suunniteltava ja rakennettava siten, että jokainen yksilö iästä, sukupuolesta, terveydentilasta ja sosiaalisesta, psyykkisestä tai fyysisestä toimintakyvystä riippumatta voi toimia ympäristössä ja käyttää palveluja. Myös palveluja on tuotettava esteettömällä tavalla.

Viranomaiset, yritykset ja yhdistykset ovat velvollisia tekemään kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida, saada koulutusta, työtä, yleisesti tarjottavia tavaroita ja palveluja, samoin kuin suoritua työtehtävistä ja edetä työuralla.

Kuntalain mukaan kunnan viestinnässä on käytettävä selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otettava huomioon eri asiakasryhmien tarpeet ja osallistumismahdollisuudet. Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta määrää, että julkisen sektorin verkkosivujen ja mobiilipalvelujen tulee olla saavutettavia. Vuonna 2020 otettiin käyttöön kunnan uudet verkkosivut, jotka ovat saavutettavia. Luotiin myös oma esteettömyyssivu.

Esteettömyyden huomiointi on tärkeä osa kaikkea suunnittelua ja ylläpitoa. Nikkilässä ja Söderkullassa järjestetään muutaman vuoden välein esteettömyyskävelyjä.

3.5. Turvallisuus

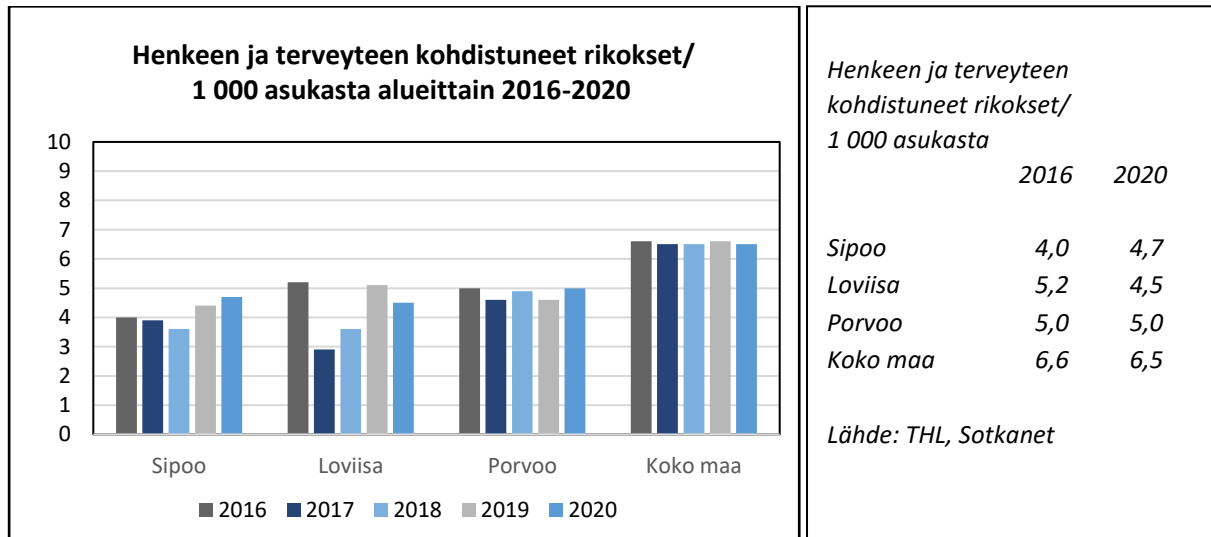
Turvallisuus on laaja kokonaisuus, jossa asukkaiden hyvinvointi, vahva sosiaalinen yhteisöllisyys, taloudellinen vakaus sekä yhteiskunnallinen elinvoimaisuus yhdistyvät. Se on oleellinen osa kaikenikäisten ihmisten arjen hyvinvointia ja yhteiskunnan häiriötöntä toimintaa. Terveellinen, turvallinen ja ympäristöarvot huomioon ottava asuinympäristö on hyvän elämän perusta.

Sipoo osallistuu Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Porvoon ja Pukkilan sekä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen, Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen ja SILMU-kylien kanssa alueelliseen turvallisuusyhteistyöhön. Turvallisuus-suunnittelutyö pohjautuu Sisäasiainministeriön koko maata koskeviin linjauksiin kunnallisesta turvallisuussuunnittelusta. Turvallisuustyön tavoite on, että kuntalaiset voivat nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista ilman rikollisuudesta, häiriöistä ja onnettomuuksista johtuvaa pelkoa tai turvattomuutta.

Syksyllä 2020 järjestettiin Itä-Uudenmaan turvallisuuskysely. Kyselyyn kaikista vastanneista 86 prosenttia tunsu arjen turvalliseksi tai melko turvalliseksi, sipoolaisista 84 prosenttia. Sipoon valtuusto hyväksyi Itäisen Uudenmaan turvallisuusohjelman 2018–2021 joulukuussa 2018 ja Sipoon turvallisuustoimenpideohjelman 2020–2021 helmikuussa 2021.

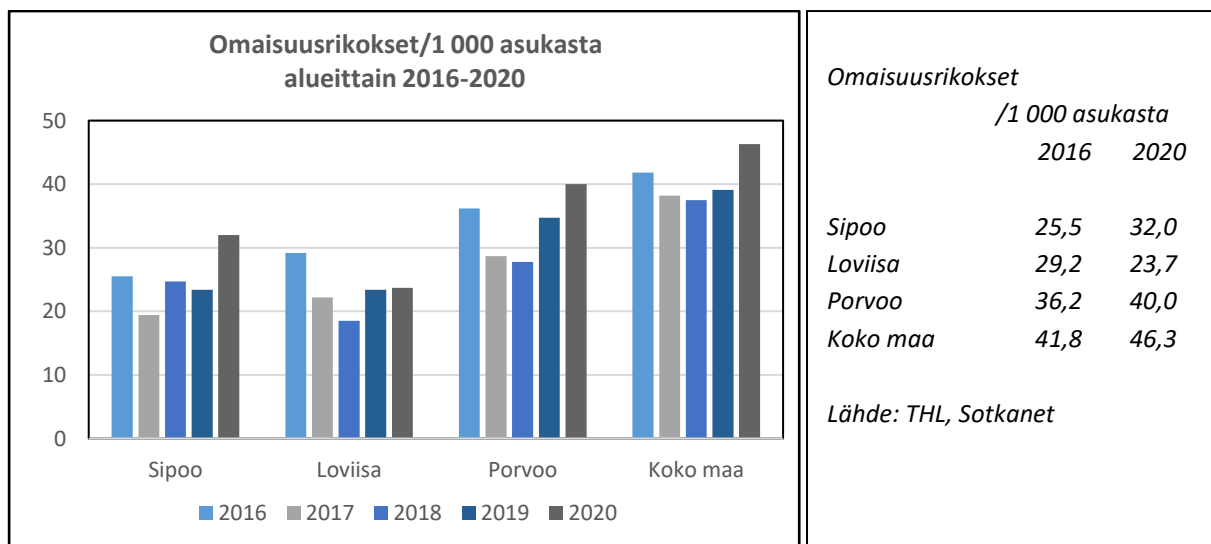
Vuonna 2020 henkirikosten määrä 1 000 asukasta kohden kasvoi Sipoossa. Poliisin tietoon tuli 4,7 henkeen ja terveyteen kohdistunutta rikosta 1 000 asukasta kohden kunnassa ja 6,5 koko maassa.

Kuvio 16. Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset/1 000 asukasta alueittain vuosina 2016–2020

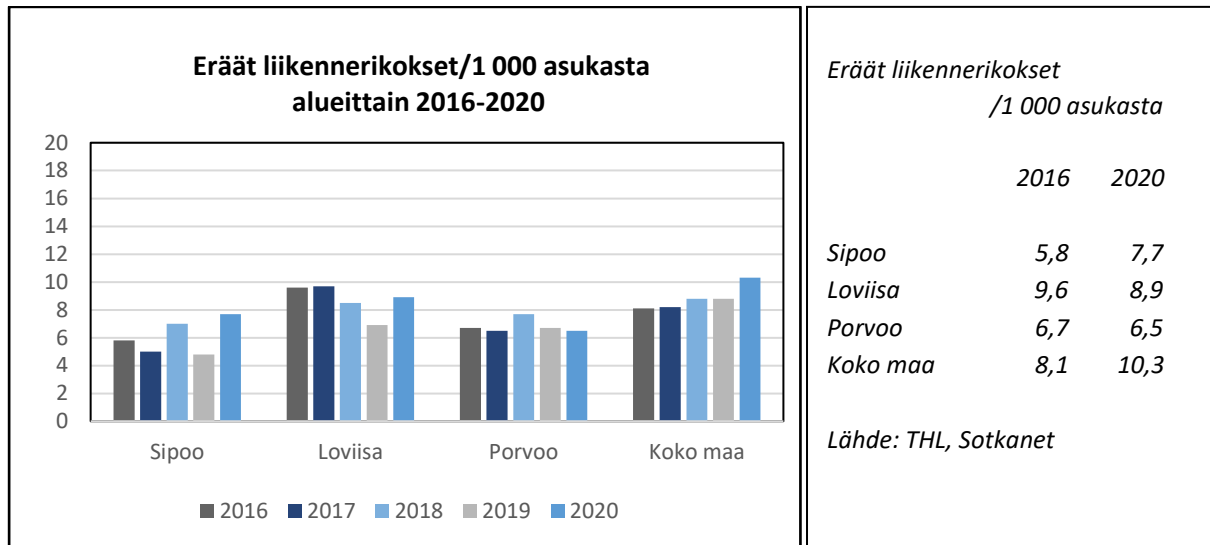
Vuonna 2020 poliisin tietoon tuli 32,0 omaisuusrikosta 1 000 asukasta kohden Sipoossa ja 46,3 koko maassa. Omaisuusrikosten määrä on kasvanut.

Kuvio 17. Omaisuusrikokset/1 000 asukasta alueittain vuosina 2016–2020

Vuonna 2020 poliisin tietoon tuli 7,7 liikennerikosta 1 000 asukasta kohden Sipoossa ja 10,3 koko maassa.

Kuvio 18. Eräät liikennerikokset/1 000 asukasta alueittain vuosina 2016–2020

3.6. Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL:n keväällä 2021 toteuttaman kouluterveyskyselyn mukaan suuri osa lapsista ja nuorista on tyytyväisiä elämäänsä ja pitää koulunkäynnistä. Elämään tyytyväisyys on kuitenkin hieman vähentynyt viime vuosina. Huom. Kaikki oppilaat eivät ole vastanneet kyselyyn ja kysymyskohtainen vastausprosentti on vaihdellut.

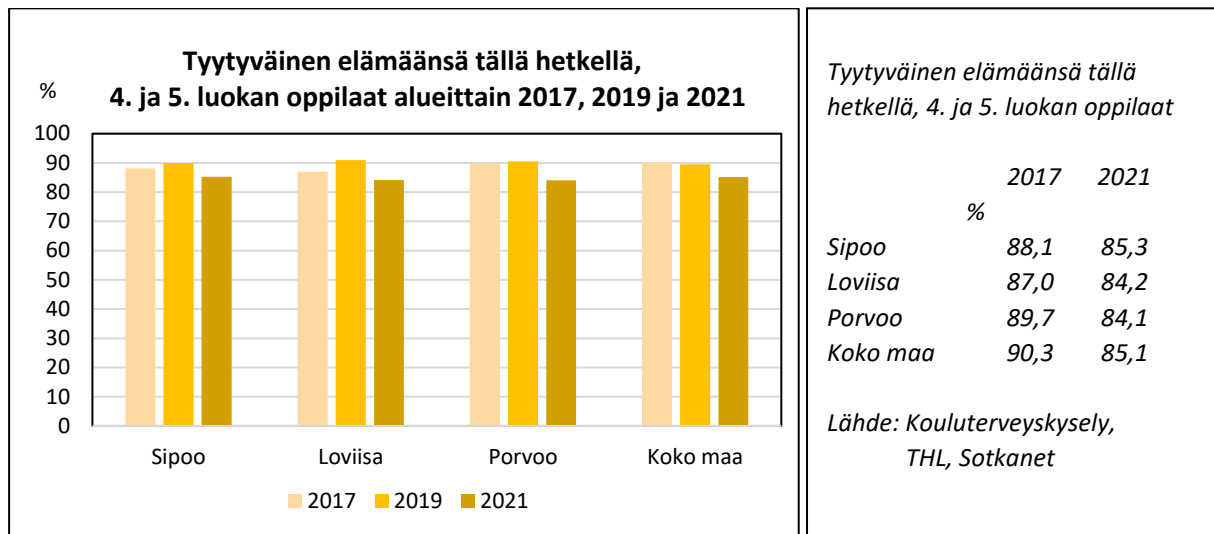
Koronaepidemia on vaikuttanut peruskoululaisten hyvinvointiin. Tytöt ovat olleet poikia enemmän huolissaan epidemiasta, erityisesti läheisten sairastumisen mahdollisuudesta.

Keväällä 2021 Sipoossa 4. ja 5. luokan oppilaista 8,2 % ilmoitti olleensa paljon huolissaan koronavirustartunnan saamisesta. Pojista 21,7 % ja tytöistä 33,7 % on ollut paljon huolissaan, että läheinen saa koronavirustartunnan. Oppilaista 15,3 % oli sitä mieltä, että koronaepidemia oli vähentänyt perheen kanssa vietetyn ajan määrän ja 22,7 % sitä mieltä, että koronaepidemia oli lisännyt perheen kanssa vietetyn ajan määrän. Kolmasosa oppilaista ilmoitti, että koronaepidemia on vähentänyt yhteydenpitoa kavereihin.

Terveyskyselyn tulosten mukaan peruskoulun 8.- ja 9.-luokkalaisten kokeman ahdistuneisuus ja yksinäisyys ovat lisääntyneet Suomessa koronapandemian aikana. Keväällä 2021 Sipoossa 8. ja 9. luokan oppilaista 7,3 % ilmoitti olleensa paljon huolissaan koronavirustartunnan saamisesta. Pojista 20,3 % ja tytöistä 29,1 % on ollut paljon huolissaan, että läheinen saa koronavirustartunnan. Pojista 32,0 % ja tytöistä 38,4 % oli sitä mieltä, että koronaepidemia on lisännyt perheen kanssa vietettyä aikaa. Pojista 35,2 % ja tytöistä 43,1 % ilmoitti, että koronaepidemia on vähentänyt yhteydenpitoa kavereihin.

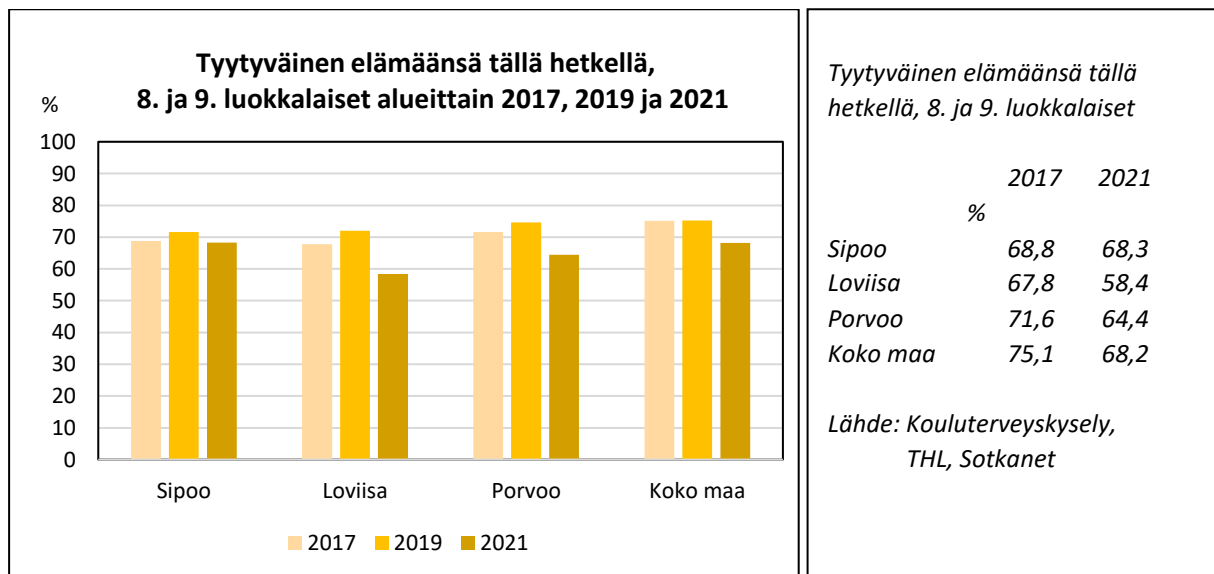
Kouluterveyskyselyn mukaan keväällä 2021 Sipoossa 4. ja 5. luokan oppilaista 85,3 % oli tyytyväisiä elämäänsä (pojat 88,5 % ja tytöt 82,1 %), koko maassa 85,1 %.

Kuvio 19. Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, 4. ja 5. luokan oppilaat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

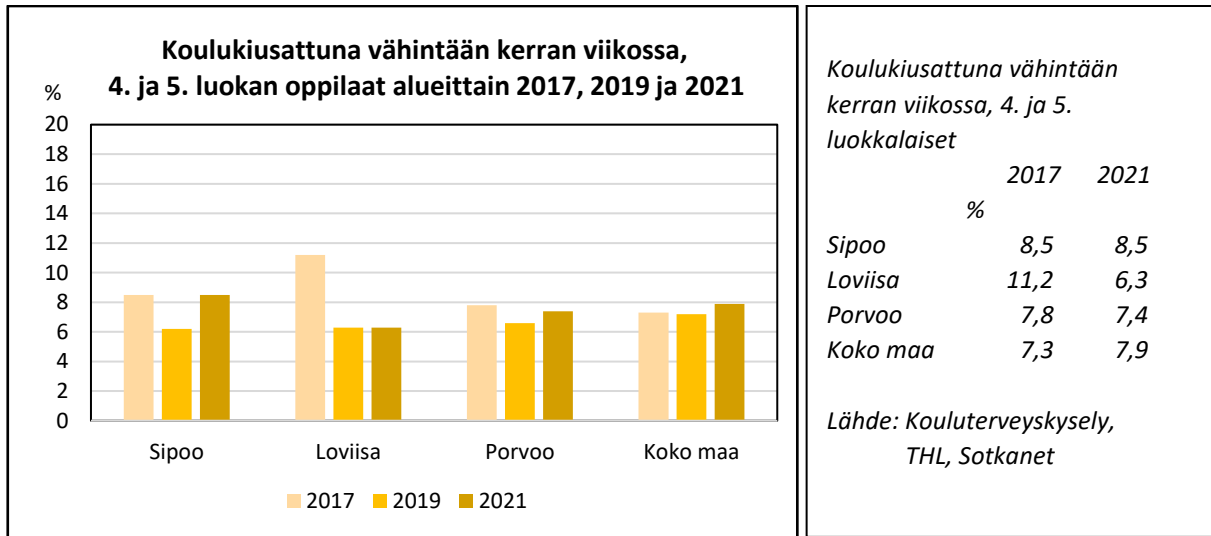
Keväällä 2021 Sipoossa 8. ja 9. luokkalaisista 68,3 % oli tyytyväisiä elämäänsä (pojat 80,4 % ja tytöt 56,8 %), koko maassa 68,2 %.

Kuvio 20. Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

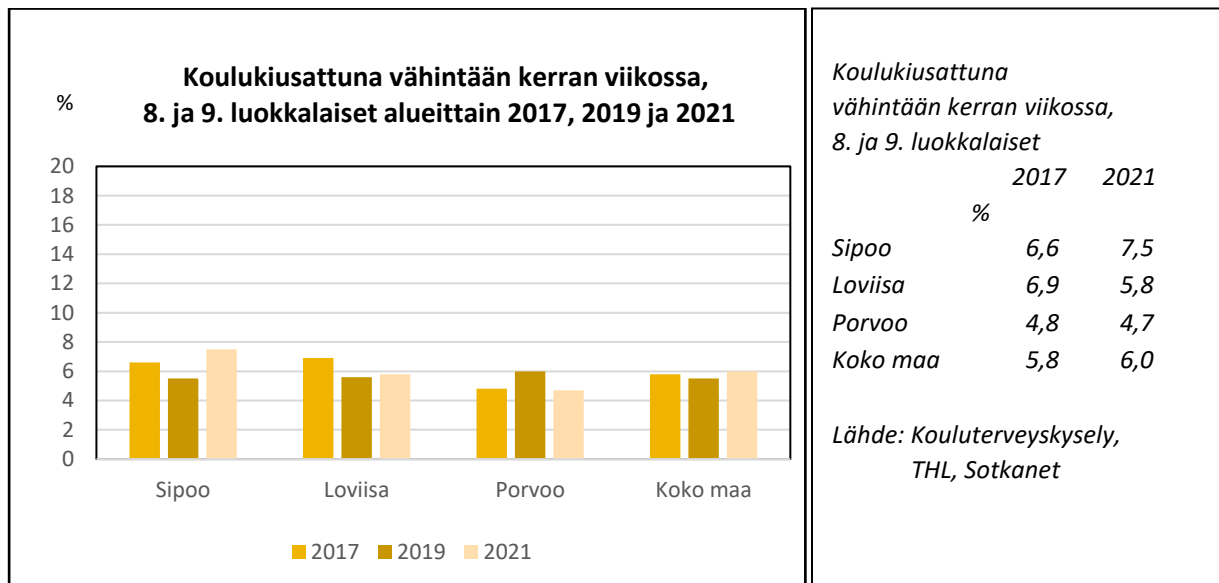
Keväällä 2021 sipoolaisista 4. ja 5. luokan oppilaista 8,5 % koki koulukiusaamista vähintään kerran viikossa. Koko maan osuus oli 7,9 %.

Kuvio 21. Koulukiusattuina vähintään kerran viikossa olleet 4. ja 5. luokan oppilaat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

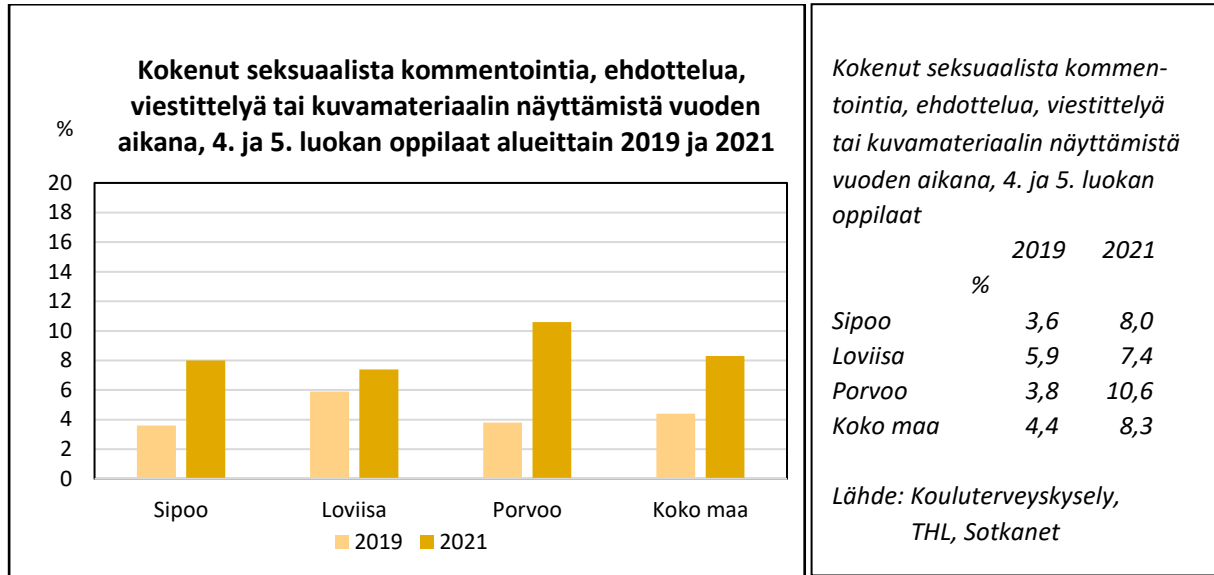
Keväällä 2021 sipoolaisista 8. ja 9. luokan oppilaista 7,5 % koki koulukiusaamista vähintään kerran viikossa. Koko maan osuus oli 6,0 %.

Kuvio 22. Koulukiusattuina vähintään kerran viikossa olleet 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

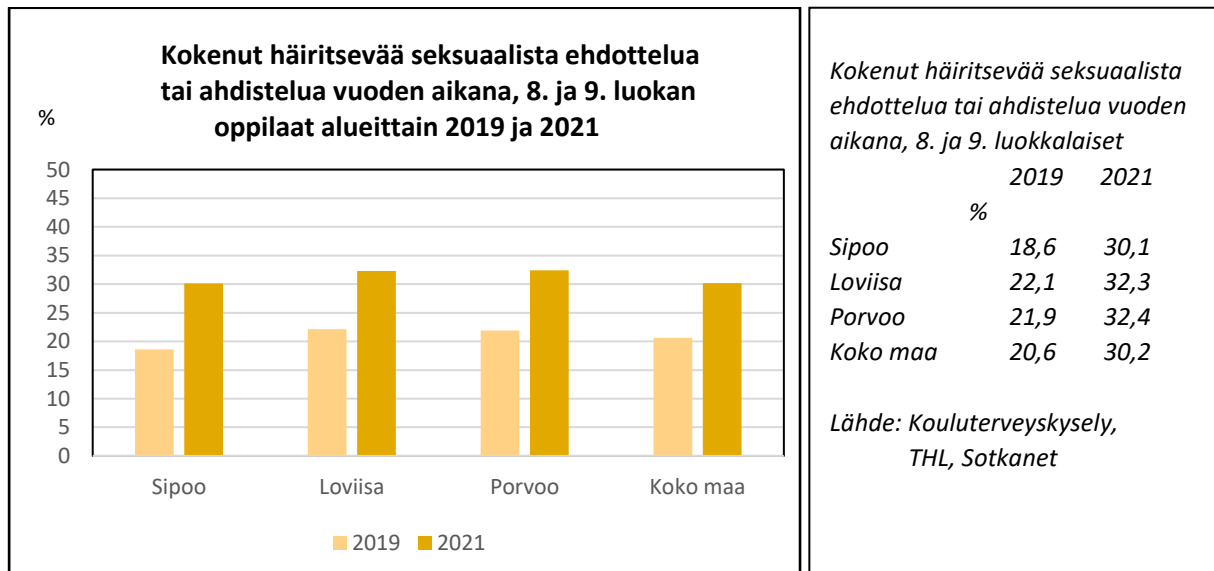
Keväällä 2021 sipoolaisista 4. ja 5. luokan oppilaista 8,0 % ilmoitti kokeneensa seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana. Koko maan osuus oli 8,3 %.

Kuvio 23. Kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana, 4. ja 5. luokan oppilaat alueittain vuosina 2019 ja 2021

Keväällä 2021 sipoolaisista 8. ja 9. luokan oppilaista 30,1 % ilmoitti kokeneensa seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana (pojat 13,8 % ja tytöt 45,7 %; poikien ja tyttöjen vastausten välistä suurta eroa ja koronapandemian vaikutuksia vastauksiin ei ole tutkittu tarkemmin). Koko maan osuus oli 30,2 %.

Kuvio 24. Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, 8. ja 9. luokan oppilaat alueittain vuosina 2019 ja 2021

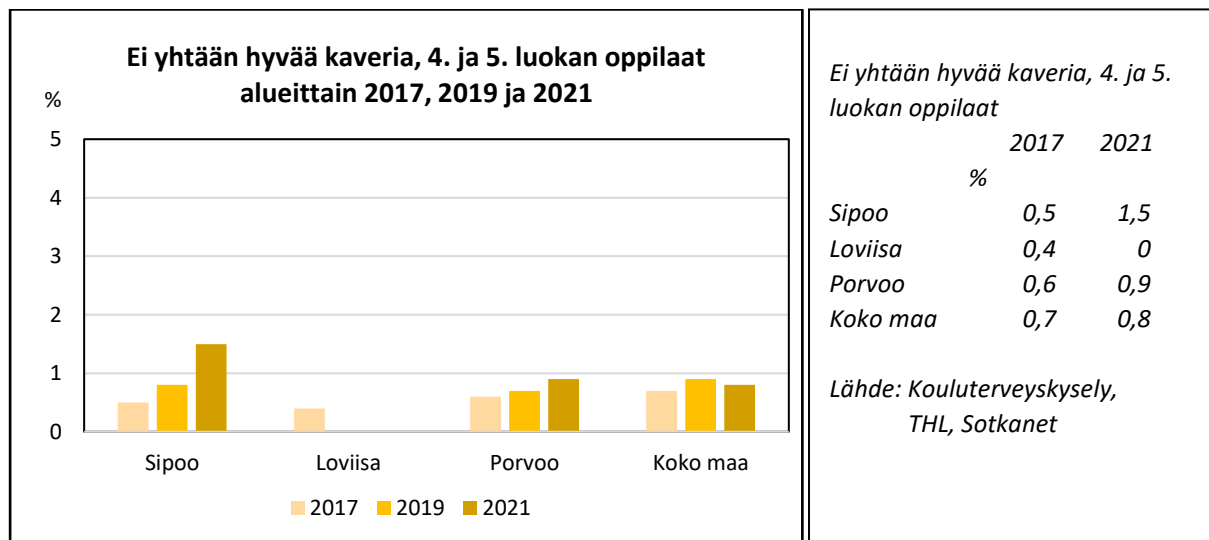

Tutkimusten mukaan yksinäisyys alentaa itsetuottamusta ja lisää riskiä tunne-elämän ongelmiin, kuten masennukseen ja ahdistukseen sekä käytöshäiriöihin. Lapsuudessa koettu pitkäaikainen yksinäisyys jatkuu usein myös nuoruudessa, mikä on suuri syrjäytymisriski.

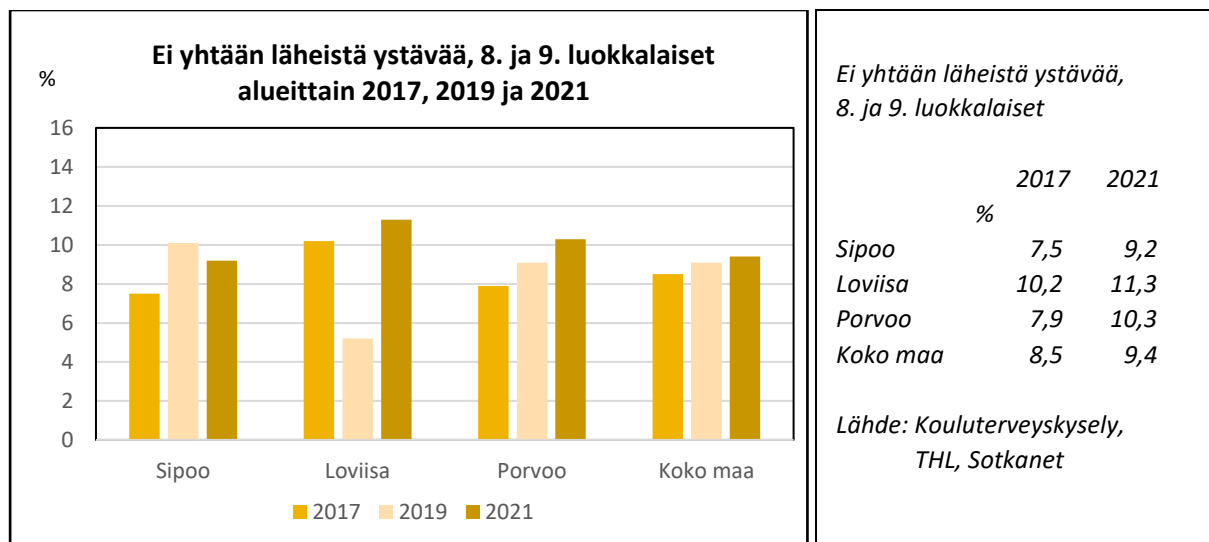
Keväällä 2021 Sipoossa 4. ja 5. luokan oppilaista 1,5 % koki, ettei ole yhtään hyvää kaveria. Koko maassa osuus oli 0,8 %.

Kuvio 25. Ei yhtään hyvää kaveria, 4. ja 5. luokan oppilaat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

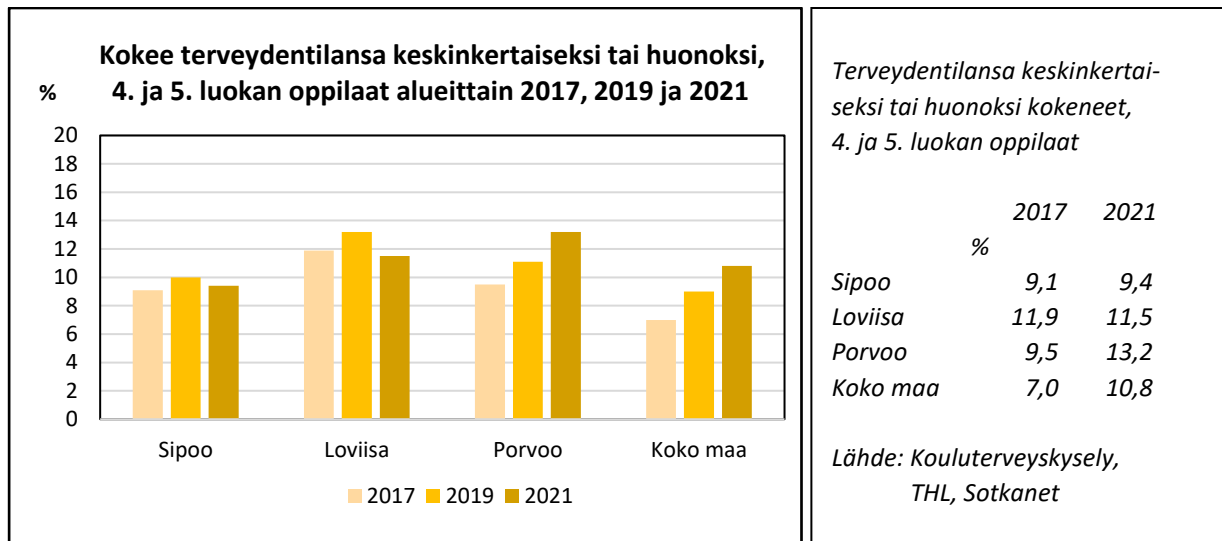
Keväällä 2021 sipoolaisista peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisista 9,2 % ilmoitti, ettei heillä ole yhtään läheistä ystävää. Koko maassa osuus oli 9,4 %.

Kuvio 26. Ei yhtään läheistä ystävää, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

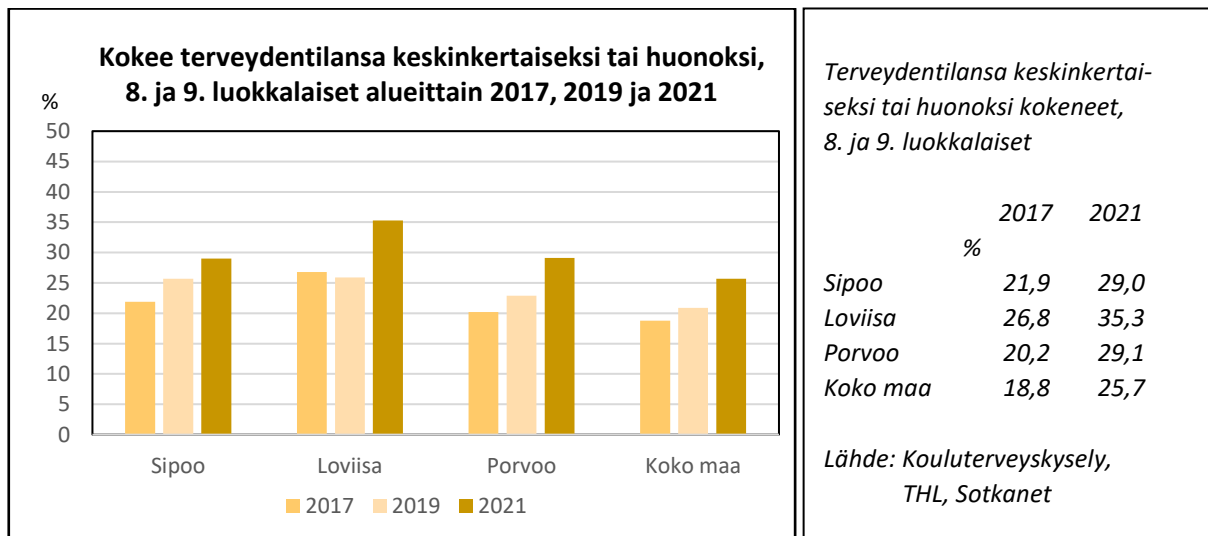
Keväällä 2021 sipoolaisista 4. ja 5. luokan oppilaista 9,4 % vastasi kokevansa terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Koko maassa osuus oli 10,8 %.

Kuvio 27. Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokeneet, 4. ja 5. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

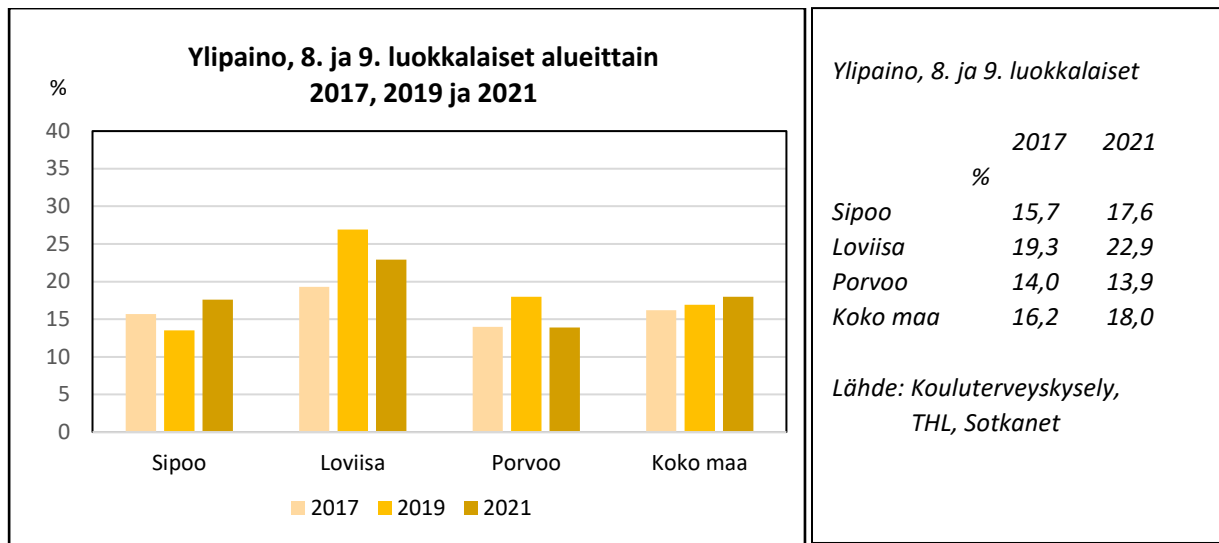
Keväällä 2019 sipoolaisista 8. ja 9. luokkalaisista 29,0 % vastasi kokevansa terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi (pojat 19,0 % ja tytöt 39,3 %). Koko maassa osuus oli 25,7 %. Osuus on kasvanut.

Kuvio 28. Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokeneet, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

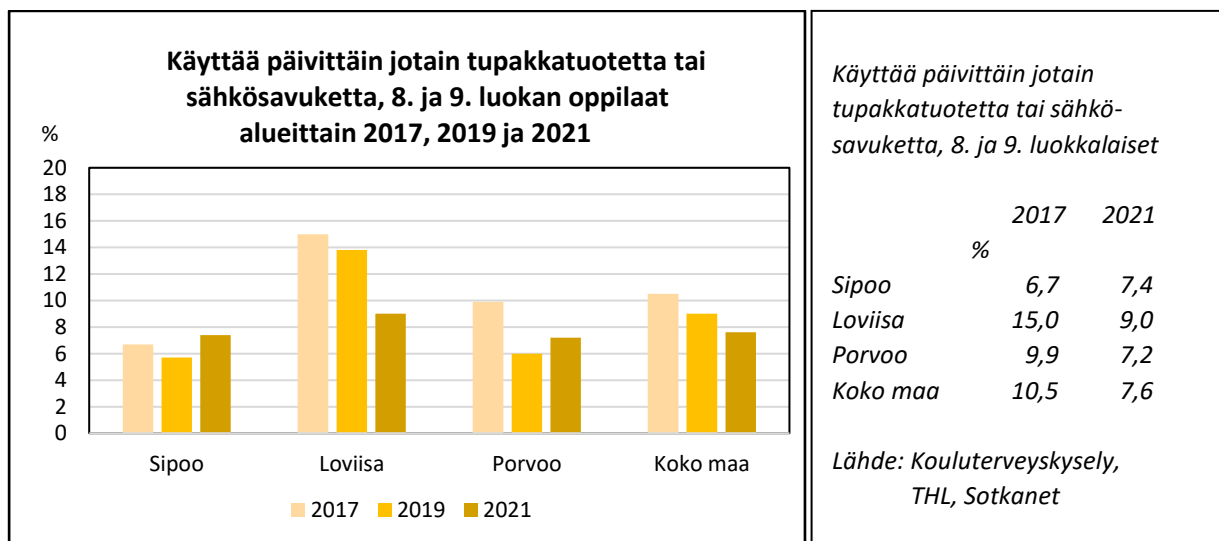
Keväällä 2021 Sipoossa ylipainoisten koululaisten osuus 8. ja 9. luokan oppilaista oli 17,6 %, koko maassa osuus oli 18,0 %. Koululaisten lihavuus on lisääntynyt.

Kuvio 29. Ylipaino, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

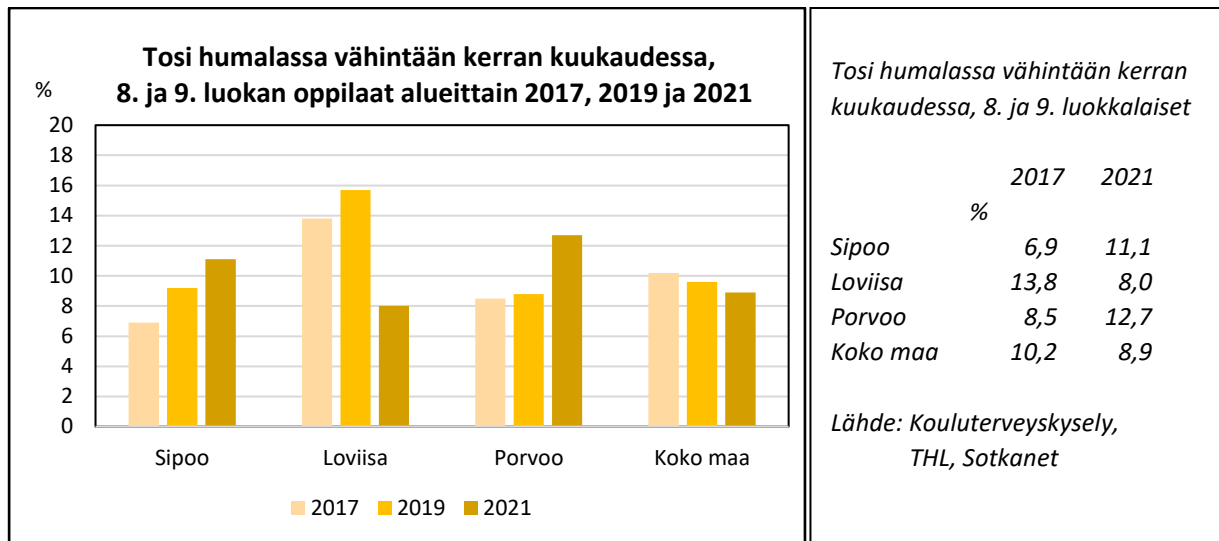
Keväällä 2021 Sipoossa 8. ja 9. luokan oppilaista 7,4 % käytti päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, koko maassa 7,6 %.

Kuvio 30. Päivittäin tupakkatuotetta tai sähkösavuketta käyttäneet 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

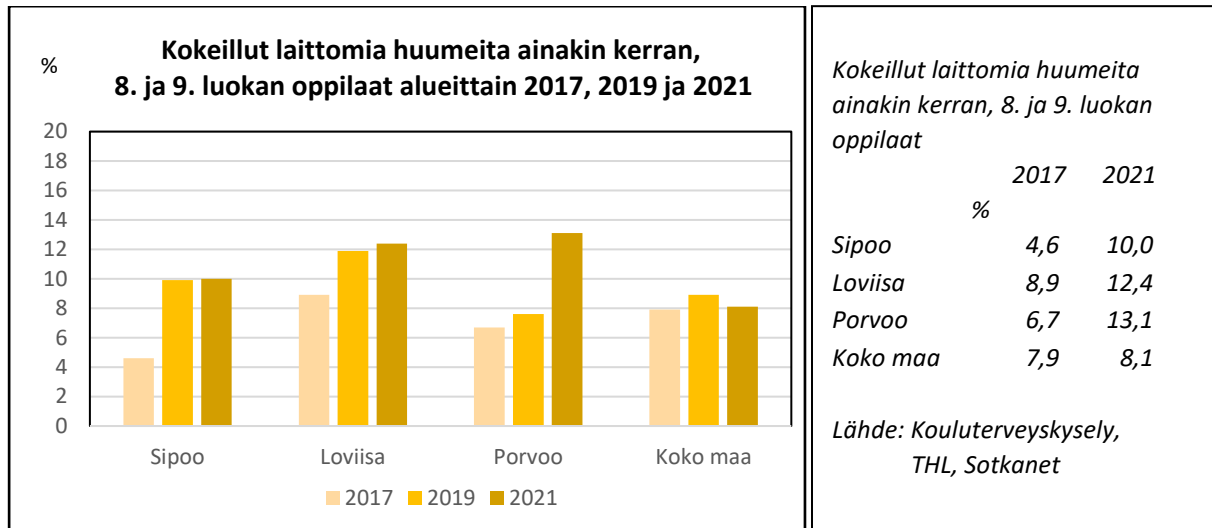
Keväällä 2021 Sipoossa 8. ja 9. luokkalaisista 11,1 % ilmoitti olevansa tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa ja koko maassa 8,9 %.

Kuvio 31. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

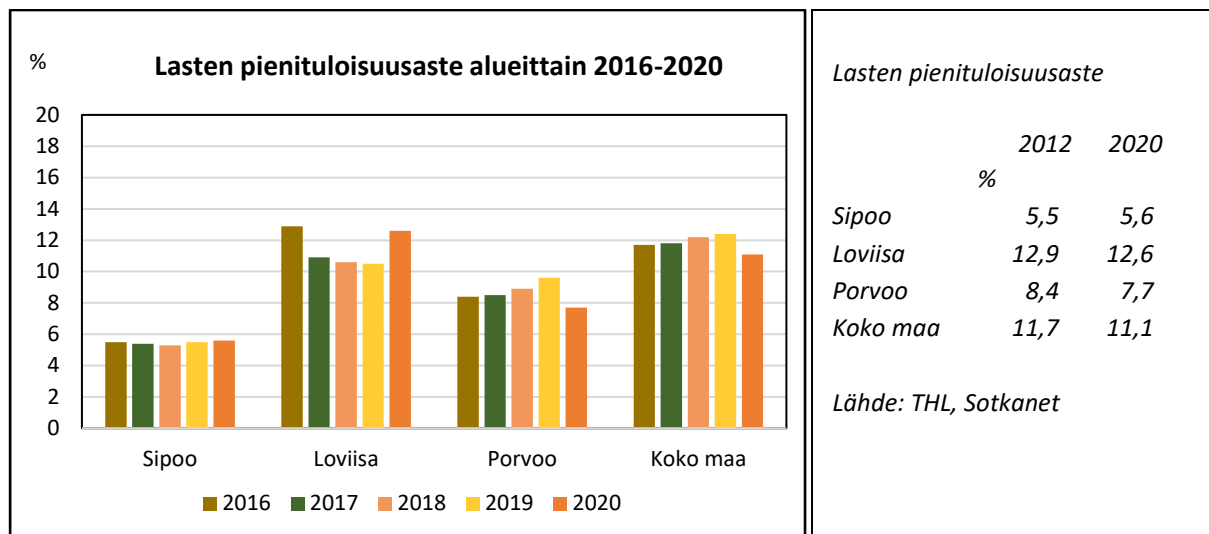
Keväällä 2021 Sipoossa 8. ja 9. luokkalaisista 10,0 % ilmoitti kokeilleensa laittomia huumeita ainakin kerran ja koko maassa 8,1 %.

Kuvio 32. Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

Vuonna 2020 lasten pienituloisuusaste oli vertailualueista pienimmillään Sipoossa, jossa 5,6 % alle 18-vuotiaista lapsista kuului pienituloisiin kotitalouksiin. Koko maassa pienituloisuusaste oli keskimäärin 11,1 %.

Kuvio 33. Lasten pienituloisuusaste alueittain vuosina 2016–2020

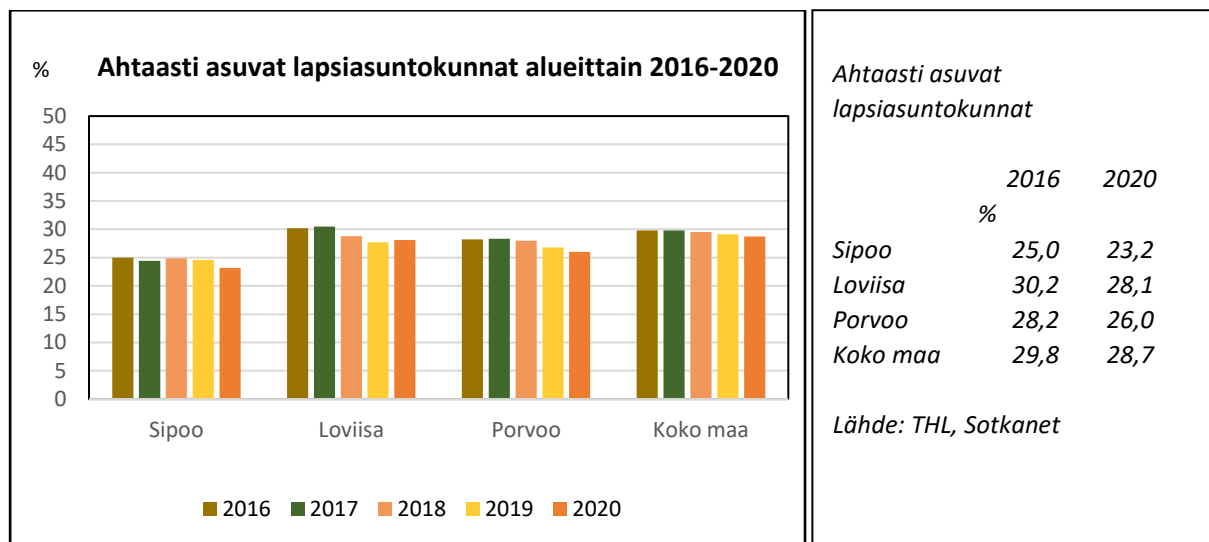
Lasten pienituloisuusaste

	2012	2020
	%	
<i>Sipoo</i>	5,5	5,6
<i>Loviisa</i>	12,9	12,6
<i>Porvoo</i>	8,4	7,7
<i>Koko maa</i>	11,7	11,1

Lähde: THL, Sotkanet

Vuonna 2020 Sipoossa ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien osuus kaikista lapsiasuntokunnista oli 23,2 %, koko maassa 28,7 %. Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun. Lapsiasuntokunta on asuntokunta, jossa on vähintään yksi alle 18-vuotias henkilö.

Kuvio 34. Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat alueittain vuosina 2016–2020

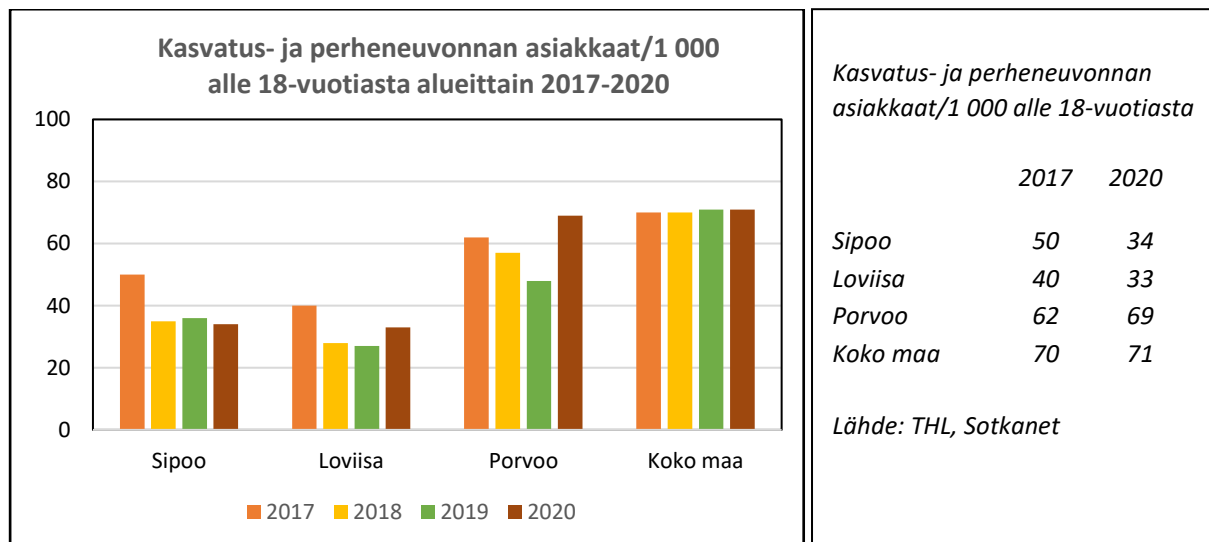
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat

	2016	2020
	%	
<i>Sipoo</i>	25,0	23,2
<i>Loviisa</i>	30,2	28,1
<i>Porvoo</i>	28,2	26,0
<i>Koko maa</i>	29,8	28,7

Lähde: THL, Sotkanet

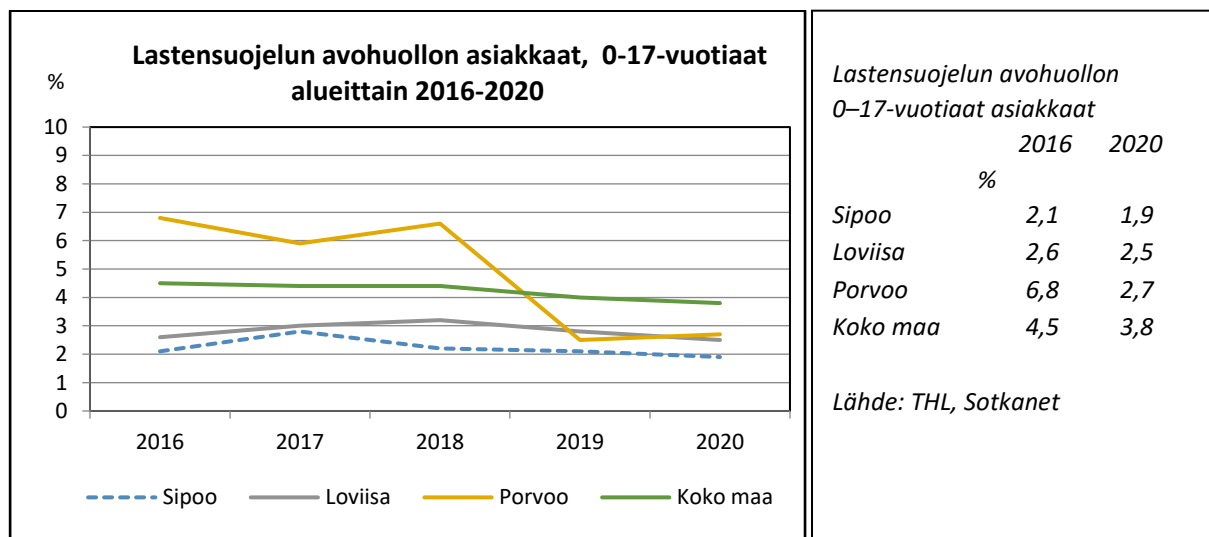
Vuonna 2020 Sipoossa oli 34 kasvatus- ja perheneuvonnan asiakasta 1 000 alle 18-vuotiasta kohden, koko maassa 71 (kunnan kustantamat palvelut).

Kuvio 35. Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat/1 000 alle 18-vuotiasta, kunnan kustantamat palvelut, alueittain vuosina 2017–2020

Vuonna 2020 Sipoossa 0–17-vuotiaista 1,9 % oli lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä, koko maassa osuus oli 3,8 %. Vuodesta 2016 vuoteen 2020 osuus pieneni.

Kuvio 36. Lastensuojelun avohuollon 0–17-vuotiaat asiakkaat alueittain vuosina 2016–2020

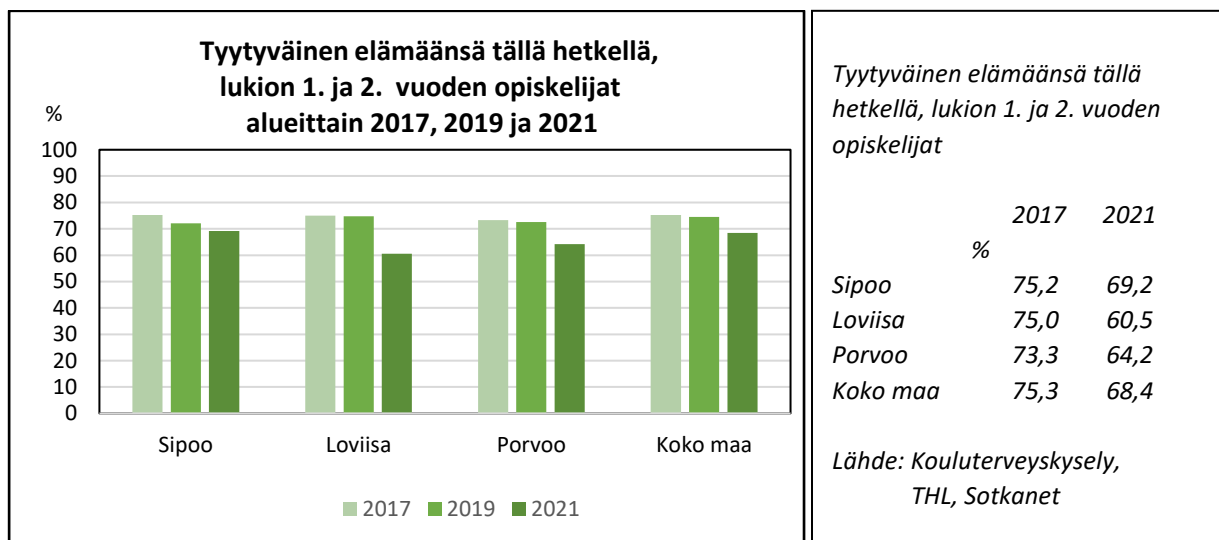
3.7. Nuoret ja nuoret aikuiset

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL:n keväällä 2021 toteuttaman kouluterveyskyselyn mukaan lukiossa opiskelevista pojista 18,1 % ja tytöistä 32,2 % koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Sipoossa pojista 17,2 % ja tytöistä 42,9 % koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Huom. Kaikki oppilaat eivät ole vastanneet kyselyyn ja kysymykohtainen vastausprosentti on vaihdellut.

Keväällä 2021 Sipoossa lukion 1. ja 2. luokan pojista 2,8 % ja tytöistä 10,3 % ilmoitti olleensa paljon huolissaan koronavirustartunnan saamisesta. Pojista 14,7 % ja tytöistä 35,3 % on ollut paljon huolissaan, että läheinen saa koronavirustartunnan. Pojista 31,8 % ja tytöistä 40,6 % oli sitä mieltä, että koronaepidemia oli lisännyt perheen kanssa vietettyä aikaa. Pojista 36,8 % ja tytöistä 45,9 % ilmoitti, että koronaepidemia on vähentänyt yhteydenpitoa kavereihin.

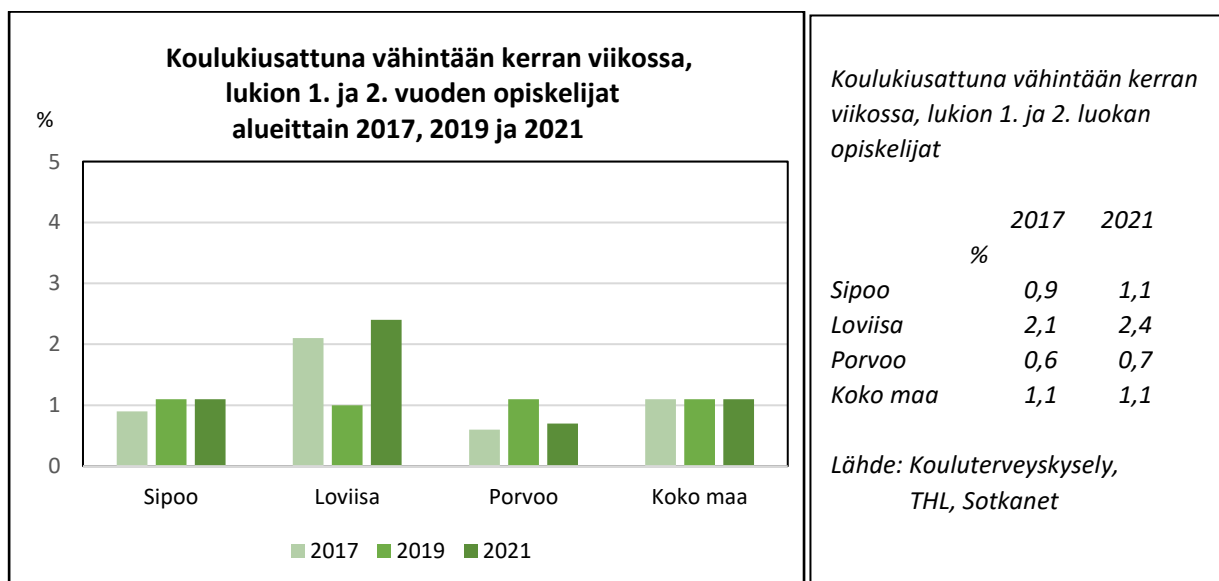
Kouluterveyskyselyn mukaan keväällä 2021 Sipoossa 69,2 % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista oli tyytyväisiä elämäänsä (82,4 % pojista ja 56,0 % tytöistä), koko maassa 68,4 %. Sipoossa ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 69 % oli tyytyväisiä elämäänsä, koko maassa 70,8 %.

Kuvio 37. Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

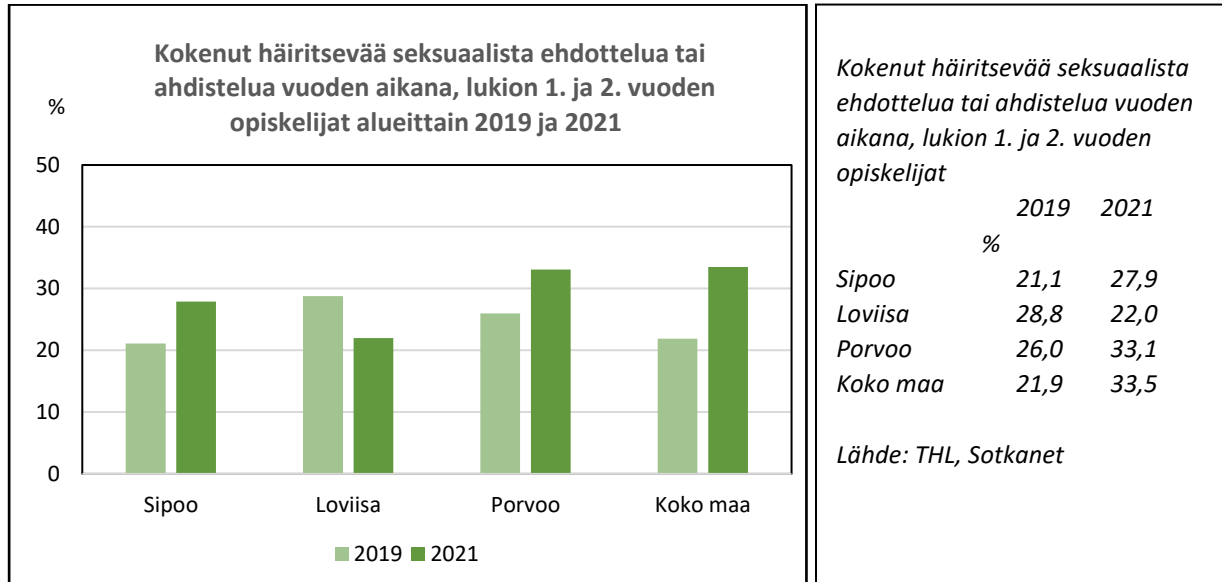
Keväällä 2021 sekä Sipoossa että koko maassa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 1,1 % ilmoitti kokeneensa koulukiusaamista vähintään kerran viikossa.

Kuvio 38. Koulukiusattuina vähintään kerran viikossa olleet, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

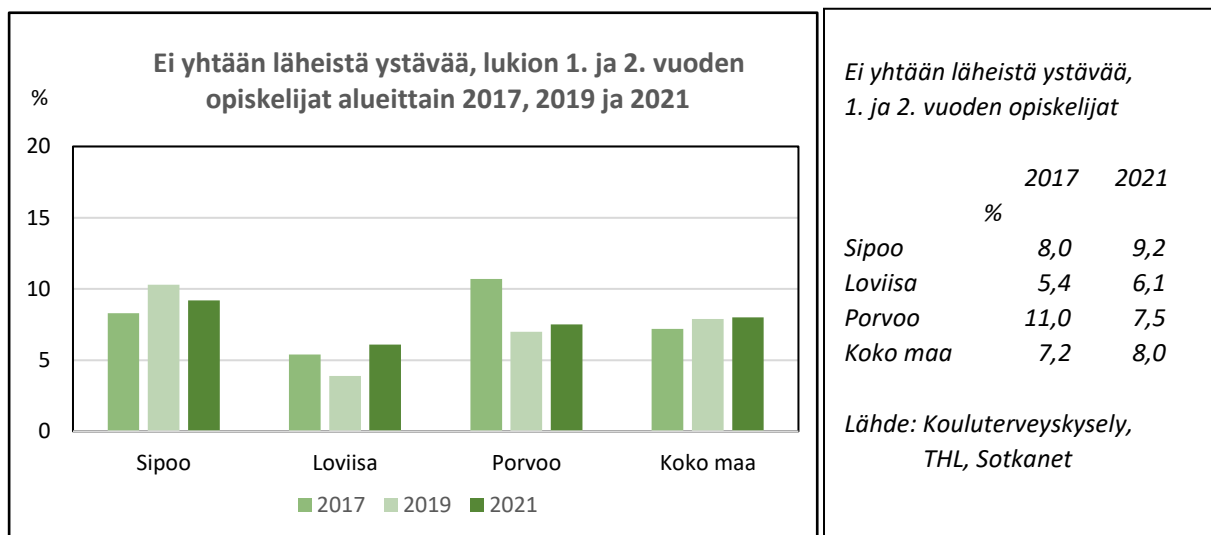
Keväällä 2021 joka kolmas lukion 1. ja 2. vuoden opiskelija ilmoitti häiritsevästä seksuaalisesta ehdottelusta tai ahdistelusta vuoden aikana. Sipoossa 50,5 % tytöistä ja 5,4 % pojista, koko maassa 50,5 % tytöistä ja 8,2 % pojista oli kokenut tällaista häiriintä vuoden aikana (poikien ja tyttöjen vastausten välistä suurta eroa ja koronapandemian vaikutuksia vastauksiin ei ole tutkittu tarkemmin).

Kuvio 39. Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2019 ja 2021

Keväällä 2021 Sipoossa ei lainkaan läheistä ystävää omaavien 1. ja 2. vuoden lukiolaisten osuus oli 9,2 %, koko maassa 8,0 %.

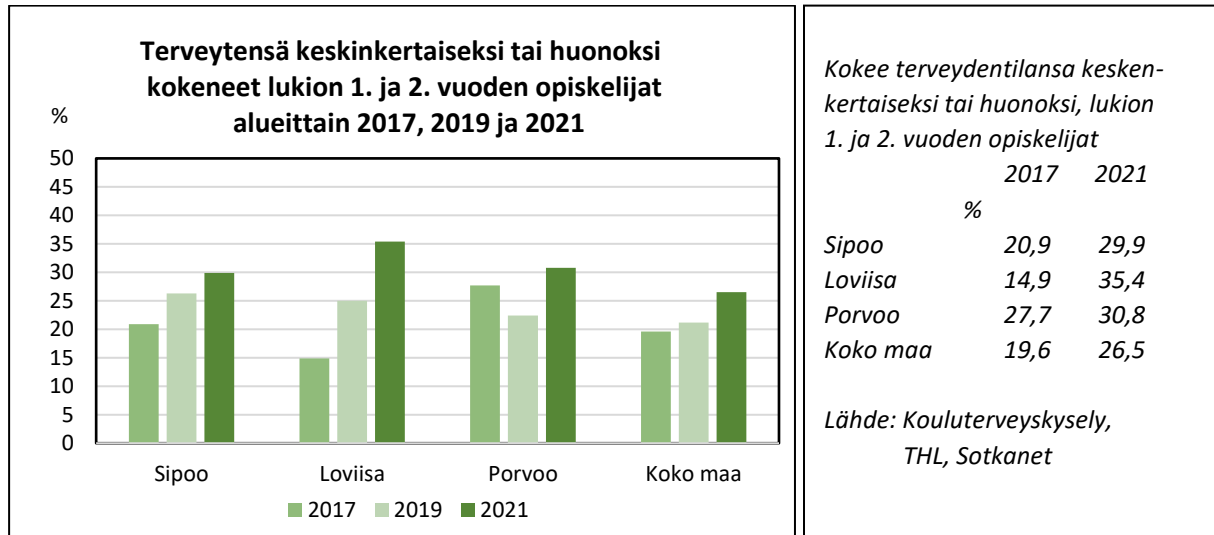
Kuvio 40. Ei yhtään läheistä ystävää, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

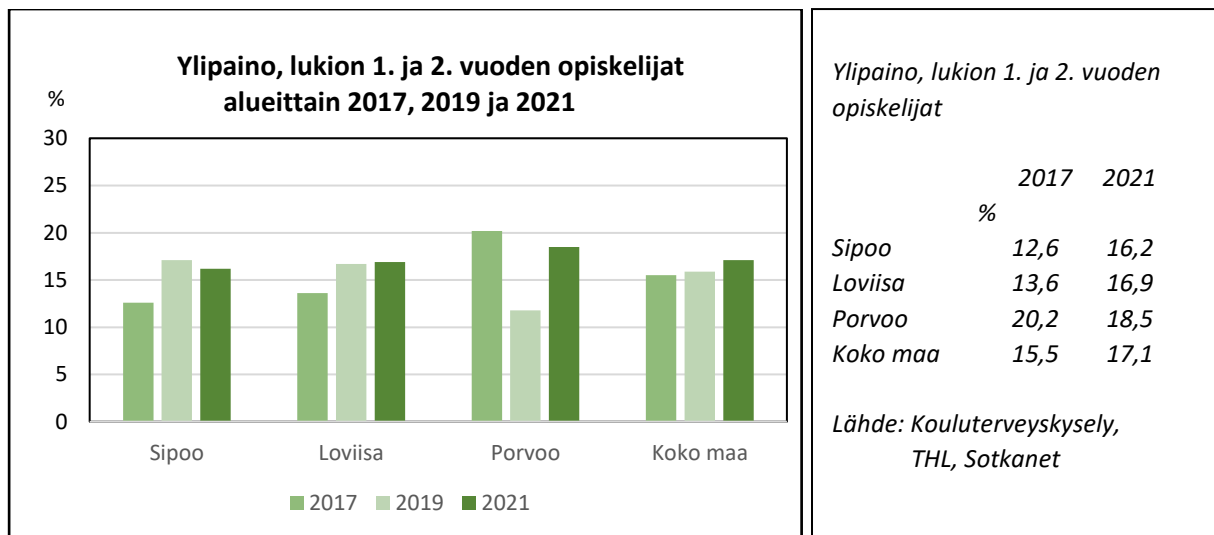
Keväällä 2021 Sipooissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 29,9 %, koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, koko maassa 26,5 %. Osuus on kasvanut.

Kuvio 41. Terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi kokeneet, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

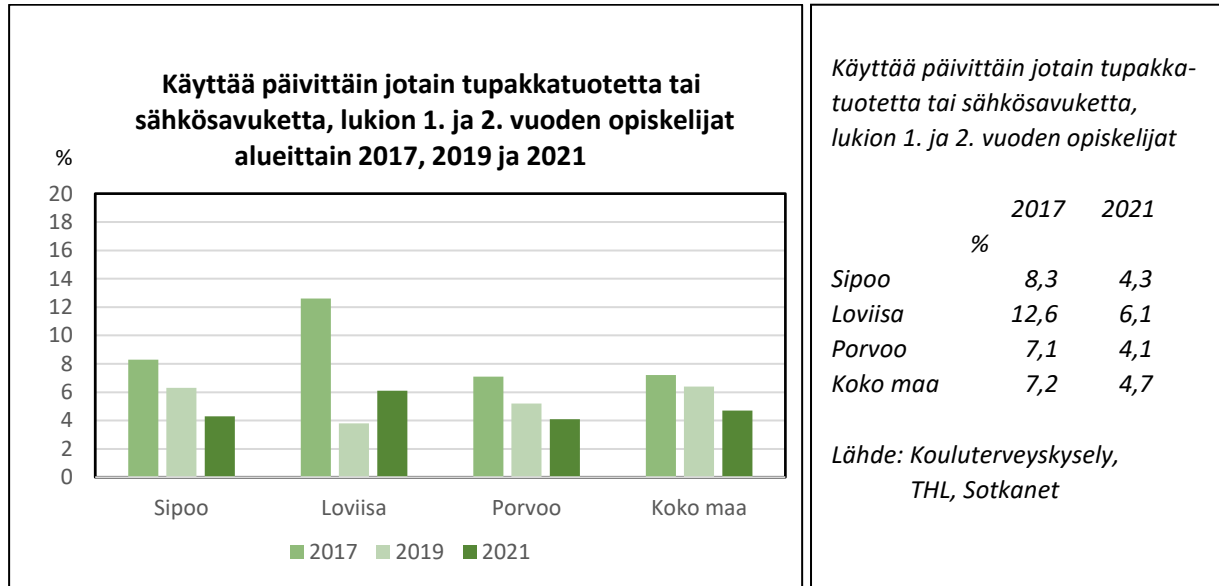
Keväällä 2021 ylipainoisten osuus Sipoon 1. ja 2 vuoden lukiolaisista oli 16,2 %, koko maan 1. ja 2. vuoden lukiolaisista 17,1 %.

Kuvio 42. Ylipainoiset, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

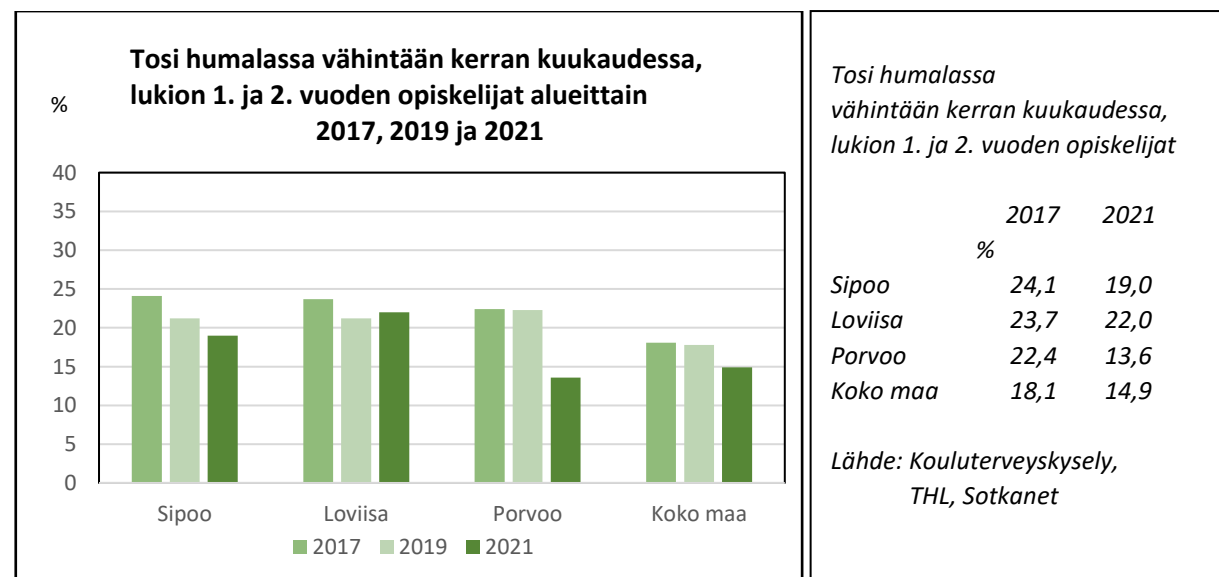
Keväällä 2021 Sipoossa päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta käyttäviä lukiolaisia oli 4,3 %, koko maassa 4,7 %. Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista Sipoossa 20,5 % (huom. pieni vastausmäärä) ja koko maassa 26,3 % käytti päivittäin tupakkatuotteita tai sähkösavukkeita.

Kuvio 43. Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

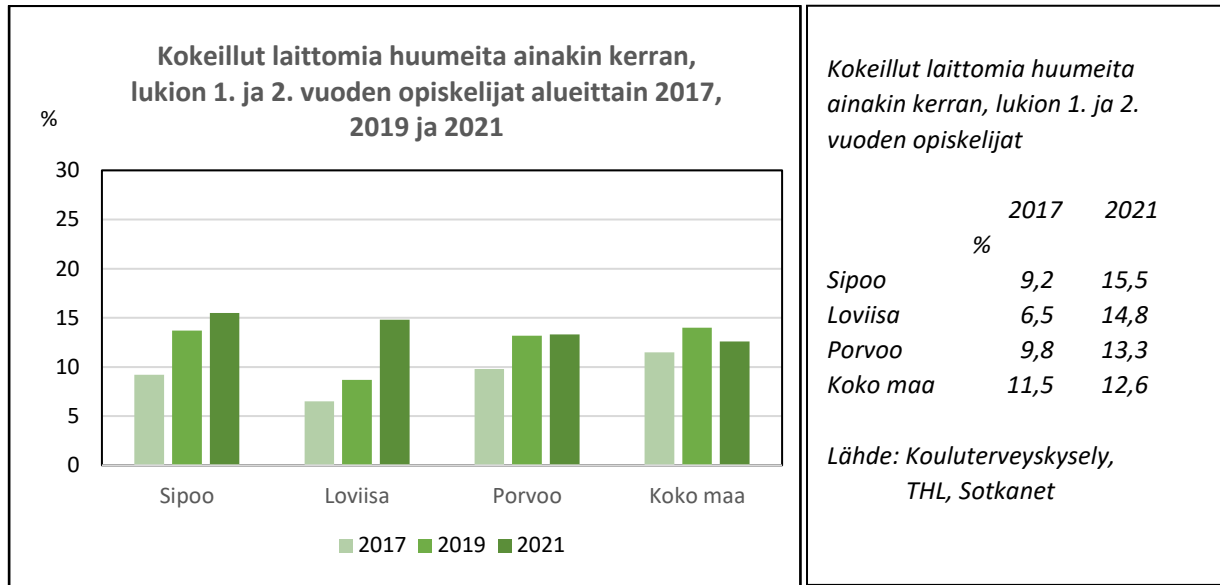
Keväällä 2021 Sipoossa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 19,0 % ilmoitti olleensa tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, koko maassa 14,9 %.

Kuvio 44. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa olleet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

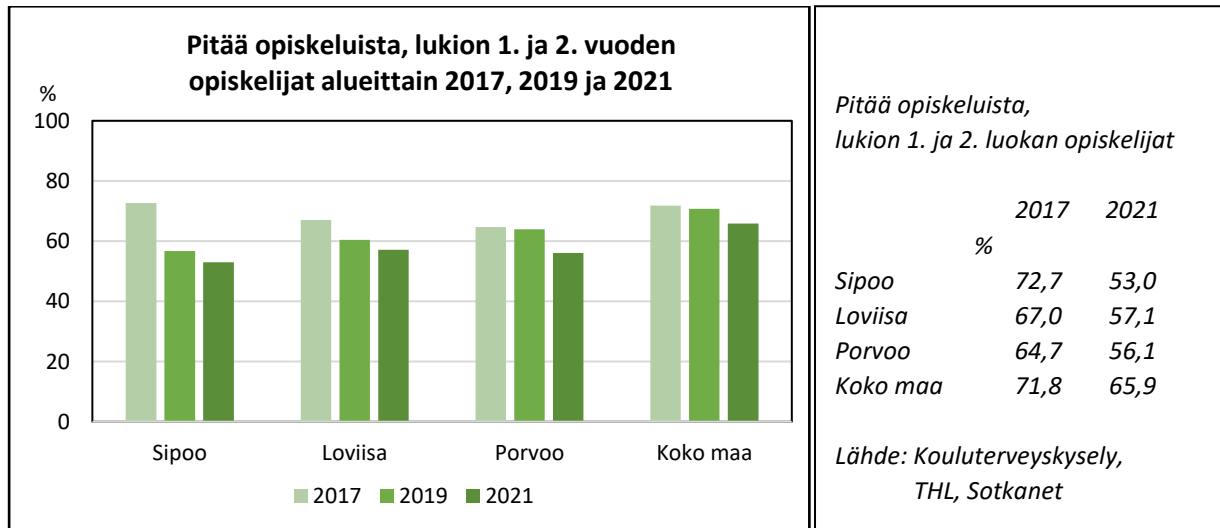
Keväällä 2021 Sipooissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 15,5 % ilmoitti kokeilleensa laittomia huumeita ainakin kerran ja koko maassa 12,6 %.

Kuvio 45. Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

Keväällä 2021 Sipooissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 53,0 % piti opiskeluista, koko maassa 65,9 %. Osuus on pienentynyt.

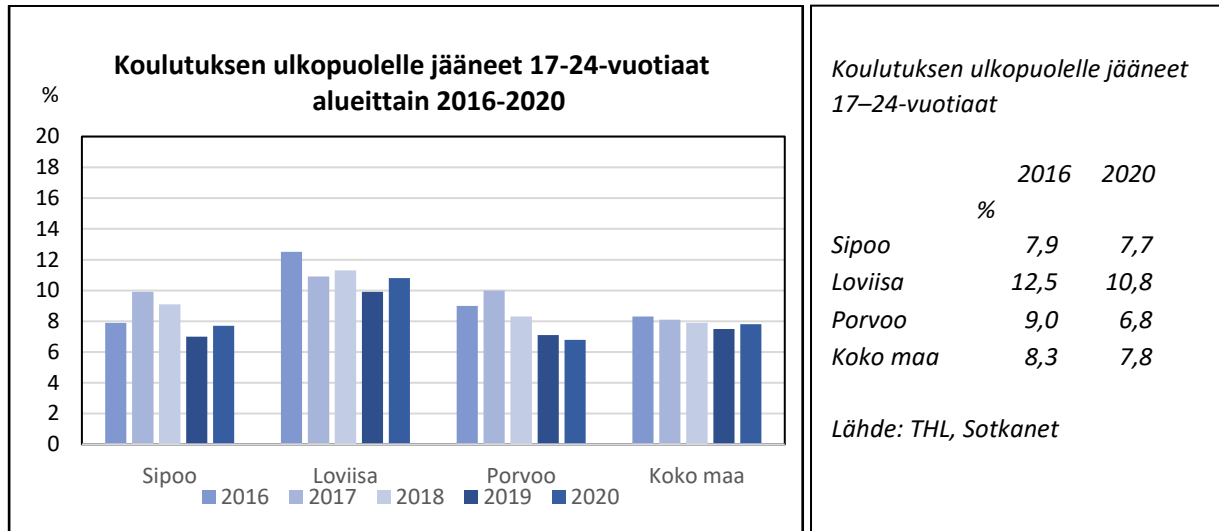
Kuvio 46. Opiskeluista pitäneet, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

Koulutus suojaa syrjäytymiseltä ja parantaa työllistymismahdollisuuksia ja pidentää sekä työuraa että keskimääräistä odotettavissa olevaa elinikää. Vastaavasti peruskoulun jälkeisen koulutuksen puute altistaa työttömyydelle sekä sosiaaliselle ja terveydelliselle huono-osaisuudelle.

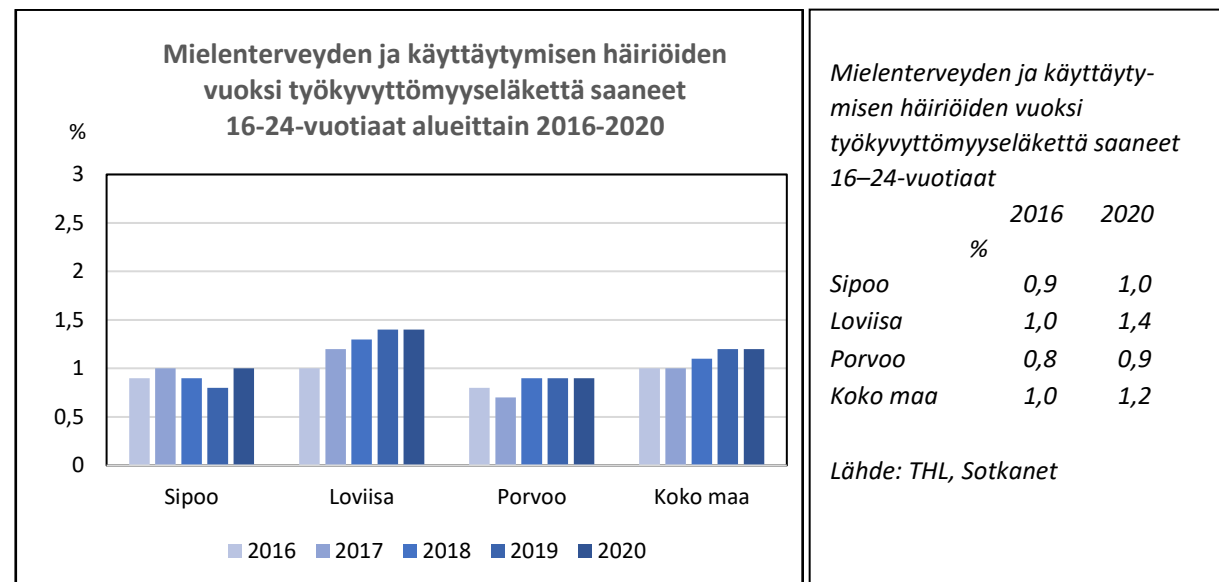
Vuonna 2020 Sipoossa 7,7 % kaikista 17–24-vuotiaista jäi koulutuksen ulkopuolelle, koko maassa 7,8 %.

Kuvio 47. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat alueittain vuosina 2016–2020

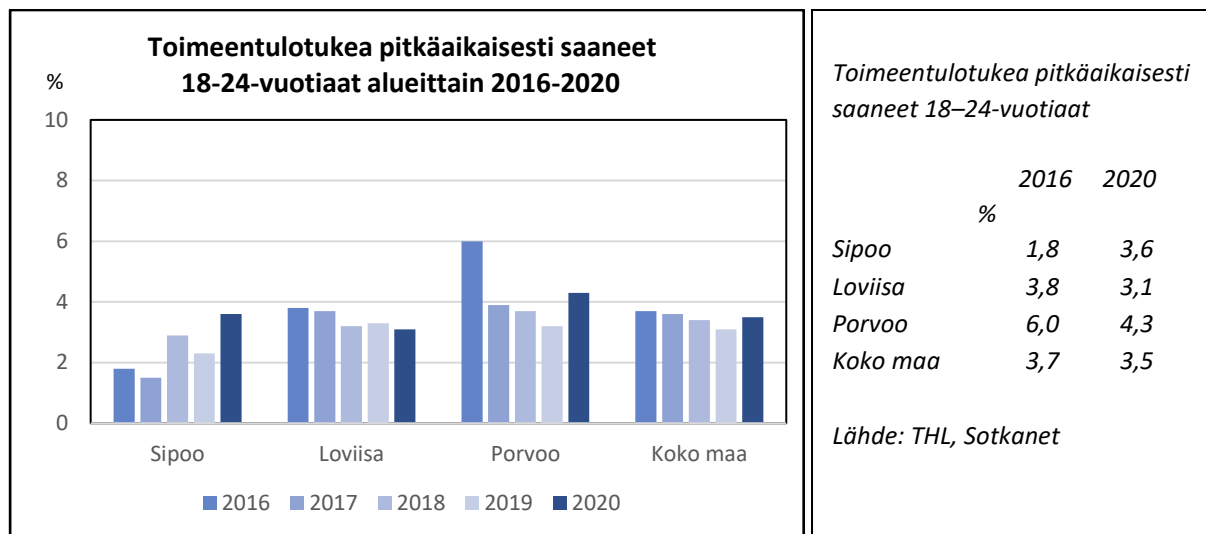
Vuonna 2020 Sipoossa 16–24-vuotiaista 1,0 % oli työkyvyttömyyseläkkeellä mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi, koko maassa 1,2 %.

Kuvio 48. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saaneet 16–24-vuotiaat alueittain vuosina 2016–2020

Vuonna 2020 Sipoossa toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 18–24-vuotiaiden osuus oli 3,6 %, koko maassa 3,5 %. Vuodesta 2016 vuoteen 2020 osuus kasvoi Sipoossa.

Kuvio 49. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat alueittain vuosina 2016–2020

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat

	2016	2020
	%	
<i>Sipoo</i>	1,8	3,6
<i>Loviisa</i>	3,8	3,1
<i>Porvoo</i>	6,0	4,3
<i>Koko maa</i>	3,7	3,5

Lähde: THL, Sotkanet

3.8. Työikäiset

Vuonna 2020 Sipoossa asuinalueensa olosuhteisiin tyytyväisten osuus oli 83,7 %, koko maassa 83,3 %. Sekä Sipoossa että koko maassa 20–64-vuotiaiden asuinalueensa olosuhteisiin tyytyväisten osuus oli 82,5 % (lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Sotkanet).

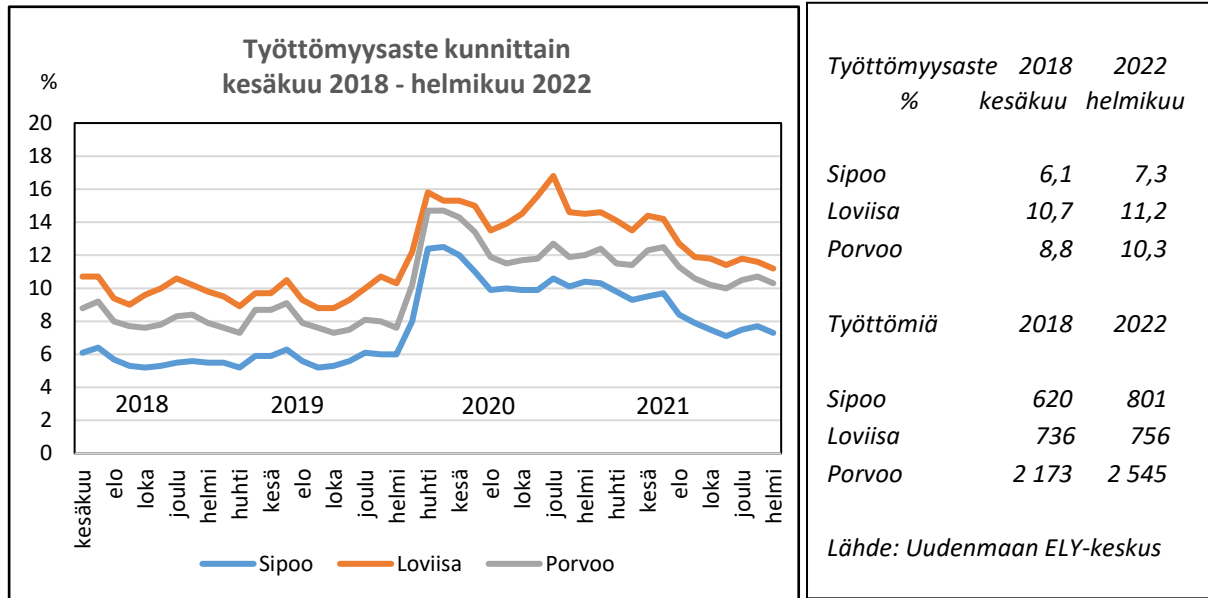
Vuonna 2020 Sipoossa terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus oli 32,3 %, koko maassa 36,8 %. Sipoossa 20–64-vuotiaista 32,8 % koki terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi, koko maassa 32,2 % (lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Sotkanet).

Vuonna 2020 Sipoossa 20–64-vuotiaista 11,1 % tupakoivat päivittäin ja 8,8 % käytti humalahakuisesti alkoholia, koko maassa vastaavat osuudet olivat 12,4 % ja 11,2 % (lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Sotkanet).

Noin puolet sipoolaisista kuuluu työvoimaan. Hyvä työllisyyskehitys on avainasemassa kunnan talouden ja yksilöiden hyvinvoinnin kannalta. Työttömyys vaikuttaa henkilön toimeentuloon ja lisää pitkittyessään riskiä köyhyyteen. Työttömät voivat keskimäärin huonommin ja ovat sairaampia kuin työlliset.

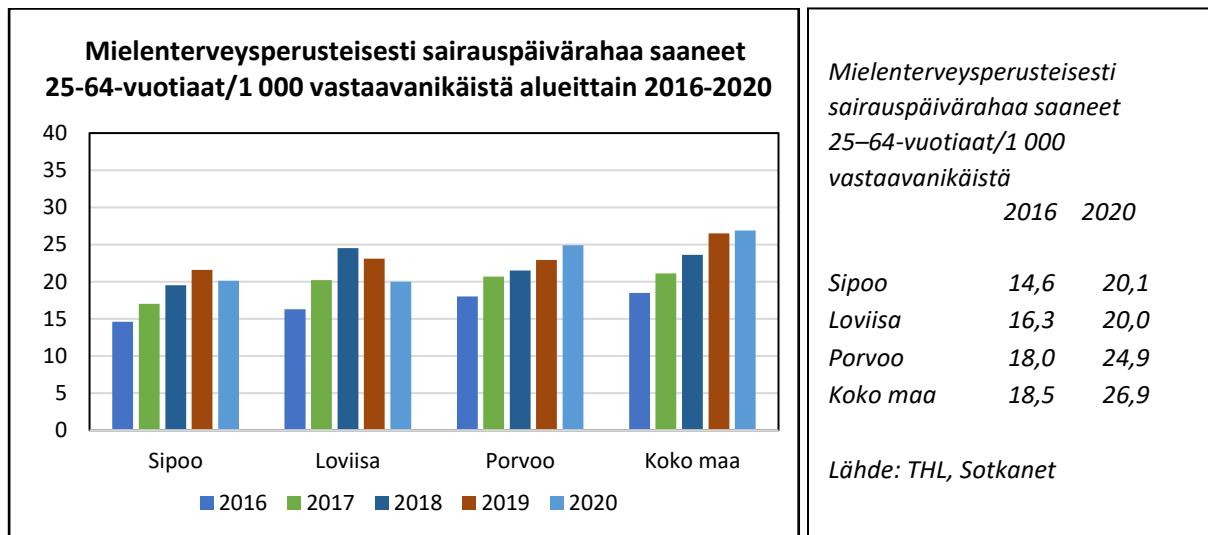
Koronakeväänä 2020 työllisyystilanne heikkeni nopeasti maassamme. Sipoossa työttömien määrä kaksinkertaistui noin 650 henkilöstä yli 1 300 henkilöön. Helmikuussa 2022 Sipoossa oli 801 työtöntä, joista 102 oli alle 25 vuotta. Pitkäaikaistyöttömiä oli 388. Työttömyysaste oli 7,3 % (lähde: Työllisyyskatsaukset, Uudenmaan ELY-keskus).

Kuvio 50. Työttömyysaste kunnittain kesäkuu 2018 - helmikuu 2022

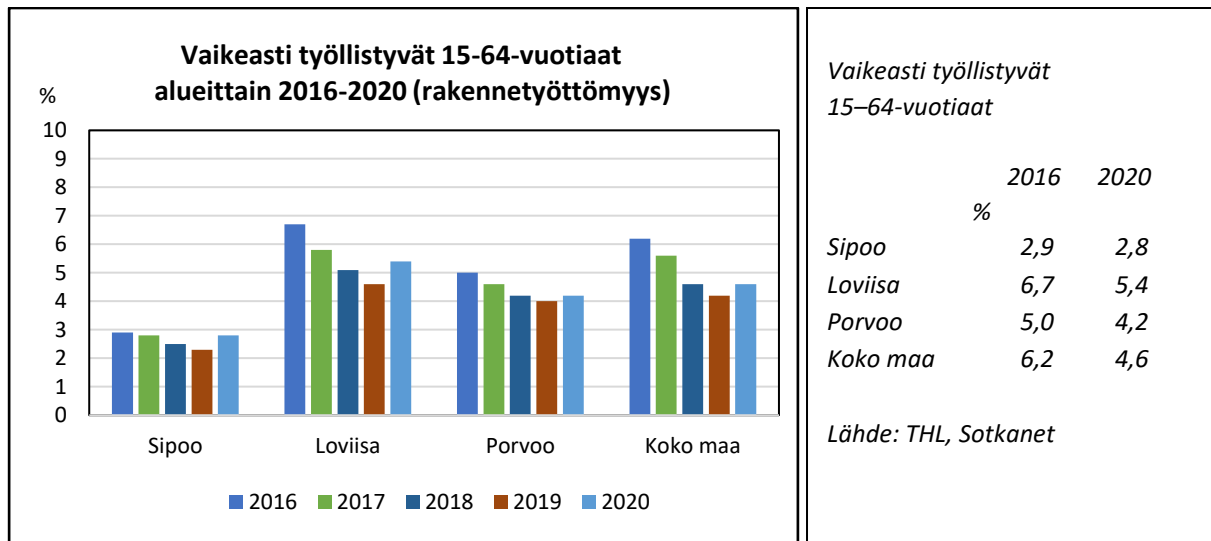
Vuonna 2020 mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa sai 20,1 työkäistä sipoolaista tuhatta vastaavan ikäistä kohti, koko maassa 26,9 työkäistä.

Kuvio 51. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat/1 000 vastaavanikäistä alueittain vuosina 2016–2020

Vuonna 2020 Sipoossa vaikeasti työllistyvien 15–64-vuotiaiden osuus oli 2,8 %, koko maassa 4,6 % (rakennetyöttömyys, joka ei vähene, vaikka työllisyysaste on korkea ja joillakin aloilla vallitsee työvoimapula).

Kuvio 52. Vaikeasti työllistyvät 15–64-vuotiaat alueittain vuosina 2016–2020 (rakennetyöttömyys)

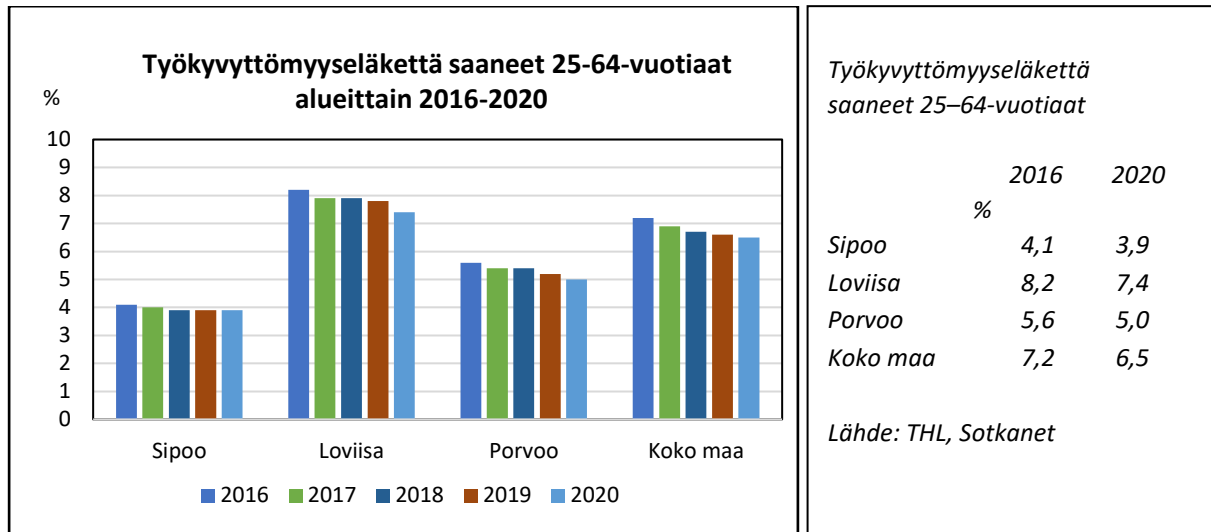

Vaikeasti työllistyvät 15–64-vuotiaat		
	2016	2020
	%	
Sipoo	2,9	2,8
Loviisa	6,7	5,4
Porvoo	5,0	4,2
Koko maa	6,2	4,6

Lähde: THL, Sotkanet

Vuonna 2020 työikäisistä sipoolaisista 3,9 % oli työkyvyttömyyseläkkeellä, koko maassa osuus oli 6,5 %. Vuodesta 2016 vuoteen 2020 työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus hieman väheni.

Kuvio 53. Työkyvyttömyyseläkettä saaneet 25–64-vuotiaat alueittain vuosina 2016–2020

Työkyvyttömyyseläkettä saaneet 25–64-vuotiaat		
	2016	2020
	%	
Sipoo	4,1	3,9
Loviisa	8,2	7,4
Porvoo	5,6	5,0
Koko maa	7,2	6,5

Lähde: THL, Sotkanet

3.9. Ikäihmiset

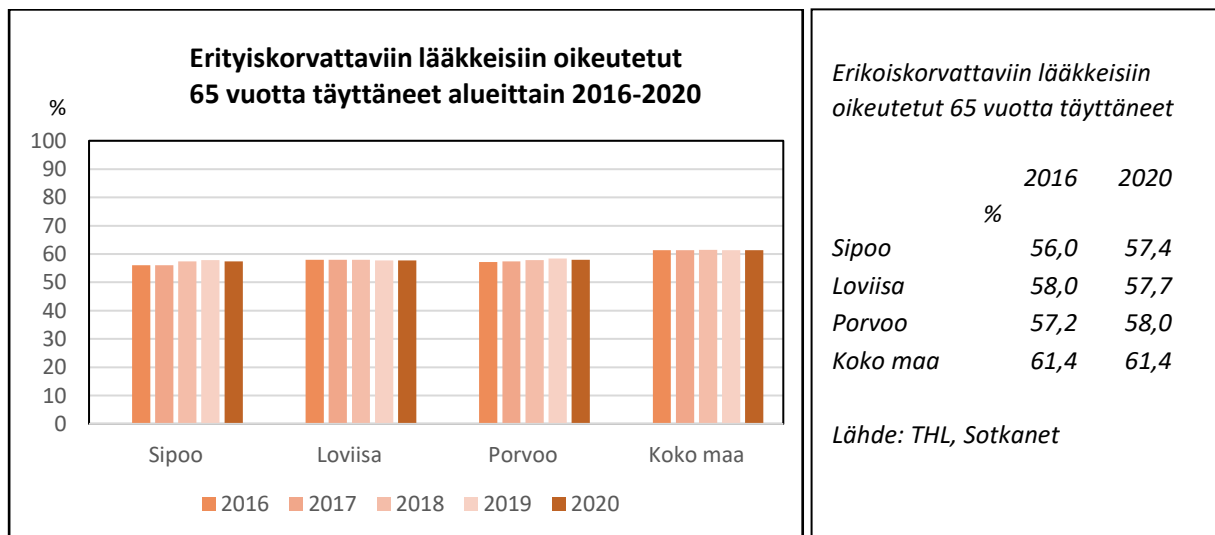
Vuonna 2020 Sipoossa asuinalueensa olosuhteisiin tyytyväisten, 65 vuotta täyttäneiden osuus oli 88,7 % vastaavanikäisistä, koko maassa 85,2 % (lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Sotkanet).

Vuonna 2020 Sipoossa 65 vuotta täyttäneistä 30,6 % koki terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi, koko maassa 48,1 % (lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Sotkanet).

Väestö vanhenee suhteellisen nopeasti koko maassamme, myös Sipoossa vilkkaasta muuttoliikkeestä huolimatta. Väestön ikääntymiseen vaikuttavat sodanjälkeisten suurten ikäluokkien tulo vanhuusikään sekä syntyvyyden ja kuolevuuden aleneminen. Ikä sinällään ei tuo ihmiselle toimintakyvyn rajoitteita, mutta monet ikääntymisen myötä lisääntyvät sairaudet lisäävät niitä, erityisesti muistisairaudet. Liikunnan vähäisyys, ravitsemusongelmat ja yksinäisyys vaikuttavat hyvinvointiin.

Lääkkeiden erikoiskorvausoikeus kuvaa pitkäaikaissairastavuutta väestössä. Lääkkeiden erikoiskorvausoikeus voidaan myöntää henkilölle, jolla on vakava ja pitkäaikainen, lääkettä vaativa sairaus. Vuonna 2020 Sipoossa erikoiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä oli 57,4 % vastaavanikäisistä, koko maassa 61,4 %.

Kuvio 54. Erikoiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutetut 65 vuotta täyttäneet alueittain vuosina 2016–2020

Vuonna 2020 Sipoossa alkoholia humalahakuisesti käyttävien 65 vuotta täyttäneiden osuus oli 9,4 %, koko maassa 5,9 % (lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Sotkanet).

Vuonna 2020 kotonaan asui 85 vuotta täyttäneistä sipoolaisista 83,3 %, koko maan arvo oli 82,4 %.

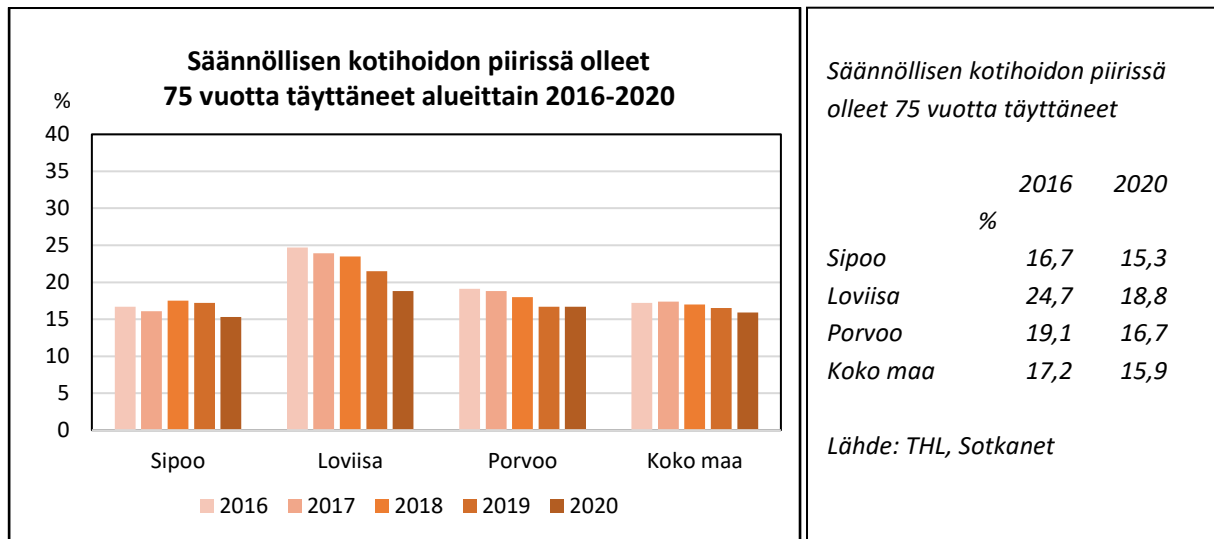
Vuonna 2020 Sipoossa 75 vuotta täyttäneiden asuntokunnista 49,6 % oli yhden hengen asuntokunnat, koko maassa 56,8 %.

Vuonna 2020 Sipoossa omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana oli 4,4 % vastaavanikäisestä väestöstä, koko maassa 4,6 %.

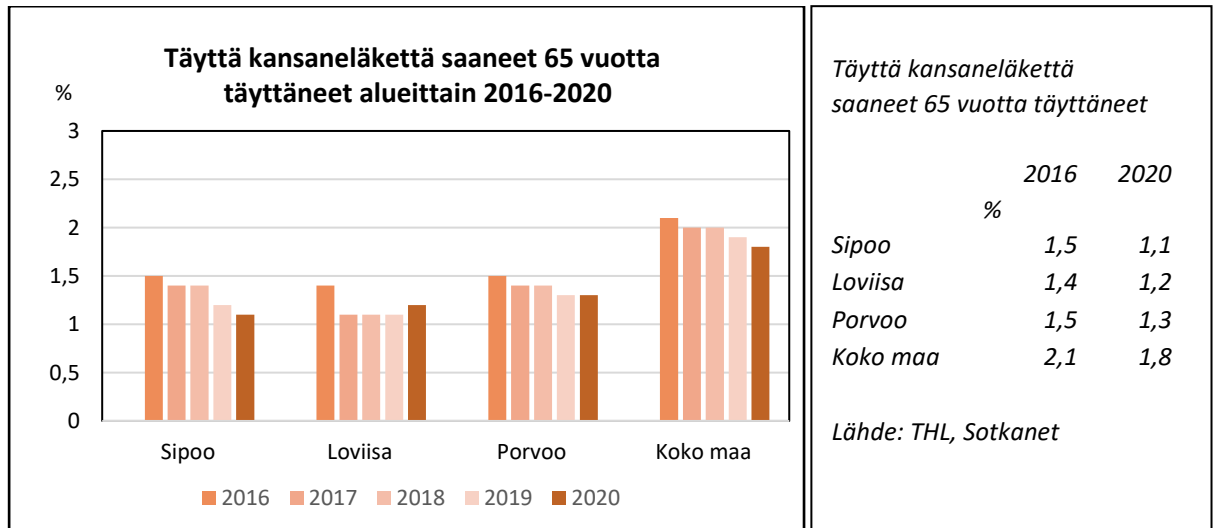
Vuonna 2020 Sipoossa 75 vuotta täyttäneistä 15,3 % oli säännöllisen kotihoidon piirissä, koko maassa osuus oli 15,9 %.

Kuvio 55. Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet alueittain vuosina 2016–2020

Täyden kansaneläkkeen saaminen kuvaa pienituloisuutta eläkeikäisessä väestössä. Vuonna 2020 Sipoossa 65 vuotta täyttäneistä 1,1 % sai täyttä kansaneläkettä, koko maassa 1,8 %. Osuus on hieman pienentynyt.

Kuvio 56. Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet alueittain vuosina 2016–2020

4. Vuosiraportti 2021: kunnan hyvinvointitoimenpiteet

Sipoon strategian 2018–2021 mukaan kunnan luottamushenkilöiden ja työntekijöiden toiminnan tavoitteena on edistää asukkaiden hyvinvointia – asukkaat tuntevat olonsa turvalliseksi ja kokevat saavansa laadukasta palvelua.

Sipoon hyvinvointikertomuksessa 2017–2020 hyvinvointitavoitteet on jaettu neljään ryhmään: 1) laadukkaat, asiakaslähtöiset palvelut, 2) aktiivinen vuorovaikutus, 3) hyvin toimiva yhdyskuntarakenne ja viihtyisä ympäristö sekä 4) elinvoimainen elinkeinoelämä. Osastojen hyvinvointitoimenpiteet vuoden 2021 aikana esitellään seuraavissa luvuissa.

4.1. Laadukkaat, asiakaslähtöiset palvelut

Osastojen toteuttamat hyvinvointitoimenpiteet:

- Talous- ja hallintokeskuksen hyvinvointitoimenpiteet

Kuntalaisten mahdollisuuksia saada tietoa helposti on parannettu etenkin kehittämällä eteenpäin edellisvuonna uudistettua verkkopalvelua sipoo.fi:tä. Esimerkiksi verkkopalvelun hakutoimintoa on parannettu ja verkkosisältöjä kehitetään jatkuvasti sekä kuntalaisilta saadun palautteen että analytiikkadatan perusteella. Vuoden 2021 aikana verkkopalvelun keskeiset sisällöt on luotu englanniksi. Sekä Sipoo.fi että Oma asiointi palvelevat asiakkaita entistä laajemmin kolmella kielellä.

Kunnassa arvostetaan suuresti osastojen yhteisiä SipooInfo-palvelupisteitä Nikkilässä ja Söderkullassa, koska ne ovat portti kunnan muihin palveluihin. Asiakaspalvelu SipooInfo tekee myös laajasti yhteistyötä kolmansien tahojen kanssa, jotta kuntalaisten arki helpottuisi. SipooInfo toimii HSL:n ja NetTicketin asiamiehenä ja tarjoaa Kelalle laitteiston ja tilat sekä Kelan asiakkaille opastusta etäpalvelun käytössä.

IT-palvelut-yksikkö jakoi henkilökohtaiset tietokoneet kaikille perusopetuksen oppilaille syyslukukauden alussa ja oli mukana mahdollistamassa nuorille LAN-tapahtumaa syksyllä 2021. Sipoo opiston etäopetuksessa on otettu käyttöön Google Classroom.

Vuoden 2021 aikana kunta on aktiivisesti osallistunut Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen hallinnon ja toiminnan käynnistämisen valmisteluprosessiin.

Syksyllä 2021 järjestettiin turvallisuuskävely Nikkilässä sekä turvallisuus- ja esteettömyyskävelyt Söderkullassa.

- Kehitys- ja kaavoituskeskuksen hyvinvointitoimenpiteet

Vuonna 2021 työllisyyspalvelujen uudistamiseen on valmistauduttu.

- Sosiaali- ja terveysosaston hyvinvointitoimenpiteet

Vuonna 2021 kunnan vähävaraisten maskien jako jatkui. Tartunnanjäljitystyöhön käytettiin 9 151 tuntia. Pandemian hallinta ja hoitaminen ovat vieneet runsaasti terveydenhuollon resursseja, mutta pandemian hillitsemiseksi tehdyt toimet (karanteenit, eristäminen, jäljittäminen) on toteutettu Sipoossa erinomaisesti.

Keväällä 2021 koronarokotukset aloitettiin viipymättä. Rokotuksista on pyritty tekemään helposti saataviksi muun muassa avaamalla walk in -rokotuspisteitä ja järjestämällä pop up -rokotuspisteitä tapahtumissa. Lasten ja nuorten rokotukset on myös hoidettu kouluterveydenhuollossa. Ikäihmisten ja vammaisten koronarokotukset

on mahdollistettu kotiin, samoin tarvittaessa näytteenotto. Vammaispalveluissa on huolehdittu suojaruusteiden jakamisesta henkilökohtaisille avustajille.

Vuonna 2021 lakisääteisissä käsittelyn määräajoissa pysyttiin, esimerkiksi lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin osalta. Palveluja pystyttiin tarjoamaan myös ennaltaehkäisevästi, esimerkiksi 3–5 maksutonta kotipalvelukäyntiä vauvaperheisiin, leikki-ikäisten ryhmähoito, perheterapeuttien pika-ajat.

Lastensuojelun systeemisen työmallin ja prosessien kehittäminen on johtanut ostopalvelujen huomattavaan vähenemiseen ja kustannussäästöihin.

Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa monipuolisten työmenetelmien käyttö, muun muassa etävastaanottojen hyödyntäminen on laajasti lisääntynyt koronankin vuoksi.

Osa lasten, nuorten ja perheiden palveluista on jo keskitetty ennen kuin Itä-Uudenmaan hyvinvointialue aloittaa toimintansa, esimerkiksi perheoikeudelliset asiat ja sosiaali- ja kriisipäivystys hoidetaan Porvoon kanssa (Porvoon vetovastuulla).

Vuonna 2021 Nuovo-toimintaa (nuorten ennaltaehkäisevät, matalankynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelut) laajennettiin koskemaan myös 18–25-vuotiaita. Nuovo-palveluita tarjottiin 49 nuorelle ja 29 nuorille aikuisille. Keskimäärin nuoret tapasivat Nuovo:n työntekijöitä 10 kertaa.

Kotiin haettavat koululounaat järjestettiin ajalta, jolloin koulut olivat suljettuina sekä niille koululaisille, jotka olivat karanteenissa. Ruokapalvelut osallistui puistoruokailun järjestämiseen.

Sosiaalityö on aloittanut projektin kolmannen sektorin (Martat) kanssa, jossa on tarjottu arjenhallintataitojen kehittämisen kurseja nuorille aikuisille.

Asukasolohuoneen suunnittelu on aloitettu.

Aikuissosiaalityön arviointi- ja vastaanottotiimiä on kehitetty.

Maahanmuuttopalveluissa on järjestetty kriisiapua maahanmuuttaja-asiakkaille entisen kotimaan sotatilanteen vuoksi.

Työikäisten etävastaanottoa on kehitetty ja laajennettu mielenterveyspalveluista myös aikuissosiaalityöhön ja sairausvastaanottoihin. Tarve on kuitenkin ollut odotettua vähäisempää.

Pitkäaikaistyöttömien kuntoutukseen ja työllistämiseen tähtäävää toimintaa on kehitetty TYKY-ryhmässä.

Vuonna 2021 Ikäihmisten ja vammaisten palveluissa yksilöllisen tarpeen huomiointi moniammatillisesti arvioiden, esimerkiksi arviointitiimin toiminta vakiinnutettiin osaksi kotihoidon toimintaa. Ennaltaehkäiseviä kotikäyntejä on tehty lisääntyneessä määrin, sillä ryhmämuotoiset toiminnat ovat olleet paljon tauolla koronatilanteen takia. Myös kotikuntoutuskäyntejä on lisätty. Ikääntyneille on jaettu liukuesteitä ulkojalkineisiin.

- Sivistosaston hyvinvointitoimenpiteet

Kehittäminen ja tuki -yksikkö vastaa koulukuljetusten järjestämisestä. Vuoden 2021 alussa otettiin käyttöön palvelupuhelin, jonka tarkoituksena on varmistaa, että asiakkaat saavat kuljetuksiin liittyvissä asioissa neuvontaa kaikkina arkipäivinä.

Syksyllä 2021 käyttöönotettujen koulukuljetusperiaatteiden myötä asiakaspalautteet ja etenkin negatiivinen asiakaspalaute on vähentynyt. Yhteydenottojen määrä pieni selkeästi.

Kuljetusetuushakemus muutettiin digitaaliseksi, jonka myötä etuutta on mahdollista hakea Wilman kautta. Sähköinen palvelu on sujuvoittanut ja nopeuttanut asian käsittelyä.

Vuonna 2021 varhaiskasvatuksen ulko- ja sisätilojen uudistamista jatkettiin aktiivisen leikin ja liikunnan innostamiseksi päiväkodeissa. Lisäksi päiväkotien toiveesta aloitettiin musiikkipedagoginen koulutusprojekti henkilökunnalle ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Päiväkodit saivat hakeutua Soiva taideleikki- ja Musakärry toimintaan. Musiikkipedagogiikan kehittämisessä lapset olivat heti mukana toimintaryhmissä yhdessä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa.

Vuosittain teetettävää asiakastytyväisyyskyselyä uudistettiin yksinkertaistamalla ja selkeyttämällä kysymyksiä. Kyselystä vähennettiin monivalintakysymyksiä, annettiin tilaa kirjallisille terveisille Varhaiskasvatuspalveluihin sekä elävöitettiin ulkoasua ottamalla käyttöön sudennaamat kuvaamaan vastaajan mielipidettä; avoimesti iloitseva susi, hymyilevä susi, vakava susi tai kiukkuinen susi.

Puistoruokailu aloitettiin valtuustoaloitteen mukaisesti kesällä 2021. Puistoruokailua järjestettiin Söderkullassa Taasjärven kylätuvalla sekä Nikkilässä Ratatuvalla kaikille alle 17-vuotiaille lapsille koulun kesäloman aikana.

Koulutuspalveluiden vuosi 2021 oli edelleen koronapandemian vahvasti värittävä. Maskisuositus otettiin käyttöön syksyllä 2020. Vuoden 2021 alkaessa maskisuositus koski 2. asteen opiskelijoita, vuosiluokkien 7–9 oppilaita ja koulujen koko henkilökuntaa. Maskisuositus laajeni tammikuussa 2021 koskemaan myös vuosiluokkien 6 oppilaita. Henkilökuntaa velvoittava maskiohje otettiin käyttöön helmikuun alussa 2021. Oppilaiden maskisuositus laajeni elokuussa 2021 koskemaan oppilaita vuosiluokasta 3 ylöspäin.

Lukiot siirtyivät etäopetukseen marraskuussa 2020 lopulla ja vuosiluokkien 7–9 oppilaat maaliskuun alussa 2021. Etäopetusjakso jatkui huhtikuun puoliväliin saakka, jolloin siirryttiin vuorotteluopetukseen eli lähiopetuksessa oli yläkoulujen oppilaista kerrallaan 1/3, kun 2/3 oli etäopetuksessa. Kokonaisuudessaan lähiopetukseen palattiin 2. asteen ja vuosiluokkien 7–9 osalta toukokuun alussa.

Etäopetuksessa oleville oppilaille järjestettiin lounasjakelu kahdesti viikossa Nikkilässä ja Söderkullassa. Etäopetuksen toteuttamisessa onnistuttiin kuntatasolla hyvin. Etäopetuksen toteuttamisen ohjeistuksia ja ohjeita oppilaiden päivittäiseen kontaktointiin kehitettiin edelleen etäopetusjakson aikana aktiivisesti.

Oikeus oppia – hankkeen kehittämisverkostoon kuuluu neljä kaksikielistä Itä-Uudenmaan kuntaa: Sipoo, Porvoo, Lapinjärvi ja Loviisa. Hankkeessa selkiytetään oppimisen ja koulunkäynnin tuen rakennetta sekä kehitetään yleisen ja tehostetun tuen malleja. Tavoitteena on, että oppilas saa tarvitsemansa tuen suunnitelmallisesti, moniammatillisesti, oikea-aikaisesti ja sopivan vahvuksena mahdollisimman varhaisessa vaiheessa omassa lähikoulussaan. Tavoitteen saavuttamiseksi hankerahoituksella järjestetään koulutuksia erityisopettajille, rehtoreille, opettajille, ohjaajille ja oppilashuollon henkilöstölle.

Syyslukukausi 2021 aloitettiin lähiopetuksessa koronarajoitusten vallitessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön uudelleen myöntämien korona-avustuksen turvin voitiin perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa erityisopetus- ja tukiopetustunneilla paikata kevään 2020 ja kevään 2021 etäopetusjaksojen mahdollisesti jättämiä puutteita oppimisessa.

Lukuvuoden 2021–2022 alusta lukioissa otettiin käyttöön uudet lukiokoulutuksen valtakunnallisten opetussuunnitelmien perusteella luodut Sipoon lukioiden opetussuunnitelmat. Niiden mukaisesti lukuvuoden alusta lähtien lukio-opetuksessa on annettu myös erityisopetusta.

Kaikille perusopetuksen oppilaille jaettiin edellisvuoden tapaan syyslukukauden alussa henkilökohtaiset tietokoneet. Koronapandemia on rajoittanut edelleen koulun ulkopuolista opetusta jonkin verran.

Ylioppilaskirjoitukset järjestettiin sekä keväällä että syksyllä noudattaen annettuja turvallisuusohjeita ja määräyksiä. Keväällä 2021 ylioppilaskirjoituksia oli hajautettu kirjoituspäiviä lisäämällä.

Oppivelvollisuuden laajentuminen astui voimaan 1.8.2021. Lain mukaan oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto). Perusopetuksen suorittamisen jälkeen nuoren on siis hakeuduttava jatkamaan opintojaan toiselle asteelle tai oppisopimuskoulutukseen.

Laajennettu oppivelvollisuus nosti esille tarpeen perustaa toimintamalli, joka tukee perusopetuksen oppimäärän suorittamista. Sipoon Väyläksi nimetty toimintamalli on yläkoulujen, Sipoon opiston ja nuorten työpajan muodostama opiskeluvaihtoehto niille nuorille, jotka eivät saa ikäluokkansa mukana peruskoulun päättötodistusta ja joiden valmiudet eivät vielä riitä opintojen jatkamiseen kotikunnan ulkopuolella. Sipoon Väylä aloitti toimintansa elokuussa 2021. Väyläopiskelun aikana nuori suorittaa peruskouluopintoja, kehittää arkielämän taitoja ja saa tukea oman tulevaisuutensa suunnitteluun. Sipoon Väylältä nuori siirtyy aikuisten perusopetukseen, TUVA-koulutukseen tai muihin toisen asteen opintoihin, kun nuorella on tähän riittävät valmiudet.

Oppilaanohjausta kehitetään yhteistyössä KUUMA-kuntien kanssa.

Yli 12-vuotiaiden oppilaiden koronarokotustilaisuuksia järjestettiin Miilillä ja Nikkilän Sydämessä syksyllä 2021.

Oppilashuollon kuraattori- ja psykologipalvelut tarjottiin joustavasti lähityönä tai etäyhteyksillä, ensisijaisesti oppilaan toiveiden ja tarpeiden mukaan, huomioiden voimassa olevat koronapandemiaan liittyvät ohjeet ja rajoitukset.

Lukio-opiskelijat opiskelivat eniten etäopetuksessa, siksi keväällä 2021 opiskeluhuollon henkilöstö oli yhteydessä opiskelijoihin kysellen jaksamisesta ja hyvinvoinnista. Oppilashuollon palveluista tiedotettiin sekä opiskelijoille että huoltajille.

Kesä- ja heinäkuussa oppilashuollolla oli yhteinen puhelinnumero, josta tavoitti päivystysvuorossa olevan psykologin tai kuraattorin silloin kun oman koulun psykologi tai kuraattori oli lomalla.

Oppilashuollon henkilöstö on osallistunut täydennyskoulutukseen, jossa opitaan käyttämään yleisimpien mielenterveyshäiriöiden ennaltaehkäisyyn ja hoitoon soveltuvia menetelmiä. Tavoitteena on vahvistaa osaamista peruspalveluissa, ja helpottaa näin lasten ja nuorten mahdollisuuksia saada apua. Koulupsykologit ottivat käyttöön uusia digitaalisia tutkimusmenetelmiä, jotta oppilaan tilannetta pystytään arvioimaan aiempaa monipuolisemmin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella toteutettava Sitouttava koulu yhteistyö -hanke käynnistyi kesällä yhdeksän kunnan yhteistyönä. Hanke tukee oppilaita, koteja sekä koulujen henkilöstöä löytämään toimintamalleja, jotka sitouttavat koulunkäyntiin ja koulu yhteisöön sekä ennaltaehkäisevät poissaoloja ja niiden vaikutuksia. Hankerahoituksella palkattiin kouluvalmentaja, jonka työn kohderyhmää ovat Sipoon 5–9. luokan oppilaat suomen- ja ruotsinkielisissä kouluissa.

Pandemia lisäsi nuorten tarvetta nuorisotyölle niin nuorisotaloilla kuin etsivässä ja erityisnuorisotyössä. Nuorisotilat olivat auki yhteensä 10 kuukautta vuoden 2021 aikana. Kesällä järjestettiin loma-ajan toimintaa: leirejä, retkiä ja kursseja. Söderkullan nuorisotila Pleissi muutti uusiin tiloihin, Opintie 6, alkuvuodesta 2021.

Etsivän nuorisotyön aktiivisten asiakkaiden määrä kasvoi vuodesta 2020 4 prosentilla. Sipoon kunnan ehkäisevän päihdetyön suunnitelma tehtiin ja se hyväksyttiin sivistysvaliokunnan vapaa-ajanjaostossa.

Erityisnuorisotyö oli mukana ryhmäyttämässä koululuokkia, joissa oli haasteita yhteishengen ja kiusaamisen kanssa. Yhteistyötä koulujen ja erityisesti jopoluokkien kanssa kehitettiin. Nuorisotyöntekijä osallistuu säännöllisesti jopoluokkien työskentelyyn. Nuorisotyöntekijät tukevat myös yksittäisiä oppilaita etäopiskelun kanssa. Koulu ohjaa oppilaat nuorisopalveluiden piiriin. Katupartiointiryhmä Saapas, johon kuuluu vapaaehtoisia kuntalaisia, perustettiin yhdessä molempien seurakuntien kanssa. Vapaaehtoisille järjestettiin koulutusta ennen partioinnin aloittamista.

Sipoo oli mukana Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa harrastustoiminnan Suomen mallin pilottivaiheessa. Sipoon malli on nimeltään Hobari. Toiminta käynnistyi kokeilumuotoisena kevätlukukaudella 2021 kaikissa Sipoon 15 koulussa. Harrastukset järjestetään pääasiassa kerran viikossa iltapäivisin ja harrastusryhmät jatkuvat koko lukukauden. Hobari-toiminta on avointa ja maksutonta kaikille peruskouluikäisille ja harrastuksia tarjotaan monipuolisesti liikunnasta taiteisiin ja kokkauksesta koodaukseen. Vuonna 2021 erilaisia harrastuskerhoja oli yhteensä 119 ja niihin osallistui 1596 lasta ja nuorta.

Kulttuuripalveluissa jouduttiin koronatilanteen takia perumaan suuri osa kunnan, yhdistysten ja yksityisen sektorin järjestämät tilaisuudet. Digitaalisia esityksiä tuotettiin kuitenkin vuoden aikana ja uutiskirjeissä vihjattiin muista digitaalisista kulttuuripalveluista. Taiteen perusopetus (tanssi, kuvataide, musiikki, sanataide, teatteri) järjestettiin osittain etänä etäopetuksena. Syksyllä 2021 on todettu oppilasmäärien hienoinen lisääntyminen vuoden takaisesta. Kesän aikana järjestettiin 5 eri aiheista opastettua kulttuurikävelyä kunnassa.

Asiakkaiden mahdollisuutta käydä kirjastoissa rajoitettiin loppuvuodesta 2020 aina toukokuulle 2021. Pääkirjastossa asiakkaat pystyivät noutamaan varaamansa, valmiiksi lainatun aineiston. Söderkullan kirjaston tiloja rajaamalla mahdollistettiin palvelutiskillä asiointi ja varausten nouto itsepalvelulla.

Kirjaston osittaisesta sulusta huolimatta, tarjolla olevia palveluja hyödynnettiin ahkerasti. E-aineiston käyttö kasvoi edelleen ja verkkosisältötuotantoon panostettiin entisestään. Koulut ja päiväkodit varasivat ahkerasti teemakasseja, jotka noudettiin, joko kirjastoista tai kirjastoautosta.

Kirjastojen avauduttua tilat muokattiin terveysturvallisuus huomioiden. Kirjastoissa oleilu ja työskentely sallittiin.

Joulukuussa kirjastomaksujen verkkomaksaminen otettiin käyttöön koko kimpassa.

Koronapandemia rajoitti merkittävästi Liikuntapalvelujen palvelutuotantoa vuoden 2021 aikana. Ohjattu toiminta oli tauolla liikuntatilojen käyttörajoitusten tai toimi rajoitetuin osallistujamäärin nopeasti muuttuvien koronarajoitusten vuoksi. Kesän ilmaiset puistojummat pystyttiin järjestämään ja jummat jatkuivat elokuun loppuun asti, mikä sai paljon positiivista palautetta.

Kunta myönsi Liikuntatuki –kohdeavustusta vähävaraisten perheiden lasten ja nuorten liikunnan tukemiseen. Liikuntaneuvontaa tarjottiin koronasta huolimatta. Kuntosalia ja liikuntatiloja pidettiin avoinna yksityisvuorojen varausjärjestelmällä. Suomen harrastamisen mallilla toteutettiin liikuntakerhoja kouluissa.

Sipoon opiston opetusta kehitetään yhteistyössä kuntalaisten kanssa. Asiakaspalautteen säännöllinen keruu on opistolle luonnollinen osa toimintaa. Palautteen avulla kehitetään jatkuvasti opiston opetustarjontaa ja pyritään vastaamaan paikallisiin ja alueellisiin koulutustarpeisiin.

Alkuvuodesta 2021 Sipoon opisto sai käyttöönsä uudistetut tilat liikunnalle ja hyvinvoinnille Opintiellä. Myös opiston Söderkullan palvelupiste siirtyi uusiin tiloihin. Lisäksi Sipoon opisto sai syyskuussa 2021 käyttöönsä uudet, opiston tarpeita vastaavat opetustilat taito- ja taideaineille. Ne sijaitsevat Sinisessä hallissa Suursuon

alueella. Sipoon opisto tarjoaa opetusta 26 eri toimipisteessä ympäri Sipoota. Etäopetuksen tarjonta on kasvanut merkittävästi vuoteen 2019 verrattuna.

- Tekniikka- ja ympäristöosaston hyvinvointitoimenpiteet

Hyvinvointi on läpileikkaava teema, joka huomioidaan kaikessa kunnan palvelutuotannossa. Toimiva asiakaspalvelu, määrätietoinen palautteen kerääminen ja toiminnan jatkuva kehittäminen helpottavat osaltaan kuntalaisten arkea. Tekniikka- ja ympäristöosasto vaikuttaa hyvinvoinnin puitteisiin myös epäsuorasti tarjoamalla sisä- ja ulkotiloja sekä niihin liittyviä palveluja kunnan muille toimialoille. Hyvät ja tarkoituksenmukaiset tilat ovat monen hyvinvointia tukevan kuntapalvelun, kuten kirjaston tai sosiaali- ja terveystieteiden, kivijalka.

Toimiva viranomaistoiminta takaa asukkaiden hyvinvoinnin esimerkiksi huomioimalla rakennushankkeen vaikutuksia muihin asukkaisiin rakennuslupaprosessin yhteydessä. Rakennusvalvonta neuvoo ja tukee asukkaita näiden rakennushankkeiden yhteydessä luoden näin kehyksiä laadukkaalle rakennetulle ympäristölle. Samalla rakennusvalvonta ja ympäristövalvonta pyrkivät rajaamaan rakentamisesta ja muusta toiminnasta asukkaille ja ympäristölle koituvia haittoja. Lupaviranomaisten prosesseja on kehitetty edelleen vuoden 2021 aikana.

4.2. Aktiivinen vuorovaikutus

Osastojen toteuttamat hyvinvointitoimenpiteet:

- Talous- ja hallintokeskuksen hyvinvointitoimenpiteet

Kunta on viestinyt ja vuorovaikuttanut avoimesti ja läpinäkyvästi kaikkien kunnan viestintäkanavien kautta siten, että kuntalaisten on helppoa saada tietoa, osallistua ja vaikuttaa.

Tehostetusti vuoden 2021 aikana kunta on viestinyt koronaviruspandemiasta ja koronarokotuksista. Aktiivisella pandemiaviestinnällä on jaettu tietoa, kannustettu kuntalaisia suojaamaan itseään ja läheisiään koronavirukselta sekä annettu toimintaohjeita sairastuneille.

Viestinnän ja vuorovaikutuksen kautta on myös mahdollistettu kuntalaisten aktiivista osallistumista vuorovaikutustilaisuuksiin ja erilaisiin kyselytutkimuksiin, joiden tulosten perusteella kunnan toimintaa ja palveluita kehitetään. Keväällä 2021 sipoolaisia kannustettiin viestinnällä kertomaan mielipiteensä ja vaikuttamaan Sipoon tulevaisuuden suuntaviivoihin tulevan kuntastrategian pohjaksi tehdyssä kyselyssä. Aktiivisella viestinnällä kuntalaisille on lisäksi kerrottu mahdollisuuksista hyödyntää erilaisia hyvinvointia edistäviä palveluita, kuten Sipoonkorven Hop-On Hop-Off -bussia, Omaolo-palvelua tai auringonkukkapelejä.

Kunta on osallistunut Digikuntakokeilun verkostoon vaikuttajakuntana, KUUMA-ICT-verkostoon ja KUUMA-tietosuojaverkostoon sekä valtiovarainministeriön työryhmään koskien Laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta toimeenpanoon. Kunta on osallistunut myös kansainvälisiin verkostoihin KSF ja SmartCities. Edellisten lisäksi, kunta on osallistunut vuodesta 2020 alkaen myös JUDO-hankeeseen (digitaalinen turvallisuus) ja valtiovarainministeriön TiHA-hankeeseen (tiedon hyödyntäminen ja avaaminen).

- Kehitys- ja kaavoituskeskuksen hyvinvointitoimenpiteet

Kaavaprosessien aikana hyödynnetään lain velvoitteita monipuolisemmin ja laaja-alaisemmin erilaisia osallistumis- ja vuorovaikutustapoja, joiden tavoitteena on tavoittaa eri asukas- ja osallisyhmittä. Korona-aikana on otettu onnistuneesti käyttöön aiempien vuorovaikutustapojen lisäksi myös erilaisia digitaalisia osallistumisen menetelmiä, esimerkiksi asukastilaisuuksia netissä, videoesittelyjä, maastossa tapahtuvia

asukastapaamisia ja virtuaalisia työpajoja. Myös karttakyselyillä ja mm. Ota kantaa -nettisivuilla on saatu arvokasta kuntalaispalautetta suunnittelun pohjaksi.

- Sosiaali- ja terveysosaston hyvinvointitoimenpiteet

Vuonna 2021 asiakaspalautetta kehitettiin toimintayksiköissä, esimerkiksi lapsiperheiden sosiaalipalveluissa kysytään asiakkuuden päättyessä suora palaute sähköisesti (lomakkeistoja on kehitetty tätä varten).

Sähköinen perhekeskustoiminta KaikkiAlla Sipoo on vakiinnutettu kunnan eri toimijoiden ja kolmannen sektorin toimijoiden viestintäkanavaksi.

Aikuissosiaalityössä on kehitetty sähköisiä palveluita yhdessä Kelan kanssa.

Ikäihmisten ja vammaisten palveluissa puhelinkontaktointia on lisätty ja tehty säännöllisesti.

- Sivistysosaston hyvinvointitoimenpiteet

Uusien saavutettavien kotisivujen myötä varmistetaan, että kuntalaiset löytävät helposti tarvitsemansa tiedon. Uudistuksen myötä otettiin käyttöön uudet asiointikanavat, kuten Oma asiointi.

Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön uusi palvelu- ja hallintojärjestelmä Daisy. Sen avulla yhteydenpito ja tiedotteiden lähettäminen lasten huoltajille helpottui huomattavasti. Erityisesti koronaepidemian aikana uudistettu viestintätapa sujuvoitti asiointia molemmiin puoliin. Lisäksi huoltajat saattoivat nyt asioida sähköisesti yhdessä paikassa tehdessään esim. varhaiskasvatushakemuksen, muutosiilmoituksen, tulotietojen ilmoittamisen, tuntirajamuutokset tai vaikkapa loma-aikojen hoidontarpeen ilmoitukset.

Perusopetuksen vuosiluokkien 3–9 oppilaille teetettiin Sipoon koulutuspalveluiden oma hyvinvointikysely Wilman kautta lokakuussa 2021. Vastaava kysely toteutettiin myös vuosina 2019 ja 2020. Lukion opiskelijoilla on mahdollisuus antaa jatkuvaa palautetta opetuksen toteuttamisesta ja muusta lukion toiminnasta jaksojen päättyessä.

Koulutuspalveluiden hallinto tiedottaa Wilma-tiedotteiden avulla kaikkia kouluja, oppilaita ja huoltajia ja henkilö-kuntaa koskevista asioista. Koronapandemian vuoksi hallinnon tiedottamisen määrä on ollut huomattavasti suurempi aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Lukuvuosi 2021–2022 käynnistyi Sipoon opetus-, ohjaus ja oppilashuoltohenkilöstön yhteisellä koulutuspäivällä 9.8.2021. Koulutuspäivän asiantuntijaluennot käsittelivät tunne- ja vuorovaikutustaitoja, kouluyhteisön turvallisuutta ja hyvinvointia, positiivista pedagogiikkaa, positiivista psykologiaa, oppimisen tukea, kiusaamisen vastaista toimintaa sekä kodin ja koulun yhteistyön kehittämistä. Asiantuntijaluentojen jälkeen jokainen koulu päivitti oppilashuoltotyön suunnitelmaan, miten koulussa toteutetaan yhteisöllisen hyvinvointityön teemaa ”Kaikki mukana – Alla är med”.

Kouluterveyskysely 2021 kuntakohtaiset tulokset esiteltiin sivistys- ja sotevaliokunnalle sekä koulutusjaostoille. Lokakuussa järjestettiin lasten ja nuorten hyvinvointiseminaari Sipoossa lasten ja nuorten kanssa työskenteleville. Tilaisuudessa käsiteltiin kouluterveyskyselyn tuloksia ja käynnistettiin Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden pohdinta. Koulukohtaiset tulokset saatiin käyttöön vasta vuoden 2022 alussa.

Nuorisopalvelut tekivät aktiivisesti yhteistyötä muiden nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa, muun muassa seurakunnat, koulut ja oppilaitokset, sosiaalitoimi ja poliisi. Yhteistyön tavoitteena on yhteensovittaa palveluja ja saada tietoa nuorten tilanteesta kunnassa.

Nuorisopalvelut keräsivät järjestelmällisesti palautetta nuorisopalveluiden toimintaan osallistuneilta lapsilta ja perheiltä. Näin voitiin kehittää nuorisopalveluita asiakkaiden tarpeita huomioiden. Nuorisotiloilla käyvien lasten ja nuorten vanhempia kutsuttiin kaksi kertaa vuoden aikana tutustumaan tilojen toimintaan ja ohjaajiin.

Sosiaalista mediaa on käytetty aktiivisesti tiedottamisessa. Uutiskirjeen kautta on myös tavoitettu kuntalaisia.

Kirjaston kotipalvelu on tarkoitettu liikuntaesteisille sipoolaisille, jotka eivät vammaan, sairauden tai korkean iän vuoksi voi itse asioida kirjastossa. Palvelu jatkui koronaepidemian aikana. Asiakkaita palveltiin enenemässä määrin verkon kautta tai puhelimitse. Asiakaspalautteita kerättiin niin kirjastoissa kuin sosiaalisen median kautta. Digiopastukset aloitettiin jälleen kirjastojen avauduttua ja e-aineisto-opastuksilla tämän aineiston hyödyntäminen helpottui.

Kirjastojen avauduttua päiväkotien ja koulujen ryhmäkäynnit jatkuivat.

Kirjasto osallistui Palvelutalo Lindan hyvinvointipäivään, esittelemällä ikäihmisille suunnattuja palveluja.

Seurafoorumi järjestettiin hybriditilaisuutena marraskuussa 2021 seurojen ja Likuntapalveluiden välillä. Tilaisuuksia on tarkoitus jatkossa järjestää 1–2 kertaa vuodessa. Facebookin kautta tarjottiin liikuntavinkkejä muun muassa lapsiperheille Sibbe-susi ohjausvideoiden avulla, lisäksi sosiaalisessa mediassa jaettiin muita liikuntavinkkejä sekä jumppavideoita.

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on vapaan sivistyksen uusi sivistystehtävä. Sipoon opisto kehittää opetusta siten, että jatkossa on mahdollista tunnistaa ja tunnustaa opiskelijan osaamisen. Opintasuoritukset voidaan tallentaa valtakunnalliseen KOSKI-järjestelmään ja näin ollen liittää osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintopolkua.

Aika digittää on kaksivuotinen, Opetushallituksen rahoittama kaksikielinen hanke, joka on järjestetty yhteistyössä kaikkien Itä-Uudenmaan kansalaisopistojen kanssa. Hankkeen kohderyhmänä ovat ne, jotka eivät vielä käytä tai käyttävät vähän digitaalisia laitteita tai palveluja. Suurin osa tästä toiminnasta on voitu järjestää maksuttomana. Hankkeen avulla on tuettu digitaalisten laitteiden ja palveluiden oppimista ja hallintaa.

- Tekniikka- ja ympäristöosaston hyvinvointitoimenpiteet

Kuntalaisten osallistumismahdollisuudet kunnan toimintaan ja päätöksentekoon ovat laajentuneet, kun asukasviestinnän ja -vuorovaikutuksen kehittämiseen on panostettu. Osallistuvan budjetoinnin #MunSipoo -hanke tarjoaa kuntalaisille mahdollisuuden vaikuttaa omaan lähiympäristöönsä ideoimalla ja äänestämällä asuinalueiden parannusehdotuksia toteutukseen. Hanketta on suunniteltu vuoden 2021 aikana ja se toteutetaan vuonna 2022 ensimmäisen kerran.

4.3. Hyvin toimiva yhdyskuntarakenne ja viihtyisä ympäristö

Osastojen toteuttamat hyvinvointitoimenpiteet:

- Talous- ja hallintokeskuksen hyvinvointitoimenpiteet

Ei hyvinvointitoimenpiteitä.

- Kehitys- ja kaavoituskeskuksen hyvinvointitoimenpiteet

Kaavoitusohjelma laadittiin kuntastrategian, kehityskuvan ja eri linjausten myötä. Maltillista kasvua tuettiin sekä taajamakeskusta- että omakotialueiden kaavoituksen sekä Pohjois-Paippisten tarkistetun osayleiskaavan laadinnalla. Yksityisten palveluiden kehittymistä hyvinvointia lisäämään tuettiin kaavoittamalla em. alueita ja mahdollistamalla kasvua. Yritysten ja työpaikkojen lisäämiseksi hyvinvoinnin tukijana kunta päätti muun muassa merkittävän kansainvälisen logistiikkayrityksen DHL:n tonttikaupasta ja teki alkuvuonna kaupat Posti Transval Oy:n tontista. Lisäksi aloitettiin uuden E5-yritysalueen kaavoitus ja käynnistettiin yleiskaavaa uusien kauppa-, yritys- ja työpaikka-alueiden osalta. Tonttien luovutuksen myötä kaavavarantoa myös monipuoliseen asumi-seen luovutettiin yrityksille, rakennusliikkeille ja sijoittajille, joiden kanssa käytiin aktiivista vuoropuhelua.

- Sosiaali- ja terveysosaston hyvinvointitoimenpiteet

Sähköistä asiointia ja etävastaanottojen mahdollisuutta on lisätty mm. ottamalla käyttöön OmaOlo kansallinen digipalvelu ja valmistautumalla VideoVisit digitaalisen etähoitoalustan käyttöönottoon. Myös etätöyön tekemisen mahdollisuus on tullut jäädäkseen korona-aikaisten myönteisten kokemusten seurauksena.

- Sivistysosaston hyvinvointitoimenpiteet

Kehittäminen ja tuki -palvelut tekevät aktiivista yhteistyötä Tekniikka- ja ympäristöosaston kanssa kiinteistöihin liittyvissä asioissa. Kehitys- ja kaavoituskeskuksen kanssa työstettiin väestöennusteiden laadintaan liittyviä prosesseja.

Päiväkotien uudistetut pihat tarjoavat iloa ja liikuntaan houkuttelevia ympäristöjä sipoolaisille lapsiperheille päiväkotien aukioloaikojen ulkopuolella. Kuntalaiset käyttivät korona-aikana päiväkotien pihoja tavallista enemmän iltaisin ja viikonloppuisin. Puistoruokailun kesäajalla aktivoitiin Taasjärven kylätuvan ja Nikkilän Ratatuvan pihojen käyttöä laajalle määrälle sipoolaisia lapsia ja koululaisia.

Nikkilän Sydämen laajennusosa ja liikuntasali valmistuivat keväällä 2021 ja toiminta uusissa tiloissa alkoi lukuvuoden käynnistyessä elokuussa 2021. Tiloissa toimii Sipoonjoen yhtenäiskoulun esiopetusryhmä ja vuosiluokan 1 opetusryhmä sekä lukuvuoden 2021–2022 ajan siellä väistötiloissa toimiva Jokipuiston koulu. Jokipuiston koulun peruskorjaus valmistui loppusyksystä 2021. Jokipuiston koulu siirtyy omiin tiloihinsa elokuussa 2022.

Kielikylpytoiminta laajeni Etelä-Sipooseen elokuussa 2021. Vuosiluokkien 1–2 opetusryhmä työskentelee Miilissä ja toiminta on Leppätien koulun alaista toimintaa.

Talman koulun uudet paviljonkitilat otettiin käyttöön loppusyksystä 2021. Uusissa tiloissa on tilat kouluruokailulle, esiopetukselle ja käsityönopetukselle. Talman koulun piha-alueita uudistettiin mm. pienpelikentän lisäämisellä. Esiopetuksen ja koulun tarpeisiin tullaan pihaa uudistamaan myös vuonna 2022.

Södra Paipis skola sai uudistetut ruokailutilat ja samalla uudistettiin myös opetustiloja.

Oppilaat (3–9 lk) vastasivat kunnan omaan hyvinvointikyselyyn, jolla selvitettiin mm. oppilaiden kokemuksia kouluympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä. Oppilaiden hyvinvointia käsittelevien kyselyiden tulokset oli tarkoitus käsitellä jokaisessa koulussa yhdessä oppilaiden ja vanhempien kanssa. Koulun yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä (YHR) suunnittelee tulosten käsittelyn ja seuraa kyselyn tulosten perusteella tehtävien toimenpiteiden toteutumista.

Nuorisotiloja pidetään viihtyisinä ja kasvatetaan siellä käyviä lapsia ja nuoria pitämään ympäristöstään hyvää huolta.

Kulttuurimatkailuhanke yhteistyössä Interkontti yrityksen sekä Uudenmaan liiton avustuksella käynnistyi vuonna 2021. Keskustelutilaisuuksia on järjestetty, joihin ovat osallistuneet yhdistykset, yritykset ja kunnan työntekijät. Kehittämiskohteena on Artborgin ympäristö ja Jokipuiston alue. Artborgin pihapiirin ulko-rakennus on purettu, mutta kasvihuone on otettu näyttelykäyttöön yhteistyössä Sipoon taiteilijat ry:n kanssa.

Pandemian vaikutukset näkyivät edelleen myös kirjastossa. Kirjastojen avauduttua tilat muokattiin terveys-turvallisuus huomioiden siten, että kirjastossa on pystynyt oleilemaan ja työskentelemään koronaturvallisesti.

Liikuntapalvelut uudistivat ulkoilureittejä ja virkistysalueita sekä panostivat niiden ylläpitoon. Panostukset ovat tarpeen myös jatkossa, sillä koronapandemia on lisännyt ja moninkertaistanut alueiden käyttöä.

Nikkilän Sydämen liikuntasali valmistui keväällä 2021 ja toiminta uusissa tiloissa alkoi lukuvuoden käynnistyessä elokuussa 2021. Liikuntapalvelut olivat vahvasti mukana koko projektin kaaressa.

Sipoon opiston palveluita on tarjolla koko Sipoossa ja opisto panostaa laajaan opetus- ja koulutustarjontaan. Vapaa sivistystyön opetuspalvelut lisäävät kuntalaisten hyvinvointia, sivistystä ja yhteisöllisyyttä.

- Tekniikka- ja ympäristöosaston hyvinvointitoimenpiteet

Tekniikka- ja ympäristöosasto on pyrkinyt määrätietoisesti huomioimaan viihtyisyyden, virkistysmahdollisuudet ja hyvinvointinäkökulmat kaikessa suunnittelussa ja rakentamisessa. Rakennetulla ympäristöllä on keskeinen rooli kuntalaisten hyvinvoinnin tukemisessa. Parhaimmillaan lähiympäristö luo asukkaille virikkeitä, mahdollistaa erilaisia harrastuksia, tukee lasten leikkiä ja tarjoaa puitteet toimivalle arjelle. Tärkeää on myös hyvinvointiin haitallisesti vaikuttavien tekijöiden, kuten ilmansaasteiden ja melun tunnistaminen paikallisesti ja niihin vaikuttaminen suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon kautta.

Mahdollisuudet hyödyntää lähiluontoa ja sen tarjoamia virkistysmahdollisuuksia tukevat osaltaan asukkaiden hyvinvointia. Muun muassa Sipoonkorven kansallispuisto ja Sipoon saaristo takaavat sipoolaisille poikkeuksellisen laajat mahdollisuudet luonnosta nauttimiseen. Näistä ja muista luonnonympäristöistä huolehtiminen onkin hyvinvoinnin kannalta tärkeää.

Sipoon rakennettua ympäristöä kohennettiin vuoden 2021 aikana usean eri hankkeen puitteissa. Sipoonlahden koulun ja Nikkilän Sydämen laajennukset on nyt otettu käyttöön. Rakennustöiden valmistumisen myötä oppilailla on käytössä modernit oppimisympäristöt ja entistä viihtyisämmät tilat. Uudistuneet tilat mahdollistavat myös laajan kuntalaisikäytön esimerkiksi Sipoon opiston ja eri seurojen toiminnan kautta. Uudistuneet piha-alueet tuovat koulujen ja lähialueiden asukkaiden käyttöön uusia leikki- ja kuntoiluvälineitä. Näin myös harrastusmahdollisuudet paranevat niin Nikkilässä kuin Söderkullassakin. Söderkullassa käynnistyi myös Miilin liikuntahallin hankesuunnittelu. Halli parantaa toteutuessaan alueen sisäliikuntamahdollisuuksia merkittävästi. Miilin alueen urheilukentän huoltorakennukset valmistuivat ja kentän rakennustyöt ovat nyt kokonaisuudessaan valmiit. Nikkilän keskusurheilukentän saneerauksen suunnittelu valmistui.

Sipoonkorven kansallispuiston tarjoamien retkeilymahdollisuuksien hyödyntäminen helpottui entisestään, kun uusi Korvenportin pysäköintialue avattiin. Vuoden aikana aloitettiin tai valmistui myös kymmeniä muita lähiympäristöä ja mm. virkistysmahdollisuuksia parantavia infra- ja toimitilarakennushankkeita.

4.4. Elinvoimainen elinkeinoelämä

Osastojen toteuttamat hyvinvointitoimenpiteet:

- Talous- ja hallintokeskuksen hyvinvointitoimenpiteet

Ei hyvinvointitoimenpiteitä.

- Kehitys- ja kaavoituskeskuksen hyvinvointitoimenpiteet

Hyvinvointia tukee monipuoliset yksityiset ja kunnalliset palvelut. Yksityisten palveluiden monipuolistamista – kasvun tukemana – edistettiin sekä kaavoituksella että tontinluovutuksella. Muun muassa Söderkullan keskustaan aloitettiin laatimaan merkittävän kaupallisen toimijan mahdollistavaa asemakaavaa kaavoituksen käynnistämissopimuksen ja raakamaakauppojen myötä. Yksi keskeisimmistä kortteleista, ns. Amiraalintie 4:n monipuolinen kortteli palveluineen ja liiketiloineen on rakenteilla. Söderkullan palveluita monipuolisti myös kunnan yhteistyössä yrittäjien kanssa kehittämä Söderkullan kartanon konsepti kahvila-ravintoloinen, yrityshotelleineen ja etätyötiloineen. Yrityskentässä tavattiin muutoinkin koronarajoitukset huomioiden yrittäjiä ja yrityksiä ainakin 120 Teams- tai lähitapaamisessa. Kunnan palveluiden tarkemman suunnittelun avuksi laadittiin Kehitys- ja kaavoituskeskuksen johdolla väestösuunnite yhteistyössä eri toimialojen kanssa.

Sipoonkorpi ja saaristo metsineen tukevat ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksineen hyvinvointia. Sipoonkorven saavutettavuutta parannettiin toteuttamalla Korvenportti ja toteuttamalla hop on hop off -bussiyhteys Sipoonkorpeen. Saariston saavutettavuuden parantamiseksi järjestettiin yhteistyössä Porvoon kaupungin kanssa Boat-pilotti (eräänlainen veneilyn Uber-palvelu saaristoon pääsemiseksi).

Työllisyyden hoidossa painottui vuonna 2021 hyvinvoinnin parantamiseksi koronan sallimissa rajoissa kunnouttava työtoiminta, työkokeilut, työllistymistä tukevat kurssit sekä tuki ja neuvonta työllistymiseen liittyvissä asioissa. Työllisyysyksikön kautta oli mahdollista ohjautua palkkatuettuun työhön tai opiskelemaan oppisopimuksella.

- Sosiaali- ja terveysosaston hyvinvointitoimenpiteet

Yhteistyötä mm. paikallisten yritysten kanssa on tiivistetty. Koronapandemian onnistuneessa hoidossa myös yksityisillä toimijoilla on ollut tärkeä toimintaa täydentävä rooli. Sosiaali- ja terveysosastolla on suhtauduttu myönteisesti palveluntuottajien yhteydenottoihin, joiden suunnitelmat tukevat kunnan väestönkasvusta ja väestön ikääntymisestä johtuvaa palvelutuotannon lisäystarvetta ja joiden toiveena on laajentua Sipooseen.

- Sivistysosaston hyvinvointitoimenpiteet

Sivistysosasto käyttää mahdollisuuksien mukaan kunnan alueella olevien yritysten palveluita.

Kunnassa toimiva yksityinen varhaiskasvatus lisääntyi kuluneena vuonna erityisesti Nikkilän alueella. Kunta on myös panostanut asiakasohjukseen ja tiedottamiseen yksityisen varhaiskasvatuksen kumppaneiden toiminnasta.

Yrittäjyyskasvatus on opetussuunnitelman mukaisesti peruskoulujen toimintakulttuuria. Jokainen koulu on kirjannut lukuvuosisuunnitelmaansa suunnitelman siitä, miten yrittäjyyskasvatus huomioidaan koulun toimintakulttuurissa. Toiminta nivoutuu perusopetuksen opetussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen taitoihin, Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6). Lisäksi Sipoonjoen yhtenäiskoulussa on valinnaisaineena vuosi-

luokilla 8 ja 9 pitkänä valinnaisaineena yrittäjyys. Sen myötä oppilaat perustavat yrityksiä ja tekevät aktiivista yhteistyötä paikallisten ja muiden yritysten kanssa.

Peruskoulujen kulttuuri- ja liikuntakalenterin toteutuksessa on hyödynnetty paikallisia yrityksiä ja yhdistyksiä (mm. Lilla Villan, Golf Talma).

Myös lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti yrittäjyyskasvatus kuuluu lukiodien opetukseen ja toimintaan. Sipoon lukiot tekevät aktiivista yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa.

Oppilashuollon ja Työllisyysyksikön yhteisenä ennaltaehkäisevänä työllisyyden hoitona järjestettiin kesätoita muutamalle nuorelle.

Sipoon kunta tukee kunnassa tehtävää nuorisotyötä avustuksilla ja tarjoamalla toimintatiloja nuorisotyötä tekeville yhdistyksille.

Sipoon kunta tukee kunnassa tapahtuvaa kulttuuritoimintaa avustuksilla ja tiloja vuokraamalla. Luovan alan sekä kulttuurialan yhdistysten toimintaedellytykset olivat hyvin rajattuja, vaikka verkon kautta osallistujamääriä tapahtumiin ja tilaisuuksiin voitiin noteerata. Toimeentuloedellytykset olivat heikot pääsymaksutulojen menetysten takia. Kuorot ja orkesterit sekä teatteriryhmät eivät voineet edes harjoitella kokoontumisrajoitusten takia. Tällä voi olla pitkäkantoisia seuraamuksia taide- ja kulttuurialalla toimiville.

Kirjastot tarjoavat tiloissaan mahdollisuuden etätyöskentelyyn.

Liikuntapalvelut tukevat kunnassa tapahtuvaa liikuntatoimintaa avustamalla liikuntaseuroja sekä vuokraamalla liikuntatiloja harjoitteluun, otteluihin ja kilpailuihin sekä tapahtumiin. Liikuntapalvelut myös ostavat palveluita liikuntayhdistyksiltä, kuten puistojumppien ohjaustoimintaa tai Liikuntamaan järjestämisessä.

Vuonna 2021 liikunta- ja urheilualan yhdistysten toimintaedellytykset olivat rajattuja koronapandemian nopeasti muuttuvien rajoitusten vuoksi. Toimeentuloedellytykset yhdistyksillä olivat heikot, sillä osallistujamääriä rajoitettiin ja osa harrastajista lopetti harrastuksensa koronaepidemian vuoksi. Osa harrastajaryhmistä eivät voineet harjoitella rajoitusten vuoksi lainkaan. Lisäksi otteluita ja turnauksia tuli järjestää ilman yleisöä, joten sekä lipunmyynti että buffet-tuotot olivat vähäisiä. Seurojen tuli löytää uusia toimintamalleja sekä siirtää osaa toimintaansa verkkoon.

Liikuntapalvelut tekivät aktiivista yhteistyötä Elinkeinoyksikön kanssa mm. luontomatkailun ja pyöräilyreittien edistämiseksi.

Sipoon opisto järjestää tarvittaessa yrityksille, yhdistyksille ja järjestöille ostopalvelukoulutusta.

- Tekniikka- ja ympäristöosaston hyvinvointitoimenpiteet

Ei hyvinvointitoimenpiteitä.

5. Hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin turvaaminen ja lisääminen. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään kaikilla kunnan toimialoilla. Se parantaa kuntalaisten elämänlaatua, lisää työllisyyttä ja tuottavuutta sekä hillitsee sosiaalisten ongelmien ja eriarvoisuuden kasvua.

Sipoon sosioekonomisessa rakenteessa on useimmilla mittareilla arvioituna vähemmän taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin riskitekijöitä kuin maassa keskimäärin. Väestö on paremmin koulutettua, pienituloisuutta on vähemmän, asumisolot ovat paremmat ja yksinhuoltajaperheitä ja yksin asuvien asuntokuntia on vähemmän kuin maassa keskimäärin. Koronapandemian takia työttömien määrä kaksinkertaistui Sipoossa keväällä 2020 mutta on sen jälkeen laskenut. Nopean väestönkasvun ansiosta väestöllinen huoltosuhde on parempi kuin koko maassa.

Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tulosten mukaan nuorten kokeman ahdistuneisuus ja yksinäisyys ovat lisääntyneet Suomessa koronapandemian aikana. Sipoossa joka kolmas nuori ei ollut tyytyväinen elämäänsä. Joka kolmas nuori koki terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi. Nuorten lihavuus kasvaa. Myös seksuaalinen ahdistelu kasvaa. Puolet naisopiskelijoista ilmoitti häiritsevistä seksuaalisesta ehdottelusta tai ahdistelusta vuoden aikana.

Muita selvästi huolestuttavia kehityssuuntia ei ole nähtävissä.

5.1. Pitkän aikavälin kehitystrendit

Kansainväliset yhteydet tiivistyvät. Globalisaatio, maailmankauppa ja voimapolitiikka kietoutuvat toisiinsa yhä tiiviimmin. Venäjän sotatoimet Ukrainassa keväällä 2022 ovat osoittaneet kuinka syvästi ulkomaan tapahtumat voivat vaikuttaa myös paikallisesti suomalaisten arkeen ja hyvinvointiin.

Ihmiskunnalle tärkeät tulevaisuuden haasteet ovat epävakaa maailmanpoliittinen tilanne, eri maiden talouden kehitysvaiheet, sodat, terrorismi, nälänhätä, epidemiat, pakolaisvirrat, kybermaailman uhat, luonnonkatastrofit, ilmastonmuutos sekä rikollisuuden kasvava organisoituminen ja kansainvälistyminen.

Puolet työpaikoista korvataan tekoälyllä 20 vuoden kuluessa. Entisten työpaikkojen tilalle syntyy uusia työpaikkoja palvelualalla, koska ihmiset toivovat yhä enemmän palvelua. Työ ei enää määrittele ihmisiä, muuhun jää enemmän aika. Digitalisaatio vaikuttaa suuresti kunnan palvelutarjontaan. Henkilökohtaiset kohtaamiset korvataan yhä enenevässä määrin Internet-linkillä ja sähköpostiosoitteella.

Tulevien vuosikymmenten kannalta ehkä merkittävin sosioekonominen haaste liittyy kunnan kasvupolitiikan toteutumiseen, kunnan siirtyessä tiiviimmäksi osaksi metropolialuetta sekä väestön ja palveluiden keskittyessä kolmeen taajamaan: Nikkilä, Söderkulla ja Talma. Tähän haasteeseen voidaan vastata huolellisella yhdyskuntasuunnittelulla, jossa huomiota kiinnitetään eri tahojen väliseen yhteistyöhön ja asukkaiden osallistumiseen. Tavoitteena on kehittää ehyt ja tiivis yhdyskuntarakenne, edistää yhteisöllisyyttä sekä ylläpitää korkeatasoista elinympäristöä.

5.2. Lähitulevaisuuden haasteet

Keväällä 2020 maailmanlaajuisesti levinnyt koronavirusepidemia, viranomaisten asettamat koronarajoitukset ja Venäjän helmikuussa 2022 käynnistämät sotatoimet Ukrainassa vaikuttavat kielteisesti suomalaisten hyvinvointiin ja myös taloustilanteeseen.

Kunnan rooli hyvinvoinnin edistäjänä muuttuu vuoden 2023 alussa, kun merkittävä osa kunnan asukkaalleen järjestämistä palveluista siirtyy Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Kunnan päätösvalta, tehtäväkenttä, henkilöstöresurssit ja taloudelliset resurssit supistuvat. Paljon erityisosaamista katoaa kunnan organisaatiosta. Kunnan ja asukkaiden välinen vuorovaikutus muuttaa muotoaan. Kunnan kokonaiskuva eri-ikäisten kuntalaisten tarpeista hämärtyy, kun kaikenikäisille asukkailla tärkeät sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät muualle ja kunnan palvelut kohdistuvat lähinnä kahteen pääkäyttäjärhyhmään: lapsiin ja nuoriin (päiväkotien ja koulujen ylläpito). Lähidemokratia heikkenee, koska poliittinen päätösvalta siirtyy osittain kunnista hyvinvointialueelle.

Vuonna 2024 työllisyyspalvelut on tarkoitus siirtää kunnille. Tämä vaikuttaa kunnan palvelutarjontaan.

Lähivuosien haasteisiin kuuluvat myös palvelujen sopeutuminen väestön vanhenevaan ikärakenteeseen ja vieraskielisten kasvavaan määrään sekä kuntaan muuttavan väestön integroituminen kuntaan. Palvelujen kehittämisessä on otettava huomioon osallistumisen uudet muodot (yleisödemokratia ja verkkokanssakäyminen), esteettömyysnäkökohdat, yksinäisyyden lisääntyminen sekä taloudellinen haavoittuvaisuus ja henkinen kuormittuneisuus lisääntyvillä yksinhuoltajatalouksilla.

Esteetön rakennettu ympäristö ja palvelujen hyvä saavutettavuus parantavat jokaisen elämänlaatua ja luovat erityisesti eri tavoin toimintaesteisille ja ikääntyville edellytyksiä elää itsenäisesti. Esteettömyyteen panostaminen on myös yhteiskuntataloudellisesti kannattavaa. Mitä paremmin yhteiskunta sopeutetaan siihen, että kaikki pääsevät siihen osallistumaan, sitä vähemmän on tarvetta kunnan ja muiden viranomaisten ylläpitämiin henkilökohtaisiin tukitoimenpiteisiin.

Paikallinen yhteisöllisyys, turvallisuuden tunne ja asukkaiden vaikuttamismahdollisuudet korostuvat. Kunnan rooli muuttuu palvelujen tuottajasta enemmän laadukkaiden ja kustannustehokkaiden palvelujen turvaajaksi. Asiakaslähtöisten palveluiden kehittäminen on tärkeä tavoite. Uusi kunta on hyvin sopeutumiskykyinen ja joustavasti toimiva organisaatio, joka toimii aktiivisessa vuorovaikutuksessa ulkopuolisen maailman kanssa edistääkseen asukkaitensa hyvinvointia ja toimeentulomahdollisuuksia.

Luonto ja puhdas ympäristö nähdään kunnan vetovoimatekijänä. Jatkuva väestönkasvu johtaa korkeampaan taajama-asteeseen, mikä omalta osaltaan kuormittaa yhä enemmän luonnonympäristöä. Tiivistyvä asutus edellyttää yhä enenevässä määrin ohjattua liikunta- ja virkistystoimintaa.

Väestön ikääntyminen merkitsee, että hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus ja kannattelu jäävät yhä pienemmille työikäisten ryhmälle. Nykyisen ikärakenteen kehityksen negatiiviset vaikutukset työmarkkinoiden kehitykselle ja talouskasvulle ovat hyvinvointiyhteiskunnan rahoituksen kannalta erittäin huomattavia. Vaikkakin väestön ikääntymisestä johtuvat hoito- ja hoivamenojen kasvupaine riippuu siitä, kuinka hyväkuntoisia tulevaisuuden vanhukset ovat, on hyvin todennäköistä, että eläke- ja hoivamenot kasvavat samaa vauhtia kuin työväestö ikääntyy.

5.3. Kunnan hyvinvointitavoitteet

Vuodesta 2023 lähtien kunta ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialue yhdessä edistävät sipoolaisten hyvinvointia.

Kunnan yleisiin hyvinvointitavoitteisiin kuuluu

- terveellisten elintapojen ja kulttuurisen hyvinvoinnin edistäminen (liikunta, ravitsemus, päihitteettömyys, mielen hyvinvointi ja kulttuuri)
- yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen kasvavassa kunnassa
- työllisyyden parantaminen
- arjen turvallisuuden edistäminen (elinympäristön viihtyisyys, turvallisuus ja esteettömyys)

- kunnan hyvinvointityössä yhteistyön lisääminen Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ja muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten, yhdistysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa
- koronapandemian aiheuttamien haittojen korjaaminen

Sipoon strategian 2022–2025 mukaan Sipoon hyvinvointi rakentuu monipuoliseen asumiseen, korkealaatuisiin palveluihin, yhteisöllisyyteen, luonnonläheisyyteen, sopivaan väljyyteen ja turvallisuuteen.

Uudessa kuntastrategiassa asetetaan muun muassa seuraavat hyvinvointitavoitteet:

- lähiasioinnin lisäksi asioiminen mahdollistaminen digitaalisesti kaikissa palveluissa
- henkilöstön osaamisen ja johtamisen kehittäminen suunnitelmallisesti
- nuorten hyvinvoinnin parantaminen
- rikollisuuden vähentäminen ja asukkaiden turvallisuuden parantaminen kumppanuuksien avulla
- työllisyyspalvelujen rakentaminen seudullisesti paremmin toimiviksi, joko valtion uudistuksen kautta tai seudullisen yhteistyön kautta

Hyvinvointisuunnitelman sisältämien hyvinvointitavoitteiden toteutumista ja kuntalaisten hyvinvointia seurataan hyvinvointikertomuksen vuosiraporteissa, jotka annetaan tiedoksi valtuustolle. Vuosiraporteissa kunnan eri toimintayksiköt kertovat hyvinvointiin liittyvistä toimenpiteistään edellisen vuoden aikana.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS laativat lähivuosien aikana alueelliset hyvinvointikertomukset ja hyvinvointisuunnitelmat asukkaiden terveydestä ja hyvinvoinnista.

6. Yhteenveto

Kunnan tehtäviin kuuluu edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä. Tämän päämäärän toteutumista seurataan ja arvioidaan kerran valtuustokaudessa laadittavassa laajassa hyvinvointikertomuksessa sekä vuosiraporteissa.

Sipoon hyvinvointikertomuksessa 2021–2025 kuntalaisten hyvinvointitilanne vertaillaan Porvoon kaupungin ja Loviisan kaupungin vastaaviin arvoihin sekä koko maan keskiarvoihin. Hyvinvointiraportissa esitetyt tilastotiedot osoittavat, että on vähemmän hyvinvoinnin riskitekijöitä Sipoossa kuin maassa keskimäärin.

Sipoolaiset osallistuvat aktiivisemmin ja ovat paremmin koulutettuja kuin maassa keskimäärin. Pienituloisuusaste on alhainen ja GINI-kertoimen mukaan tulonjako on tasainen. Nopean väestönkasvun ansiosta väestöllinen huoltosuhde on parantunut.

Sekä perheiden että asuntokuntien määrä lisääntyy, mutta niihin kuuluvien määrä pienenee. Lapsiperheiden osuus perheistä on laskussa ja yksinhuoltajaperheiden osuus on kasvussa. Yhden hengen asuntokuntien osuus on kasvussa.

Sipoossa on turvallisempaa kuin maassa keskimäärin. Useimmat sipoolaiset kokevat arjen turvalliseksi.

Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn mukaan koululaisten tyytyväisyys elämään on hieman vähentynyt ja häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua on lisääntynyt. Yhä useampi nuori kokee terveydentilansa keskenkertaiseksi tai huonoksi.

Työikäinen väestö on terveempää kuin maassa keskimäärin. Vuonna 2020 työikäisistä sipoolaisista 3,9 % oli työkyvyttömyyseläkkeellä, koko maassa osuus oli 6,5 %.

Sipoossa erikoiskorvattavien lääkkeiden käyttö on 65 vuotta täyttäneiden keskuudessa kasvaa mutta on hieman vähäisempää kuin maassa keskimäärin. Vuonna 2020 Sipoossa 85 vuotta täyttäneistä 83,3 % asui kotonaan, koko maassa 82,4 %.

Hyvinvointikertomukseen on lisätty kunnan toimintayksiköiden hyvinvointitoimenpiteet vuoden 2021 aikana. Kunta on aktiivisesti osallistunut Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen toiminnan käynnistämisen valmisteluprosessiin ja myös työllisyyspalvelujen uudelleenjärjestelyihin.

Vuonna 2021 koronaviruspandemia ja koronamääräykset ovat yhä merkittävästi vaikuttaneet kunnan tarjoamiin palveluihin. Etävastaanottojen hyödyntäminen on laajasti lisääntynyt koronatilanteen takia. Pandemian hallinta ja hoitaminen ovat vieneet runsaasti terveydenhuollon resursseja.

Vuonna 2021 varhaiskasvatuksen ulko- ja sisätilojen uudistamista jatkettiin aktiivisen leikin ja liikunnan innostamiseksi päiväkodeissa. Puistoruokailu aloitettiin Nikkilässä ja Söderkullassa alle 17-vuotiaille lapsille koulun kesäloman aikana.

Kielikylpytoiminta laajeni Etelä-Sipooseen elokuussa 2021. Oppivelvollisuuden laajentuminen astui voimaan 1.8.2021. Otettiin käyttöön Sipoon Väyläksi nimetty toimintamalli, joka on yläkoulujen, Sipoon opiston ja nuorten työpajan muodostama opiskeluvaihtoehto nuorille.

Sipoo on mukana Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa harrastustoiminnan Suomen mallin pilottivaiheessa. Hobari-toiminta käynnistyi kokeilumuotoisena kevätlukukaudella 2021 kaikissa Sipoon 15 koulussa.

Kulttuuripalveluissa jouduttiin koronatilanteen takia perumaan suuri osa kunnan, yhdistysten ja yksityisen sektorin järjestämät tilaisuudet, mutta digitaalisia esityksiä tuotettiin. Kirjaston osittaisesta sulusta huolimatta, tarjolla olevia palveluja hyödynnettiin ahkerasti. E-aineiston käyttö kasvoi edelleen ja verkkosisältötuotantoon panostettiin entisestään.

Vuonna 2021 Ikäihmisten ja vammaisten palveluissa yksilöllisen tarpeen huomiointi moniammatillisesti arvioiden, esimerkiksi arviointitiimin toiminta vakiinnutettiin osaksi kotihoidon toimintaa

Vuoden 2023 alussa sosiaali- ja terveystyöpalvelut sekä pelastustoimen palvelut siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille. Itä-Uudenmaan hyvinvointialue osallistuu hyvinvointityöhön ja tekee yhteistyötä alueensa kuntien kanssa hyvinvoinnin edistämiseksi. Vuonna 2024 työllisyyspalvelut on tarkoitus siirtää kunnille.

Kunnan hyvinvointitavoitteisiin kuuluu terveellisten elintapojen ja kulttuurisen hyvinvoinnin edistäminen ja myös yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen. Uudessa kuntastrategiassa mainitaan hyvinvointitavoitteita kuten nuorten hyvinvoinnin parantaminen ja työllisyyspalvelujen rakentaminen seudullisesti paremmiksi.

KUVIOLUETTELO

2.1. VÄESTÖNKEHITYS

Kuvio 1. Sipoon väestönkasvu vuosina 2016–2020

2.3. VÄESTÖN TOIMINTA

Kuvio 2. Väestön toiminta Sipoossa vuonna 2019

Kuvio 3. Väestöllinen huoltosuhde alueittain vuosina 2016–2020

Kuvio 4. Taloudellinen huoltosuhde alueittain vuosina 2016–2019

Kuvio 5. Koulutustasomittain alueittain vuosina 2016–2020

2.4. ELINKEINORAKENNE

Kuvio 6. Työpaikat työnantajasektorin mukaan Sipoossa vuosina 2012–2019

2.5. PERHEET JA ASUNTOKUNNAT

Kuvio 7. Lapsiperheiden osuus perheistä alueittain vuosina 2016–2020

Kuvio 8. Yhden hengen asuntokuntien osuus asuntokunnista alueittain vuosina 2016–2020

2.6. KUNNAN TALOUDELLINEN TILA

Kuvio 9. Sipoon kunnan verotulot, toimintatuotot ja valtionosuudet sekä toimintakulut vuosina 2016–2020

3. KUNTALAISTEN HYVINVOINTI

Kuvio 10. Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa alueittain 2012, 2017 ja 2021

3.1. TERVEYS JA TOIMINTAKYKY

Kuvio 11. Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynnit/1 000 asukasta alueittain vuosina 2016–2020

Kuvio 12. Lääkekorvauksia saaneet/1 000 asukasta alueittain vuosina 2016–2020

3.2. TOIMEENTULO

Kuvio 13. Yleinen pienituloisuusaste alueittain vuosina 2016–2020

Kuvio 14. Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot alueittain vuosina 2016–2020

Kuvio 15. Toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvat henkilöt alueittain vuosina 2016–2020

3.5. TURVALLISUUS

Kuvio 16. Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset/1 000 asukasta alueittain vuosina 2016–2020

Kuvio 17. Omaisuusrikokset/1 000 asukasta alueittain vuosina 2016–2020

Kuvio 18. Eräät liikennesrikokset/1 000 asukasta alueittain vuosina 2016–2020

3.6. LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Kuvio 19. Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, 4. ja 5. luokan oppilaat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

Kuvio 20. Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

Kuvio 21. Koulukiusattuina vähintään kerran viikossa olleet 4. ja 5. luokan oppilaat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

Kuvio 22. Koulukiusattuina vähintään kerran viikossa olleet 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021

- Kuvio 23. Kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana, 4. ja 5. luokan oppilaat alueittain vuosina 2019 ja 2021
- Kuvio 24. Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, 8. ja 9. luokan oppilaat alueittain vuosina 2019 ja 2021
- Kuvio 25. Ei yhtään hyvää kaveria, 4. ja 5. luokan oppilaat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 26. Ei yhtään läheistä ystävää, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 27. Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokeneet, 4. ja 5. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 28. Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokeneet, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 29. Ylipaino, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 30. Päivittäin tupakkatuotetta tai sähkösavuketta käyttäneet 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 31. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 32. Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 33. Lasten pienituloisuusaste alueittain vuosina 2016–2020
- Kuvio 34. Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat alueittain vuosina 2016–2020
- Kuvio 35. Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat/1 000 alle 18-vuotiaista, kunnan kustantamat palvelut, alueittain vuosina 2017–2020
- Kuvio 36. Lastensuojelun avohuollon 0–17-vuotiaat asiakkaat alueittain vuosina 2016–2020

3.7. NUORET JA NUORET AIKUISET

- Kuvio 37. Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 38. Koulukiusattuina vähintään kerran viikossa olleet, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 39. Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2019 ja 2021
- Kuvio 40. Ei yhtään läheistä ystävää, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 41. Terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi kokeneet, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 42. Ylipainoiset, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 43. Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 44. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa olleet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 45. Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, 8. ja 9. luokkalaiset alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 46. Opiskeluista pitäneet, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat alueittain vuosina 2017, 2019 ja 2021
- Kuvio 47. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat alueittain vuosina 2016–2020
- Kuvio 48. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saaneet 16–24-vuotiaat alueittain vuosina 2016–2020
- Kuvio 49. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat alueittain vuosina 2016–2020

3.8. TYÖIKÄISET

Kuvio 50. Työttömyysaste kunnittain kesäkuu 2018 - helmikuu 2022

Kuvio 51. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat/1 000 vastaavanikäistä alueittain vuosina 2016–2020

Kuvio 52. Vaikeasti työllistyvät 15–64-vuotiaat alueittain vuosina 2016–2020 (rakennetyöttömyys)

Kuvio 53. Työkyvyttömyyseläkettä saaneet 25–64-vuotiaat alueittain vuosina 2016–2020

3.9. IKÄIHMISET

Kuvio 54. Erikoiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutetut 65 vuotta täyttäneet alueittain vuosina 2016–2020

Kuvio 55. Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet alueittain vuosina 2016–2020

Kuvio 56. Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet alueittain vuosina 2016–2020